

ఆంధ్రపత్రిక

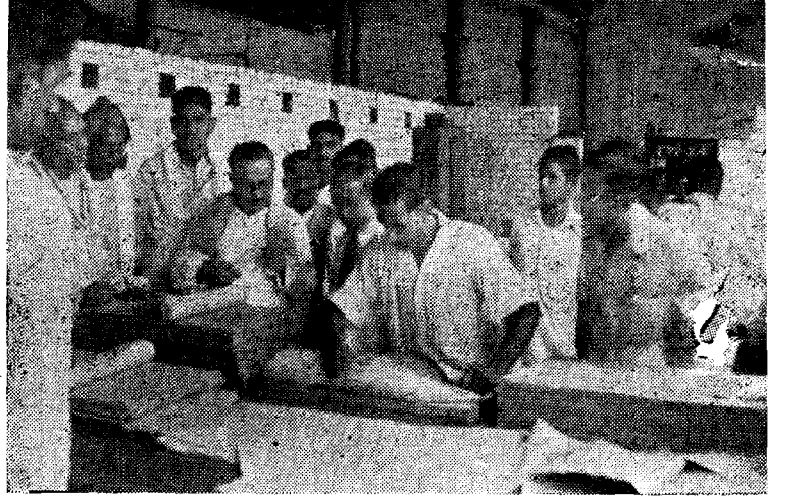
సచిత్రవారపత్రిక

గొట్టెలను చంపితినే
రామచిలుకలు

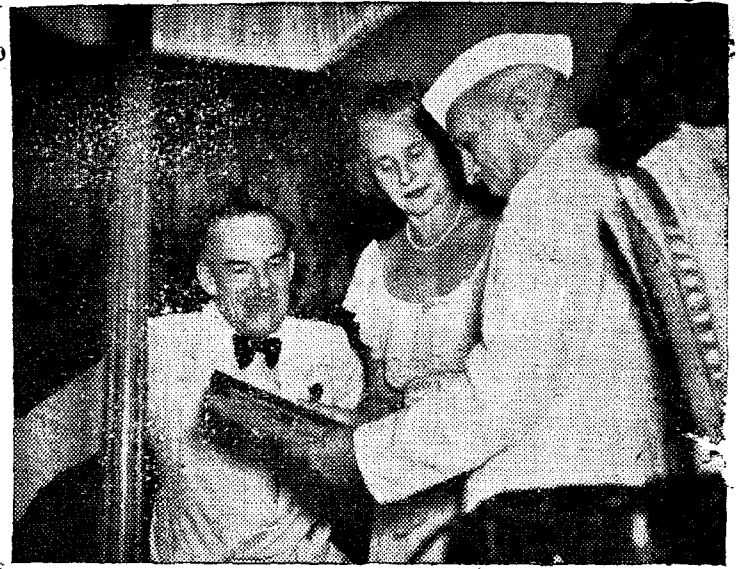
లండన్ ఇండియా హౌస్ లో భారత స్వాతంత్ర్య వార్షికోత్సవము

రాజమండ్రి పేపరుమిల్లను మద్రాసు మంత్రిలు గా|| పీ.తారామణి, వెంకట్రావుగారు సందర్శించినపుటి చిత్రాలు

అధిని వేళప్రధాన మంత్రిల సమావేశానికి లండను వెళ్తున్న ప్రధాని నెహ్రూను పొలం విమానాశ్రయంలో సర్దార్ పటేల్, గవర్నరు జవహర్ రాజగోపాలాచారిగారు సాగనంపుట

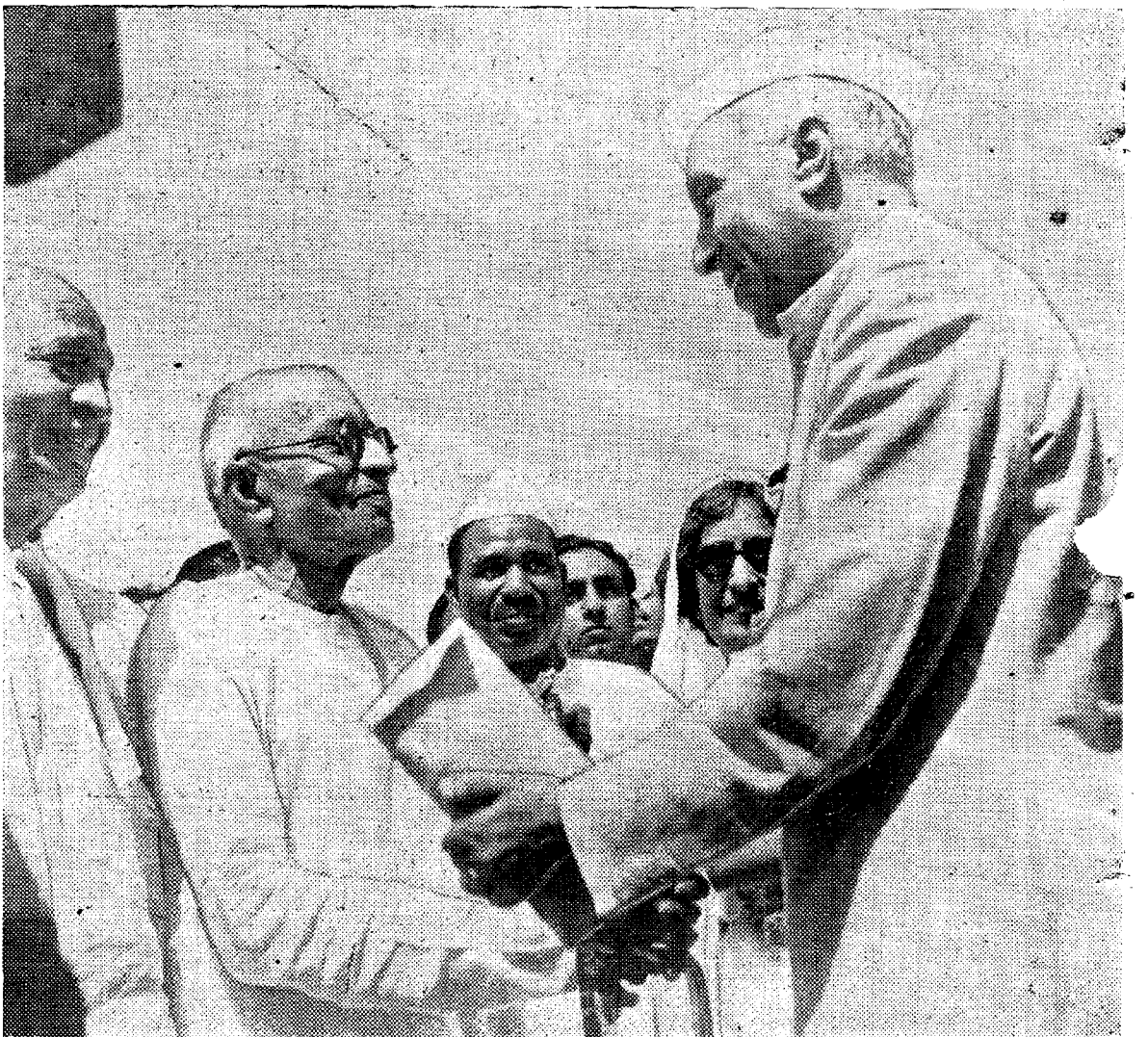

ఇండియాలో బ్రిటిష్ మైకమిషనర్ ఔరెన్సును దంపతుల పంజిట్ నెహ్రూ

"మీ ప్రయాణము సుఖప్రదమగుగాక" అని లండను వెళ్లడానికి విమానం ఎక్కుతున్న ప్రధాని నెహ్రూను గవర్నరు జవహర్ రాజగోపాలాచారిగారు కరస్పర్శ చేయుచు. అభినందించుచున్నారు.

వ్యతిరేకం
లండన్ ప్రయాణం

సంవత్సర చందా రూ. 12-0-0

విడిపత్రిక అకౌంట్లు 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఒరు శేయవి యొనరించిన నరవర ! యస్త్రియము తన మనంబున కగు దా

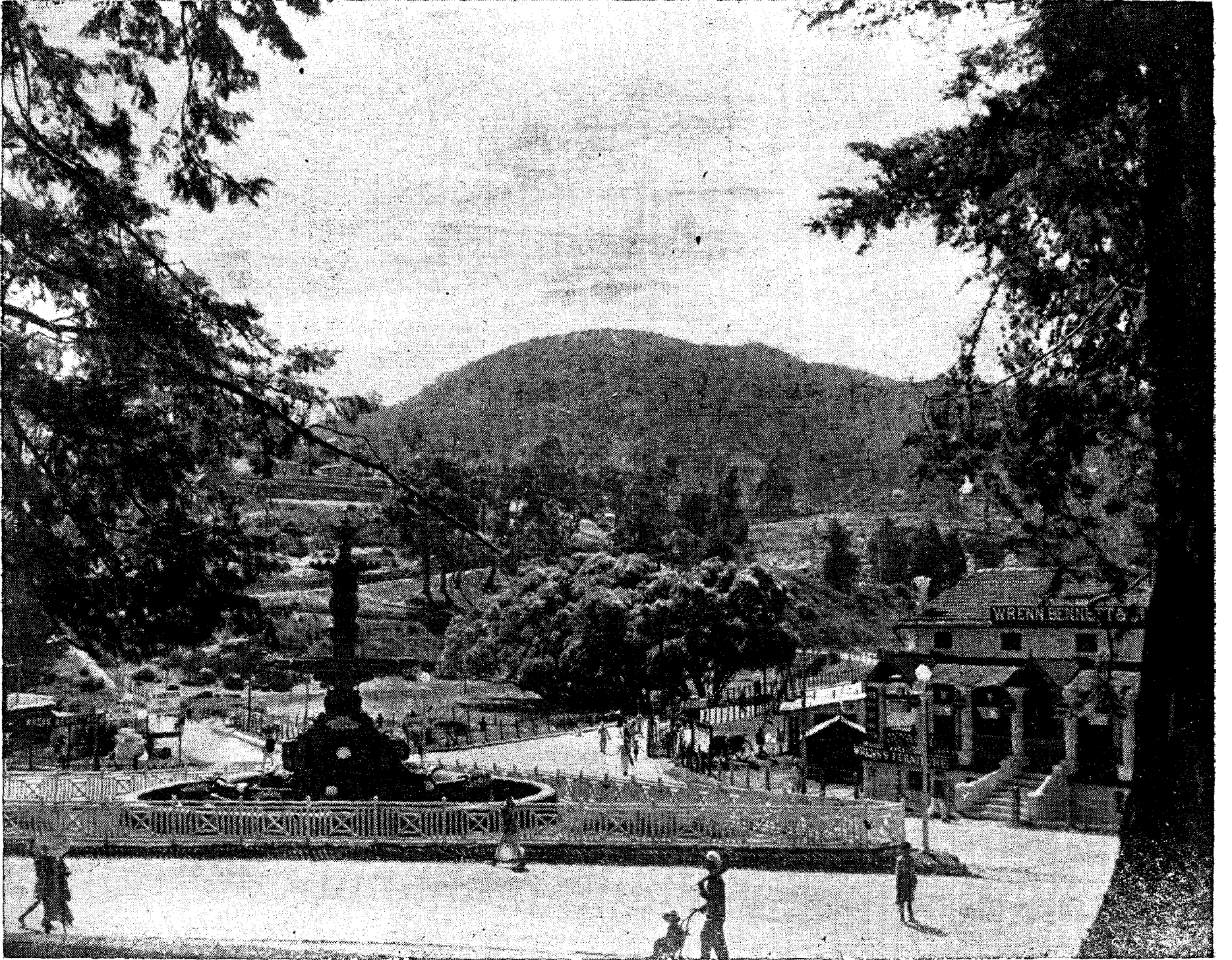
నొరులకు నవి నేయకునికి పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లఁగా. (మహాభారతము)

సంపుటము 41

సంచిక 6

Founder : K. NAGESWARA RAO

సర్వదారి సంవత్సర ఆశ్వయుజ శుద్ధ ఏకాదశి బుధవారము

“ఉ ద క మ ం డ ల ం”

“ఫేరింగ్స్ట్రాస్” అన్న శృంగాటక దృశ్యం

ఆంధ్ర పత్రిక

1948-వ సం॥ ఆక్టోబరు నెల 13-వ తేది బుధవారము

అధిక చలామణి నిరోధము

అధిక చలామణి నిరోధమునకు భారత ప్రభుత్వము తీసికొనదలచిన చర్యలు క్రిందటి మంగళవారమునాడు ప్రకటితమైనవి. తాము అమలు జరుపదలచిన చర్యలకు నాల్గు ఉద్దేశములు ఆధారమని భారత ప్రభుత్వము వాటిని పేర్కొనినది. మొదటిది: ప్రభుత్వ వ్యయమును సాధ్యమైనంతవరకు తగ్గించి ఆదాయమును అన్ని విధముల వృద్ధిపరచుట. రెండవది: వస్తువుల ధరలు, జీవనవ్యయ ప్రమాణము ఎక్కువ కాకుండా నిరోధించుట. మూడవది: వీలైనంత త్వరలో ధరలు తగ్గుటకు గాను ఉత్పత్తి అధికమగునట్లుగా తమ విధానమును నిర్మించుట. నాల్గవది: వీలైనచోటల్లా కొనుగోలు శక్తిని తగ్గించి, తిరిగి అది పెరుగుండా చూచుట.

ఈ సంకల్పములు లోపరహితమని సర్వత్ర అంగీకరింపబడగలవు. ఇందుకు గాను వారు తీసికొనదలచిన చర్యలు ఎంతవరకు ఉపకరింపగల వనునదే ప్రశ్న.

అధిక చలామణి అనునది వస్తువులకు మించిన వైకమున్నప్పుడే ఏర్పడగలదు. కొత్త బురదనీరు వచ్చి పాత తేటిని పాడు చేసినట్లు అది వరకు దేశములో ఉన్న నోట్లకు కొత్తనోట్లువచ్చి చేరి, వైకము యొక్క కొనుగోలు శక్తిని సన్నగిల్లజేసినది. వైకము జాస్తి అయినది గాని వస్తువుల ఉత్పత్తి జాస్తి కాలేదు. వస్తువుల ధర, వాటి సరఫరాల ఎక్కువ తక్కువలమీద ఆధారపడినట్లే డబ్బు విలువకూడ దాని సరఫరా ఎక్కువ తక్కువలమీద ఆధారపడి యుండును. ఉన్న కొద్దివస్తువులను, అధికమైన వైకము వెంబడించి, పూర్వధరలకు చిక్కకుండా చేయుచున్నది. అనగా వైకము పెరుగుటతో సరిసమానముగ వస్తుత్పత్తి పెరుగలేదు. కాబట్టి భారత ప్రభుత్వము ఈ అధిక చలామణిని అరికట్టుటకు సంకల్పించినది; ధరలు ఇక పెరుగకుండా అరికట్ట సంకల్పించినది. అయితే అంత మాత్రముతో సమస్య పరిష్కారమైనట్లు ఎంచరాదు. వైకమును తగ్గించు

టతోపాటు దాని కొనుగోలు శక్తిని అధికము చేయవలసియున్నది. అందు వల్ల శీఘ్రకాలములో సాధ్యమైనంత వరకు ఉత్పత్తిని అధికముచేయదలచినది. ఇది జరగకుండా కేవలము వైకముకీమృగమును తగ్గించిన వైకము యొక్క పాస్తవప్రయోజనము లభింపదు. ఉత్పత్తికి అగుచున్న ఖర్చును తగ్గించినకాని వస్తువులధర తగ్గదని వాదించవచ్చును. కాని ఉత్పత్తి అధికమగుచున్న కొద్దీ జీవిత అవసరముల ధరలు తగ్గి ఉత్పత్తికి అవుచున్న ఖర్చు కూడ తగ్గగలదు. ధరలను అరికట్టి ఉత్పత్తి అధికమవు మధ్యకాలములో నూతన కంట్రోలు విధానము ననుసరించి సక్రమమైన ధరలకు, ఆహార ధాన్యములను, ఇతర జీవితావసరములను సరఫరా చేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నాడు.

ప్రభుత్వము తీసికొనదలచిన చర్యలు చాలవరకు జయప్రదము కాగల వనుటకు సందేహము లేదు. ప్రప్రథమముగా తమ బడ్జెటులందు, రాష్ట్ర బడ్జెటులందు లోటును భర్తీ చేసికొని, ముందు సంవత్సరమునకు మిగులు బడ్జెట్లు వచ్చునట్లుగా చూడదలచిరి. అలా జరిగిన దేశములో ఉన్న సరకునకు, ఉద్యోగములకు, ఇతర సంస్థలకు పోటీ యుండదు. అందువల్లనే అధిక చలామణియున్న కాలములో మిగులు బడ్జెటులను తయారుచేయుటకు ప్రయత్నించెదరు. తక్షణము ప్రతిఫలము నివ్వని పథకములపై ద్రవ్యమును వెచ్చించి చలామణిని అధికము చేయకుండుటకుగాను ఇతరుల వ్యయశక్తిని తగ్గించదలచినట్లే తాము తలపెట్టిన పథకముల కొన్నిటి అమలును కొంతకాలము నిలుపదలచిరి. పన్నులను హెచ్చించుట ధనమును తిరిగి ప్రభుత్వభాగ్యములోకి రప్పించుట. అందువల్లనే అధిక లాభాల పన్ను ముదరా ఇచ్చుటను వాయిదా వేసిరి. ప్రజలు నేవింగుబ్యాంకులందు, ప్రభుత్వ ఋణములందు ఎక్కువగా వైకమును పెట్టుబడి పెట్టునట్లు ప్రోత్సహింపదలచిరి. తక్షణ ఫలము నివ్వని పథకములను వాయిదా వేయదలచిరిగాని, నిజముగా అవసరమైన

వాటిని నిర్ణయించుటకు ఒక కమిటీని ఏర్పాటుచేసిరి. జమీందారీ విధానమును రద్దుచేసి పరిహారమిచ్చిన ఆ విధముగాకూడ చలామణి అధికమవుననే కేంద్ర ప్రభుత్వ అభిప్రాయ మైనట్లున్నది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు తమ ఆర్థిక సదుపాయములను బలీయ మొనర్చుకొనవలెనని ఆదాయ లోటును భర్తీ చేసికొనుటకు వ్యవసాయ పన్నును విధించమని సూచించిరి. దానితోపాటు మరణసుంకములను విధించెదమని, దాని రాబడిని రాష్ట్రముల కిచ్చెదమనిరి. ఆధునిక సిద్ధాంతముల ననుసరించి ఈ పన్నులు అంగీకార యోగ్యమైనవేగాని, భారతదేశ ప్రస్తుత పరిస్థితికి ఇవి ఎంతవరకు యోగ్యమననది ఆలోచించవలెను. భూమిశిస్తు విధానము తగ్గించక వ్యవసాయ ఆదాయ పన్ను విధించిన అదనపు పన్ను విధించినట్లే అవును. అదీగాక ప్రభుత్వ తక్షణ లక్ష్యము, ముఖ్యముగా ఆహారధాన్యముల ఉత్పత్తి అధికముచేయుట అయినపుడు వ్యవసాయ దారునిపై ఇప్పుడు పన్ను విధించుట ఎంతవరకు ఉచితమో ఆలోచించవలసియున్నది. అంతేకాక మామూలు ఆదాయపుపన్ను కంటే ఇది అధికము కాకుండా చూడవలసియున్నది. పారిశ్రామికులు దేశమునకు ఉపయోగకరమైన షరిశ్రమలను స్థాపించదలచిన ఆదాయపుపన్నును రాబట్టుట నిలుపుదలచేసిరి. ఆవిధమైన సౌకర్యమును వ్యవసాయదారునికి కలిగించ నక్కరలేదా? మరణసుంకములను హిందూలను సంస్కరించువరకు ఆపదలచి, ఇప్పుడు పునరుద్ధరించదలచుటలో భావము గోచరించుటలేదు రాష్ట్రములకు రాబడిని కల్పించు ఉద్దేశముతో కావచ్చును.

షరిశ్రమల అభివృద్ధికి చూపెట్టిన సదుపాయములు పారిశ్రామికులచే అంగీకరింపబడినవి. కంపెనీ డివిడెండ్ల పంపకమును పరిమితి చేయవలెనను వాదమును అన్నివర్గములవారు అంగీకరించిరి. యంత్రములమీద డిప్రీసియేషనును ఎంతవరకు ఇవ్వదలచిరో ఇంకనూ తెలియలేదు. ప్రభుత్వము అమలుదలపెట్టినది కేవలము వైకమునకు సంబంధించినది. అనలు ఆర్థిక విధానము బహుశః నూతన బడ్జెటువరకు తెలియక పోవచ్చును. ప్రభుత్వము ఆశించినట్లు ఇప్పుడు తెలియజేసిన చర్యలు అన్ని వర్గములందు విశ్వాసమును కలిగించగలవు. పెద్ద నోట్లను రద్దుచేసెదరని, బ్యాంకు డిపాజిట్లను బిగపట్టెదరను వాదాలు బయలుదేరి భయమును కలుగజేసినవి. ఇప్పుడు ఆ భయము తొలగిపోయినది. అయినప్పటికీ పూర్తిగా ఇప్పటి సంధిగ్ధస్థితి తొలగి పోవలెననిన వ్యక్తుల వ్యాపారమును గురించి ప్రభుత్వము తన ఆర్థిక విధానమును సుస్పష్టముగ తెలియజేయవలెను.

అణుశక్తి యాజమాన్య చర్చ

ఆటంబాంబు ప్రబలమారణాస్త్రము; రక్షణాయుధము కాదు. ఇతరులలో భీతిగొల్పుటయే అది. ఈయగతక్షణ. ఇతరులుకూడ తయారు చేయగలరను సందేహ భయములు, ఆ రక్షణకు పునరభ్యంతరములు.

అణుశక్తిని అధీనములో నుంచవలెనన్న సూత్రమును ప్రపంచరాజ్యములన్నియు ఒప్పుకొనుచునే ఉన్నవి. కాని ఆ ఒప్పుకోలులో పరస్పర భయములే అధికముగా మూలకారణములగుటచే, అణుశక్తిని అధీనములో నుంచుటకై ప్రణాళికను ఏర్పరుచుటకు రెండేండ్లయినను సంపూర్ణ సమాధానము కలుగుటలేదు.

ఇప్పుడు రష్యాకు కూడా ఆటంబాంబు కలదను అనుమానము ప్రబలమైనది. ఇక సమాధానము ఇద్దరికినీ తప్పనిసరి మైనది.

“సమర్థనీయమైన అంతర్జాతీయ అధికార అధీనములలో అణుశక్తిని ఉంచవలెను” అన్న ప్రతిపాదనను ఐక్యరాజ్యసమితి అణుశక్తి విచారణ సంఘములో 14 గురు ఒప్పుకొన్నారు. రష్యా, యుక్రెయిన్ లు మాత్రమే ఒప్పుకోలేదు. ముందు ప్రపంచములో నున్న ఆటంబాంబు లన్నిటినీ రూపుమాపుకొని తర్వాత అణుశక్తిపై అధికారసంఘమును నియమించవలెనని రష్యావాదన. తక్కిన అగ్రరాజ్యములు ఆయుధవిసర్జన నవలంబించనిదే తమ తమ మారణాస్త్రమును నాశనము చేసికొనుట, తమ కున్న కొద్ది రక్షణశక్తిని తగ్గించుకొనుటే అని అమెరికావాదన. పరస్పర అనుమానమూలకములగు, ఈ ప్రతిపాదనలకు సామనస్యము కుదరలేదు. అవి కూడ ఒప్పుకోనంతవరకూ ప్రతిష్టంభన అటు నిలవవలసినదే కాబట్టి అణుశక్తి విచారణ అధికార యాజమాన్యములను, భద్రతాసంఘ వీటో అధికార ప్రమేయములు లేని, వేరొక అంతర్జాతీయ సంఘమునకు వేయవలెనని, ఈ సంఘమును ఇంతటితో చాలించవలెనని ఐక్యరాజ్యసమితిముందు అమెరికా ప్రతిపాదించినది.

ఐక్యరాజ్య సమితి యాజమాన్యమును, అగ్రరాజ్యముల వీటో స్వరూపక సమైక్యతను తోసిపుచ్చి వేరొక అంతర్జాతీయ అధికారమని పుట్టించు 16 గురి సంఘములో 14 వోట్లు సంపాదించుకొని వీటో అడ్డముగా తన అభీప్రాయమును కొనసాగించుకొనజాలక ఆగిన అమెరికా, అణుశక్తి విషయములో తన కభ్యంతరమగు వీటోను తొలగించుకొని, ప్రాబల్యమును పరిపూర్ణము చేసుకొని, తక్కిన విషయములలో ఐక్యరాజ్య సమితిద్వారా, తన వీటో అధికారముతో అగ్రరాజ్య సమైక్యతలో

నన్నయ పవిత్ర శిల్పము

శ్రీ జోన్యల సూర్యనారాయణమూర్తి

అది కవి యగు నీతని గూర్చి చాలమంది చాల రీతుల విశేషించియుండునని యెఱిగియున్నాడైన నన్నయభూతిని గూడ గొంత పాతక లో క ము న క్రియదలంచి యిట్లు ప్రకటించుచున్నాను.

మితభాషిత్య మొకటి మానవుని కున్న తపాంత నీయగలదు. ఏకాంత సేవనము నిర్మలత్వమును జక్కటి భావనాపాటనము నీయగలదని యీ రెంటిపైనా యనుభూతిని బట్టి విశ్వాసముంచి యుండువాడను నే నొకడను. నన్నయలో నిర్మల మొదటి దున్నట్లు స్పష్టము. రెండవ వానిని గూర్చి మన మెట్లు నిర్ణయించుము?

మితభాషిత్యము కవిత్వముం దుపయుక్తమగునా? — యన్న ప్రశ్న తోచకపోదుగాని, యెందైనను మితభాషిత్యముగాని నోట నెల్లడు నాల్గు మూటలు మిగుల, దీర్చి దిద్దినట్లుండును గదా! అట్లు తీర్చి దిద్ది యేర్చి కూర్చుంటు కవి కావ్యకము. ఇది యొకవిలో గలదు. కేవల వ్యాకరణ నిర్మితి మాత్రముచేతనే నన్నయ “వాగనుశాసనుడు” గా లేడు. ఈ వాగనుశాసనత్వమిటని కృతిలో నున్నది. సామాన్యముగ మనకు సాహిత్యములో గాన నగు విశేషము లన్నియు నొక్క యాది కావ్యములోనే పరిశీలించిన చో గ న్నట్లుట కేవల ప్రసంగామాత్రపాత్రతనే పొందదు, అనుకరణయిత ననుభవ నీయతమగూడ గర్భిమందా నంద సందాయి యగును.

ఒకప్పుడు పూర్వ వాఙ్మయమును స్మరించుచు నే జెప్పిన సీసమున కంత్యభాగ మిది— “...గాని యన్నియు నాల్గికి కా మధే ను వాఙ్మయ పాన సత్ప్రియా ప్రగతులే”. ఈ యశస్సే ఆంధ్రాదికవికన్నయభట్టారకుని కిని దక్కిన దనుట కనేకోదాహరణములే కాక, అనుకృత్యాదాహరణములు గలవు.

శబ్దశక్తులు గుర్తించి సాంకేతిక యాగిక తాదాది శబ్దముల ననుకూలముగ గూర్చు ప్రాథమిక ప్రారంభక కవుల కే దక్కినది. అంకుపాధ్యాయుడు నన్నయ.

నలోపాఖ్యానమును మాత్ర ముదాహరించు కొనుచు మన ప్రస్తుతమును బరికింతము.

జోక్యముచుకొనుట యగునని రమ్యా ప్రతిపాదనల అంతరార్థము.

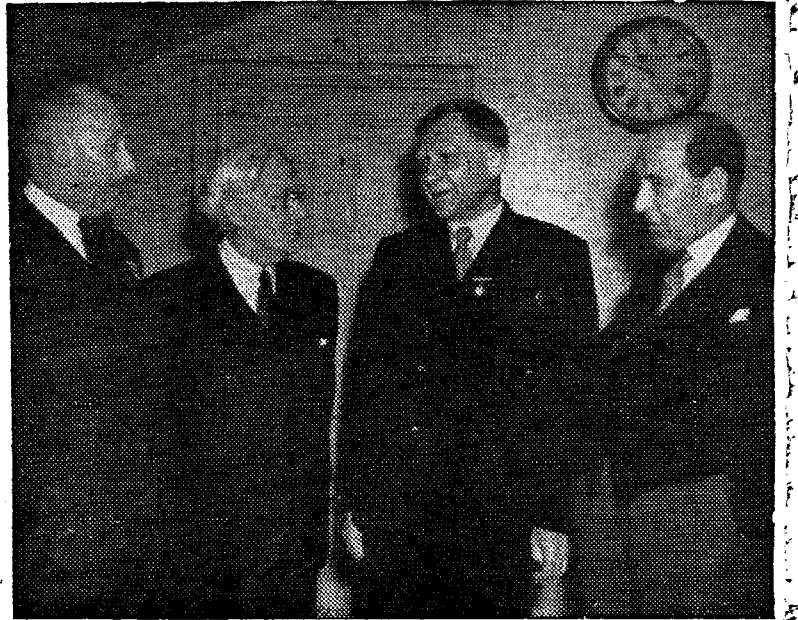
మూడు అణు అత్త్రము నిర్మాలన జరగవలెను—తర్వాత భద్రతా సంఘ ఇష్టాయుష్టములతో పీటో అధికారములతో, అణుశక్తి కంట్లో సంఘ ప్రణాళికను విచారించుకొనుట గును—అనుచు వాదించుచువచ్చిన రమ్యా, ఒకమెట్టు జారి, ఏకకాలములోనే అణుశక్తి కంట్లో సంఘ ఒడంబడికయు, ఆటంబంబుల నిర్మాలనమును జరుగవచ్చునని ప్రతిపాదన సూచించినది.

ఈ ప్రతిపాదనలో, కొంత సమాధానమునకు వచ్చు స్వభావము ఆధారముగా, ఇండియా ప్రతినిధి బి. య్.

గారు చేసిన ప్రతిపాదన, ఐక్య సమితిలో ఆమోదము పొందినది. ఈ ప్రతిపాదన ప్రకారము ఇంతవరకు ‘అణుశక్తి ఆధ్వర్య’ సంఘము చేసిన కృషి వృథ కాదు. అణుశక్తి అధీనమునకై ఐక్యరాజ్య సమితి నిర్ణయించుకొనవలసిన విధాన పరిపూర్ణ స్వరూపమును, సమితిముందు పెట్టుటకై పూర్తి అవకాశము ఈయబడినది. అగ్రరాజ్యములు తమ పట్టుదలను పరస్పర భయములను నడలించుకొని

వచనములు స్వల్ప పరిమాణము లే కాక చక్కటి గమనిక గల్గియుండును గాని పాండిత్య స్ఫోరకత్వ పరాయణములు గావు. తరువాతి కవులలో శక్తి నెఱుగజేయు ఘట్టము లటనట దొరకును గాని నన్నయ సర్వత్ర సమర్థుడే— ప్రారంభావస్థ యగుటనో యేమా కవిత సావధానముగ నిర్మిక్తమై పవిత్ర వాహిని యైనది.

శృంగార నైషధమునకు శృంగార నిర్మాణము లక్ష్యము; శ్రీహర్షానువాద మొకటి ముఖ్యతమును ప్రధానమును. నలోపాఖ్యాన మున లక్ష్యము నలుని యిడుములు దెల్పుట ఇట్లు

లండనులో అంతర్జాతీయ భాగోళిక శాస్త్రజ్ఞుల సమావేశం

భిన్నలక్ష్యకమై యుండియు కక్షైకత్వమును బట్టి యొక దాని జూచు స్వప్న డింకొకటి దృష్టికి తగులును, అంతే. శబ్దసాభాగ్యము —

“నలదమయంతు లిద్దలు మనఃప్రభవానల బాధ్యమానులై నలిపిరి దీర్ఘవాసరని శక్తి విలసన్న వనందనంబులై”

నలినదళంబులక మృదుమృణాళములక ఘనసార పాంసులక దలిరుల శయ్యలక సలిల భారలజందనచారుచర్చలక”.

ఇచ్చట నీతని శబ్ద నిర్మాణ వైభవమును వాని మేళన గౌరవమును బట్టి యర్హులైన కవుల కొక యాశ్వాసము గాదగ్గ విషయ మిం దిమిడిపోయినది. కవి తొడక బెణక తన పనిని చటు సాధించి ముందుకు బోయినాడు. దమయంతి నలపరిత్యక్తయై యడవుల ద్రిమ్మరుచు మునిపల్లె జేరినప్పు డా మెసంగతి నెఱుగ గోరిన మును లెట్లు పృచ్ఛచేయుచున్నారో గాంచుడు! “అవ్వా! నీ వెవ్వరిదాన వివిధ

దేవత! దేవభామిని? దివ్యంబైన యీ తేజంబుతో నేల క్రమ్మరెదవు?” ఇదియే యే పెద్దనార్యులొడైన “ఎవ్వరె వీవు భీతహరీణేక్షుణ!” అని యాచిత్యభ్రంశ మొనర్చియుండి తిరుగును. తరువాతివారి కీ శబ్దగౌరవము పోయి తూచి యుపయోగించు శక్తి తగ్గి పద్యములకు గూలించుట లేనినది గదా!

దమయంతి యెంటరిగ దిరుగునప్పుడే యామె యన—

“అలయుచు బులుగుల యెలుగుల కులుకుచు నుగ్రాతపమున కోపక వృక్షంబుల నీడల నిలుచుచు నెలుగుల బులులంజూచి భయముగొని వగవగచుకొ “ఏచిన పొదల బడల్పడ

క్రోచుచు ముండ్లకును నల్ల దొలగుచు దిక్కులో చూచుచు దొడరుచు ద్రెళ్లుచు లేచుచు లలితాంగి సంచలించుచు నడచెకొ” ఈ రెండు పద్యము లొక్క పెద్ద వర్ణన పెట్టు చేయుచున్నవి. శబ్దముల జక్కగ శేర్చి కూర్చి పద్యముల దిగలవలె సాగించి యిటు నామె యవసంతమ నొక్కపెట్టున జెప్పినను జక్కగ రసానుభూతి గల్గించిన యీ కవి ధన్యుడు.

“పద్యము పద్యము వ్రాయుటకే” యను తత్వ మవ్యతివారి కబ్బియట్లు వారి పద్ధతినా కాళమున గొన్ని వేల పద్యములు వారు రచించిరి. నన్నయ భావస్ఫురణకై పద్యము వ్రాయగడం గుటలో నిష్ణాతుడై శబ్దసాభాగ్యము ననుభవించి పంచిపెట్టినాడు.

అస లీతడు వృత్త రచనముగూడ విషయానుకూలత నెఱిగి తయారై యాచితీపోషక మైనది.

దమయంతిని రక్షించిన యెటు కొమె వృత్తాంతము విని—

“రజనీకరానన మేచకకుంతల రాజితరాజసుతక విలస ద్దజపతిగామిని జందనగంధి బ్ర కాశితకాంతిసమన్విత బం కజదళలోచన జూచి కిరాతుడు కామనిశాతరాహతుడై నిజహృదయం బెఱిగించె లతాంగిక నింద్యచరిత్రకు వేడుకతో.”

ఏమి రసానుసంధానము? ఏమి యాచితీ? వాని కెంత సావధానముగ కామశరణాపతి దగిరి నదో గాంచుడు. తగిన కారణ మెంతయో పరికింపదగును. ఇంతకు నిట్లు జెప్పదగినది యీ వృత్తముగదా! ఇట్లే యీతని మధ్యాక్కణలు, మత్తకోకిలలు గూడ వృత్తానుకూలవృత్తములుగ నుండునుగాని యన్యము గాదు. అది యే కవిత్వ సహజమైనదే అని కొందఱికి దోషమయ్యుగాని యందు సఫలత నా ర్జించిన బుుషి నన్న పాఠ్యుడే!

ఇక దృశ్యములనుగా వర్ణ్యముల శేర్పరచుట:—

“పాంసుజాలంబుపై వ్రాసిన గరము రూక్షములగు నూర్ధ్వాలకములదాని చతులినంబైన యర్ధవస్త్రంబున నావృతంబగు దేహయష్టిదాని నాకలి తృప్త నిద్ర యనువాని నెఱుగక యున్నాడనియుబోలె నున్నదాని.”

సారవాహుల జేరబోవు నీ దమయంతి రూపు జిత్రించుకొనవలెనన్న నేటి “చలనచిత్ర” దర్శకుల కిది యెంతో మార్గదర్శకమేగాక, అధ్యాపకత్వమునే వహించియున్న దనరాదా! ఆంధ్ర నటులుగాని, దర్శకశిఖామణులుగాని యెన్నో శేర్పదగిన విం దు వ ర్ణ్య మై దృశ్యములవలె నున్నవి.

అంతఃపురమున నలుడు దమయంతిం జూచి వపుడు—

“హంసచే దన వినిసంతకంబెను రూప విభవాతిశయముల నెలయుదాని. సురకనస్యక యట్టి సురుచితశతకన్య కాళిచే బరివృతయైనదాని”

ఇట్లున్నదట. దమయంతియు “దినకరాభు” “సుధారుక్మము” “వరుణధన్వతు” “ధనదోపము” “నశ్వినమాను” నిషధభూపతి నలుజూచినది. ఎందుకింత విశేషణ బాహుళ్యమున్న నన్నివిధములగు సంపత్తులు గల్గియున్నవాడని నిరూపించు నావశ్యకతను సాధించుటకే.

“ఉపమా కాళిదాసస్య” అను ప్రఖ్యాతి కల్గి వర్ణింతు కాతడు తాళికాతాళిక ప్రాకృతి కోపములు యథాసమయముగ మానవ హృదయ గోచరములు, దృగ్గోచరములునుగ జేయుటయే హేతువు. అట్టి యుపమాసాభాగ్య మితనియందున్న దనవలెను.

రాజమార్గమున బోవు దమయంతి (చేది రాజ్యములో)—

జీర్ణమై కడుమాసిన చీర గట్టి ధూళిధూసరాలకములు దూలుచుండ నట “యున్న తేవేషిణియైన లచ్చి” కరణి నిట వచ్చుచున్నది.....

ఈ యుపమా సామాన్యరీతి గన్పట్టినను గొప్ప భావుకత్వ మున్న మీదట నిట్టి శబ్దములతో నమర్చబడగలదు.

సుజేవుడు చూచునప్పటికి—

“ధూళిధూసరయైన ధూమజాలని బద్ధయైన యగ్ని ప్రభయనుంబోలె నీలాభ్రసంవృతంబైన చంద్రభయంబోలె, బహుపంకనిమగ్నయై మృణాళియుంబోలె నేర్పడకున్నను” శుష్క ప్రవాహంబైన నదియునుంబోలె, శూన్యకమలంబైన నలినియునుంబోలె.”...

ఇత్యాదులలో ప్రకృతి రామణీయకము నుపమానికరింప గడంగుటలోని చాతుర్య మామె చేన్న జిన్నవోయినను నదియొక రమణీయత నొందియున్న దన్న చిత్రము పాఠకుల కవగత మగునట్లు చేయుచున్నది.

“సరసిజ మనువిత్తంజె వలేనాపి రమ్యం, మలిన ముపి హిమాంశో రక్షు లక్ష్మీంతనోతి”

అను నిట్టి యుపమలు కాళిదాసులో జూచి మరల నన్నయలోనే జూడగలముగాని యన్యము లన్యములే.

ఇంతకు వ్యాసమహర్షి యున్నాడన్న మాట కాదన్న వా రుండరుగాని స్వతంత్ర కవులై గన్పట్టిన ట్లానర్చిన కవిత్రియమువారి శిల్పము స్వయంప్రకాశమే యయ్యె ననుట సమంజసము. ఇట్లు పవిత్రతరంబుగ నల్లుటచేతనే యీ కవిత యజరామరమై యెన్నిమాలు లెందఱిచే బ్రశం సితమైనను పతనావసరమున నవ్యాతినవ్యమై విలసిల్లుచున్నది. అందుకే “నాన్యసిః కురుతే కావ్య”మృను నారోగ్యిక్తికి వ్యాప్తి. అట్టి బుుషి స్వయంభట్టారకుడు.

పశువుల దీవాణి

మూలం :
జార్జి ఆర్వేల్

ఉపోద్ఘాతమైన
పెద్దకథ

అనువాదం :
శ్రీ జనమంచి రామకృష్ణ

పంచకల్యాణి డెక్కరు తగిలిన గాయం మానడానికి చాలాకాలం పట్టింది. అంత పెద్దగాయం తగిలి బాధపడుతూన్నా, పంచకల్యాణి ఒక్కదినమైనా విశ్రాంతి తీసుకోక గాలిమర పనిలో మునిగిపోయింది. సాయంత్రం పూట మాత్రం, రహస్యంగా జాకీకి, తనకాలు ఆపరిమితమైన బాధపెడుతోందని చెప్పింది. గింజలు వమిలి పండిగా తయారుచేసి, ఆ పిండితో జాకీ, వెంకన్నా కలిసి, నీలిపోయిన డెక్కరి కట్టుకట్టి ఎక్కువ పనిచేయవద్దని పంచకల్యాణిని మందలించేవి. కాని అది మాత్రం యెవరి మాటా విన్నదికాదు.

“నేస్తాలూ! నా కోరిక ఒక్కటే! నేను ముసలిదానైపోయి, పింఛినీ పుచ్చుకునే లోపుగా గాలిమర నిర్మాణం పూర్తవాలి, దాని వల్ల, పశువులన్నీ సుఖపడాలి. అందుకోసమే, కష్టమైనా, నిష్కారమైనా ఎండైనా, వానైనా సరే కష్టపడి పనిచేస్తున్నాను; ముందుముంసా చేసితిరుతాను!”

పశువుల దీవాణి శాస్త్రాన్ని క్రొడీకరించి వచ్చుడు వందులకీ, గుర్రాలకీ పింఛినీ పుచ్చుకునే వయస్సు పన్నెండు సంవత్సరాలనీ, ఆవులకు పన్నెండుగనీ, కుక్కలకీ తొమ్మిదనీ, మేకలకీ గొర్రెలకీ ఏడనీ, కోళ్లకీ బాతులకీ ఐదనీ రియ మించడమైంది. వృద్ధాప్యపు పింఛిలు కూడా వున్నాయి. కాని అప్పటివరకూ ఏ జంతువూ కూడా పింఛినీ పుచ్చుకోలేదు. ఐనా పింఛినీ విషయమై సమాజాచారాలు ఇరగడం ప్రారంభమయ్యాయి. గంజాయిమొక్కలు నాటేందుకు గాను ఎల్లాగైతే కొంతసేల కేటాయించడమైందో ఆ మోస్తరుగానే, పింఛినీ పుచ్చుకున్న జంతువులు మేనేందుకుగాను, పెద్ద పొలం మాలచున్న డెక్క కేటాయించడమాతూన్నట్లు జంతువులకీ తెలిసింది. పింఛినీగా, గుర్రానికీ, గోజుకీ మాడు పేర్ల గోధుమలూ, నీతాకాలంలో ఒక మోపు వచ్చగడ్డి, పండగ దినాలలో, ఆకాలంలో కాసే పళ్లు ఒక గంజెడూ, ఇచ్చేందుకుగాను పశుస్వామిక ప్రభుత్వ నిర్ణయమని కూడా తెలిసింది.

ఆలోపుగా జీవితాలు దుర్భరమైపోయాయి. పంటలు సరిగ్గా పండలేదు. దాంతో ఆహార కొరత యేర్పడింది. తిరిగి ఒక్క పందులకీ కుక్కలకీ ఇచ్చే రేషనుతప్ప, తక్కిన జంతువుల రేషను తగ్గించడమైంది.

“అందరికీ సమానంగా రేషనివ్వడం సకుస్యామిక సిద్ధాంతానికి విరుద్ధం. ‘నేస్తాలూ! రేషను పెట్టమని అనుకోడమేకాని, నిజానికీ, మనకీ ఆహారకొరత లేదన్న సంగతిమాత్రం మరకకండి. ఆహారం సద్దుతున్నాము, సరిపెడుతున్నాము—అందరికీ బానా! అంతేకాని తగ్గించడం లేదు. రత్తయ్యపెట్టే తిండికీ, ఇప్పుడు మనం తింటూన్న తిండికీ ఎంతైనా తేడా వుంది. కావలినీ, లెక్కలు నిదుపుతాను. వినండి,” అంటూ రాడీ లెక్కలేవో గజగబా చదివి—

“నేస్తాలూ! బాధపడిందా? మనకీ భాగ్యానికి గడ్డికీ లోటులేదు. రత్తయ్యకాలంలో పని చేసినట్లుగా మనమంతా పాటుపడ నవసరంలేదు. కావలినంత విశ్రాంతి ఎంత పరిశుభ్రమైన నీళ్లు త్రాగివున్నామిప్పుడు! అన్నికంటే, మన పటికంటే ఇప్పుడెక్కువకాలం బ్రతుకుతున్నాము; మన సంతానం చిన్నప్పటి చచ్చిపోడంలేదు. ఎన్నడైనా సుఖంగా, ఈగల బాధ లేకుండా, మనం గడ్డిమీద హాయిగా పడుకుని యిరుగుదుమా? అంతా మన నేస్తం నాయకత్వమహిమే! ఏమంటారు నేస్తాలూ?”

జంతువులన్నీ రాడీమాటలు నమ్మాయి. నిజానికీ రత్తయ్య కాలంలో కంటే ఇప్పుడే సుఖానికి విచారమయ్యాయి. ప్రస్తుతంలో, నిద్రపోయే వేళ మినహాయిస్తే తక్కిన కాలమంతా వళ్లు హూనమయ్యేలా పనిచేస్తున్నాయి. ఐనా జంతువులకీ ఇప్పుడే సుఖం గా ఉంది. కారణం పూర్వం అవి రత్తయ్య బానిసలు; ఇప్పుడో, స్వేచ్ఛగా స్వతంత్రంగా జీవించే జీవులు!

నాలుగు ఆడపండులూ మొత్తం ముప్పై ఒక్క పంది పిల్లలను పెట్టాయి. అన్నీ గునపం బోలికనే వున్నాయి. పందిపిల్లలు చదువునిమిత్తం ఒక పాఠశాల దీవాణి భవనం తోటలో కట్టాలని గునపం తెలియపరిచింది. ప్రస్తుతం మట్టుకు, గునపం వాటిని వంటగదిలో కూర్చో పెట్టుకుని చదువు చెప్పడం ప్రారంభించింది. ఇతర పందిపిల్లలతోగాని, ఇతర జంతువుల పిల్లలతోగాని కలిసి ఆడుకోక, నేరే తోటలోనే ఆ పందిపిల్లలు ఆడుకునేవి.

ఆదినాలలోనే గునపం ఐక కొత్త నిబంధన జారీచేసింది. ఏ జంతువూ, తన కెదురుగా ఏ పండ్ల నా వస్తున్నప్పుడు, దారికడ్డుగా వుండక, మర్యాదగా తొలగి నిలబడి దారినియ్యవలెననీ, ఏ సందయినాసరే, ఆదివాగలనాడు తోకకి ఆకువచ్చు రిబ్బను కట్టుకోడానికి హక్కు కలదనీ.

ఆ సంవత్సరము కరువులేకుండానే గడిచిపోయింది. కాని ధనం కావలసినచ్చింది. గాలిమర నిర్మాణం, అదనంగా పాఠశాల నిర్మాణం ఈ రెంటికీ ధనం ఎక్కువగా కావలసినచ్చింది. చిల్లర ఖర్చులన్నీ ఉండిపోయాయి. భవనం దీపాలకీ కిరణనాయలు కొనాలి. కొవ్వొత్తులు కొనాలి. పంచదార తిన్నట్లయితే టామర్లతాయనే మిషమీద, తక్కినవందలూ పినకూడెడల గునపం నిషేధించినా, తమమాత్రం పంచదారేనే భోజనం ఆరగించేదికాదు.

డబ్బు లిమిత్తిం ఒక్కగడ్డిమేటి. మొదటి పంట బాపతు బంగాళా దుంపలూ అమ్మేయడమైంది. వారానికి ఆరువందల గుడ్డు సరఫరాచేయడానికి నిశ్చయించింది. నాయకుని నిరంకుశత్వానికి కోడిపెట్టు గొల్లమని యేడ్చాయి. వాటిజాతి నాశనమైపోతుందని యేడ్చాయి. డిసెంబరులో తగ్గించిన రేషను ప్రబలి మాసాంతానికి, మరింత తగ్గించడమైంది. నూనె ఖర్చు తగ్గించే నిమిత్తం సాలల్లో దీపాలు నిషేధించబడ్డాయి. ఏ ఇబ్బందులు వచ్చినా జంతువులే బాధపడేవి. పందులు ఎటువంటి ఇబ్బందులకీ నరి అవలేదు; మేగా అవి రాను రాను బలవడం మొదలయ్యాయి.

ఒకనాడు మధ్యాహ్నం, ఏదో వండుతూన్న వాసన పశువుల దీవాణిమంతా అలముకుంది. సగ్గ బియ్యం ఉండక పెడుతూన్న వాసనని జంతువులవకున్నాయి. తమకు పెట్టడానికి సగ్గ జావ తయారవుతుందనీ, జంతువులన్నీ బూట్లలేతాయి. కారి అటువంటి జేమీ లేదు. సారాతయారవుతూన్న సంగతి వాటికీ తెలిసింది. గోజా ప్రతి పందికీ ఒక జేరు సారా రేషను ఇవ్వబడమైందనీ, ప్రతిగోజూ ఒక గలలు సారా గునపం త్రాగుతూందని జంతువులకీ తెలిసింది.

రాను రాను కష్టాలే కుప్పై పోతున్నా, హోదాగా బ్రతుకుతున్నామనే సంతృప్తిలో ఆ కష్టాలను జంతువులు మర్చిపోయాయి. దీవాణిలో ఎప్పుడూ బృందగానాలూ, ఉపన్యాసాలూ, ఉత్సవాలూ, ఊరేగింపులూ ఉంటూ వచ్చాయి. వారానికోమాటా, ఏదో ఒక ప్రదర్శనం వుండాలనీ తద్వారా పశువుల దీవాణి కట్టసుఖాలు ప్రదర్శింపం కావాలనీ, నాయకుడు గునపం ఆజ్ఞాపించాడు. ప్రదర్శనం ప్రారంభమయ్యే సమయానికి పనిచేస్తున్న జంతువులన్నీ, ఎక్కడి పనులక్కడ ఆపేసి, దీవాణి చుట్టూ కనాకులో నడవాలి—పందులు ముందు నడుస్తూంటే, వెనక గుర్రాలూ, ఆవులూ, మేకలూ, గొర్రెలూ, బాతులూ, కోళ్ళూ, కుక్కలూ బారులుతీర్చి నడవాలి. వీటన్నిటికీ ముందుగా వైతాళికుడు కుక్కటం నడవాలి—డెక్కా, కొమ్మా చిహ్నాలుండి ‘నేస్తం గునపం చిరకాలం జీవించాలి’ అనే మాటలుగల పచ్చబావుటాను జాకీ, పంచకల్యాణి లు ఎగర వేస్తూ నడవాలి. తర్వాత గునపం పేరుప్రఖ్యాతులను సలిస్తూ వ్రాసిన పద్యాలు పఠించడం, ఆహారోత్పత్తి సురించి తడవీల్సినా రాడీ ఉపన్యాసించడం, చివరకు భుషాకీ పేర్లుడం—అవీ ఆ ప్రదర్శనాలలోని వింతలూ, విశేషాలూ. అన్నింటికన్నా, ఆ ప్రదర్శనాలలో గొర్రెలూ మేకలూ ఎక్కువ ఉత్సాహంతో పాల్గొనేవి. ఒకవేళ ఎప్పుడైనా, ఏజంతువులైనా, ఆ ప్రదర్శనాలపట్ల ఆయిష్టత చూపించడం తటస్థమే, మేకలూ గొర్రెలూ పసిగట్టి ‘చతుష్పదులు మంచివి. ద్వీపాదులు చెడ్డవి’ అని చెవులు గింసరుమనేలా అరిచేవి. జంతువులు ఆ ఉత్సవాలపాదావిడిలో ఆకలిదప్పలు, కష్టాలూ మర్చిపోయేవి.

ఏప్రిల్ మాసంలో పశువుల దీవాణి Republic కింద ఎంచుబడింది. Republic అర్హత పడవకి పేర్లకలు జరపవలసివుంది. ఆ పడవకి అర్హతగా ఒక్క గునపమే నిలబడింది; ఏకగ్రీవంగా ఎన్నుకోబడింది. ఆ గోజునే కన్నయ్య, రత్తయ్యతో బాలోచీ జరుపుతూన్న కొత్త విషయాలు గల కొన్ని కాగితాలు బయట పడినట్లు తెలిసింది. రానురాను కన్నయ్య గ్రోహానికి సంబంధించిన కాగితాలు బైటపడు డూన్న కొద్దీ, కన్నయ్య రత్తయ్యతో కుట్ర పన్నుతూన్నదనీ, జంతువులమీదకి రత్తయ్యని ఉసికొల్పుతూన్నదనీ దృఢంగా జంతువులు నమ్మాయి. కన్నయ్య వీపుమీది గాయాలు గునపం దంతతులని కూడా నమ్మాయి.

డెక్కరి తగిలిన గాయం మానగానే ముని పటికన్న ఎక్కువగా పంచకల్యాణి పనిచేయడం మొదలెట్టింది. నిజానికీ ఆ సంవత్సరం జంతువులన్నీ బానిసల్లా పనిచేతాయి. ఒక్క గాలిమర నిర్మాణం, పొలంపనీ వంటే అనుకోవచ్చును. పందిపిల్లల చదువు నిమిత్తం పాఠశాల కట్టవలసిగి వుంది కూడాను, ఆ పని మార్చిమాసంలో ప్రారంభమైంది. ఒక్కొక్కప్పుడు కడుపులు మాడుతూన్నా, జంతువులు ఒళ్లు తెలియకుండా పాటుపడేవి. ముఖ్యంగా పంచకల్యాణి నిద్రాహారాలు మానకుని ఒళ్లు హూసంతయేలా పనిచేయడం సాగించింది. అందుమూలంగా రాను రాను అది ఒక్కచిక్కిపోడం మొదలెట్టింది. నేల పచ్చబడిగానే పంచకల్యాణి మళ్లా కాస్త చియ్య బడుతుందని తక్కిన జంతువులను కున్నాయి. కాని పంచకల్యాణి రానురాను చిక్కిపోడం జరిగింది. క్యారికిపోయే పల్లం లోంచి నడిచిపోతూంటే పంచకల్యాణి ఎక్కడ తూలిపోయి పడిపోతుందో అని అనిపించేది. కాని, పట్టుదలే దానికి బలంగా నిల్చి కాపాడేది. అంతే శ్రమపడుతూకూడా ‘నేను ఇంకా ఎక్కువగా కష్టపడతాను’ అని అంటూండేది. పంచకల్యాణి అస్వస్థతచూసి, ముసలి వెంకన్నా, జాకీ, ఆరోగ్యం జాగ్రత్త అని హెచ్చరించాయి. ఐనాసరే, అది జేమీమాటా చెవినిపెట్టేది కాదు.

పంచకల్యాణికి పన్నెండు సంవత్సరాలు నిండాయి. తాను పింఛినీ పుచ్చుకునేలోపుగా, గాలిమర నిర్మాణానికి సరిపోయేంత రాయి చేర్చాలనే పట్టుదలతో అది ఎక్కువ హైరానా పడింది. అందు మూలంగా, ఒక్కొక్కసారి సాయంత్రం రాళ్లుమాసుకుపోతూంటే పంచకల్యాణికి ప్రమాదం సంభవించింది. ఆ విచారకరమైన వార్తను గండు పావురాలు యెగిరినెళ్ళి పశువుల దీవాణిలో చెప్పాయి: “పంచకల్యాణి నడిపోయింది. లేవలేకండా వుంది.” జంతువులన్నీ గాలిమర దగ్గరకి పరుగెత్తాయి. లేవలేని కిటిలో, కళ్లు తెరిచేసి అది పడుకునుంది; వంటినిండా ముచ్చుమటలు పోతాయి; నోట మట్ట రక్తం కారుతూంది. జాకీ పంచకల్యాణి మీదకి వారి— “పంచకల్యాణి! ఎలావుం దిప్పడు?” అని అడిగింది. “ఊపిరితిత్తులు బాగా లేవు జాకీ! ఫర్వా లేదులే! జాకీ! నేను లేకపోయినా, నీవు గాలిమర కట్టడం పూర్తిచేయాలి సుమా! ఊహించాలామట్టుకు చేరవేశాను. జాకీ! నేను మహా బ్రతుకులే ఒక నేలేనేమా! పింఛినీ పుచ్చుకునేందుకు చాలా అభిలాష పడుతున్నానీ బహుశా లి ముసనంకన్న కిక్కుడా పింఛినీ ఇస్తారనకుంటాను. అప్పుడు మే మిద్దరం కలిసి ముసలితనం శాంతంగా గడుపుతాము.”

“పంచకల్యాణి స్థితి ఏంబాకులేదు. ఎవరైనా పరుగెత్తుకెళ్లి, సంగతంతా రాడీతో చెప్పండి!” అని జాకీ కంగారుతో అరిచింది.

జంతువులన్నీ పరుగెత్తుకెళ్లి రాడీతో పంచకల్యాణిని సురించి చెప్పాయి. రాడీ వచ్చి, ఈగలు వాలకండా, తోకతో, పంచకల్యాణికి, తోలుతూన్న వెంకన్ను చూసి—

“నేస్తం గునపం పంచకల్యాణి స్థితి సురించి విని చాలా విచారపడింది. పారుగునే వున్న పశువులస్వత్రికి దానిని పంపేందుకు గునపం ఏర్పాట్లు చేయిస్తుంది. అందుచేత పంచకల్యాణిని సురించి మనం ఏమంత కంగారు పడనవసరంలేదు.” అని ధైర్యం చెప్పింది. పశువులస్వత్రికి పంచకల్యాణిని పంపడం సురించి వినగానే, జంతువులన్నీ బిక్కమొహం వేశాయి. ఒక్క కన్నయ్య, పంచకల్యాణి తప్ప, మరే ఇతరజంతువూ, అంతవరకూ పశువుల దీవాణి విడిచి బైటకి పోలేదు. చికిత్స నిమిత్తం మానవుల చేతుల్లో పంచకల్యాణిని పెట్టడానికి జంతువులు భయపడ్డాయి. ఒక అరగంటతర్వాత శక్తి తెచ్చుకుని పంచకల్యాణి లేచినిలబడింది. జాకీ వెంకన్నలహాయింతో నిమ్మదిగా కడుచుకుంటూ వెళ్లి, అది తనసాలలో పడుకుందే.

గండు దినాలవరకూ, పంచకల్యాణి సాలలోంచి బైటికి కదలలేదు. దీవాణిం భవనం స్నానాలగదిలో ఏదో ఎర్రమందు కనిపిస్తే, పంచకల్యాణికి కిమ్మంటూ పందులు ఆమందున జాకీకి అందజేశాయి.

వెంకన్న ఒక్కని పడుకుని తోకతో ఈగలు తోలుతూంటే, పంచకల్యాణి, జాకీతో విచ్చాపాటి మాట్లాడుతూ కాలం గడిపేది.

“నేస్తాలూ! జరిగిందానికి నేనేం విచారపడడంలేదు. జబ్బు నిమ్మగిరించి మళ్లా లేరకున్నానంటే, మరో మాడు సంవత్సరాల బ్రతుకుతాను. ఐనా పనిచేయవలసింఛినీ పుచ్చుకుంటాను. నేస్తాలూ! నేను చచ్చిపోయే లోపుగా మిగతా అక్షురాలన్నీ నేర్చుకోగలవంటారా!”

తీరిక సమయాల్లో, జాకీ, వెంకన్నా పంచకల్యాణి దగ్గర కూర్చునేవి. పంచకల్యాణి ఆస్పత్రికి తీసుకుపోయేందుకు, మధ్యాహ్నం (19 వ పేజీ చూడుడు)

నెరసిన వెంధ్రుక

రంగులు వాడవద్దు. మా నూనెవాడ

60 యేండ్లవరకు మీ జాటును నల్లగా వుంచును. కొద్దిగా జాటు నెరస్తే రు 2/-లు బుడ్డిచాలును. ఎక్కువ నెరస్తే రు 3/8-బుడ్డి వాడండి. తలంతా నెరస్తే రు 6/-బుడ్డి కొనవలెను. పనిచేయకపోతే ఖరీదు రెట్టింపు వాపసు. అది పెదదుకు కళ్లకు టానిక్.

Viswakalyan Oushadhalaya,
P. O. Katrisarai, Gaya.

(జీవిత చిత్రం)

(బి) రనుజొరెడ్డి

~~~~~

పాతది పతనం కాలేదు, కొత్తది మొగ్గు
విప్పనూ లేదు. కొత్తిపాతలమేలి కలయికగా
వుంది సమాజం. కొత్త కొత్త యంత్రోపకర
ణాలను సీమవాడు దేశం లో ఒక్క పెట్టున
వ్యవహరించడమే నీర్విజ్ఞానమైన జనం, ఏదో
ఒకను కనిపెట్టింది వాటిలో. నీదనించి పైత్య
వికారం చెందిన పాతాళలోయలకళ్ళకు ఏదో
కుంభకోణం అవుశించింది వాటిలో. తుపాకి
మడిమను పంటితో నొక్కచోట పందికొప్పు ;
దేశం యామూలనంచి ఆమూలవరకు బ్రహ్మాం
డంగా పట్టాలు పరచుకుని, పుషుంపెమంతటి
వాన్ని పిడికిటిలో యిమిడ్డితో కలిగిన గైర్లు!
మతం మంటకలిసిందని కాకి గోల; అనాచా
రాలు వ్యాపిస్తన్నాయని రాక్షసవారు ; ఆధ్యా
త్మిక నాగరికత వాదులకు శౌతిక నాగరికత
మీది కని, యేమ్యం ! దత్త స్వీకార నిరసన
శాసనఫలితంగా, ఇష్టేటు కళాపరు నిల్లరాజుల
ఆందోళన నిష్ఫలలో నూనె. తత్ఫలితమే,
సిపాయిపిటూరి, కాదు కాదు, పైనిక మహా
విపవం ; ప్రథమభారత విప్లవోలాహలం.

సంసారాధిపతులతో ఆరంభమయిన యీ
చైతన్యం అగ్రవర్గాలవారికి ప్రాకింది. ఇంత
వరకూ సుదాయించిన రాజుల ఖజానాలు చూచు
కుంది, సీమవాడి క్షిప్ర. ఈ కుర్రరాజులే యిక
నంచి జాతీయత క్లుప్తమవుతూ, పరాయివాడి
హక్కుసానికి పహరాజవాదులు. నాతనయంత్రో
పకరణాల ప్రవేశంవల్ల, యుగాలతరబడి కుల్లి,
కుష్టు తినగా మిగిలి, నిలకడ నీటిగుంటలా వున్న
పాత సాంఘిక వ్యవస్థ పేక మేడలా కూలి
పోయింది. ఇంగ్లీషువాడి కొత్త పంథా
గుడ్డిలో పెల్ల ఆయిందని మార్కుస్ యిందుకే
అన్నాడు. కాని యీ పంథా కొంచెం
దూరమే! పాత సమాజం పడిపోయింది. తత్సాన్ని
పైట తొలగి పెట్టన్నాడు. శిథిల సమా
జమే దోషిడికి అనువు అని వాడికి తెలుసు.

ఇది యుగసంధి. భారతదేశానికి సంఘటనలు
వంగదేశం. ఆ వంగ గగనంలో తోరూదత్ సంఘటనలు
చుక్కలు పగలు పూర్ణంగా చనిపోకమునుపే
చుక్కపాడమింది. రాత్రి పూర్ణంగా కాటుక
పూసికోకమునుపే, చుక్కపాడమింది. పగలూ
రాత్రి కాగిలి విడిపోకమును పేచు క్కు వాడి
పోయింది. బజీసంగా, సామ్యసిల్లి, అబజీ
చావు చావరేదు. హంస ఆఖరివృత్తిగతం అల
కించింది. నృత్యం చేస్తూవున్న కాళ్ళకు వేసుకున్న
గజల కడియం పూడి, పారాతనృత్య సారథ్యంలో
మునిగి, నేలమీద పడి, పలుకేయాల గూప
తీసివంది.

“నంగఁగూమి నోముపంటగా అవతరించి యీ కవయిత్రి, ఆచార సంప్రదాయాల గాఢాభిరుచి, హాసనిక ప్రవృత్తి లో శ్రేష్ఠ మనిసి; కవనంలో వుట్టి పడుతున్న రచనా విభిన్నతనుబట్టి ఆంగ్లశ్రీ...పద్ధతిమిదేళ్ల చిన్న ప్రాయంలో, ఆంగ్లేయ రచనావిధానంలో, పరభాషలో శ్రేష్ఠి కవుల్ని భారతదేశానికే ‘యంచేసింది...త్రివిధాచారాలనూ, త్రయ మాలనూ మేళవించిన యీ మధురూ ముక్క నవనవోన్మితిరచనాకై, నవయ వ్యసంలో, యిరవై రెండేళ్ల వయసున్నే మాసి పోయింది...” ఈ మాటలన్నది సామాన్యమ కాదు, మనవాడూ కాదు, అతను డార్వెన్ శ్రీ శ్రేష్ఠి సాహితీ విమర్శకుడు.

*   *   *

దత్తు కుటుంబం ప్రాచీనమైంది, ప్రముఖమైంది. రాజనారాయణ్, హర్ చందర్, గోవిందచందర్, ఉషేష్ చందర్, సోనీ చందర్, కొమేష్ చందర్—అందరూ సమకాలినులు కావునూ, యేకకుటుంబీకులు.

గోవింద్ చందర్ ప్రభు తోడ్కొమ్మ ౧—

నాన్ని విడిచి సామెతి తేత్రంలో కృషికు
 డయ్యగిడు. విత్రవర్గంలోని జాతి మతాన్ని
 యేర్పి సరంగా కూర్చి, మేధావి వలయానికి
 గ్రహాధిపతి అయ్యాడు. ఆ కాలంలో మతం
 మార్పునం మామూలు వి ష య ౦. వి వి ధ
 కారణాలు మతాంతరకరణ తో డ్చ జే వి.
 రాజుల మతిమని కొందరు, స్వ మ తి విజ్ఞేయం
 చేత కొందరు, మరికొందరు ఆధిక కారణాలు
 వలన శ్రీశ్చియను మతం పుచ్చుకునేవారు. కాని
 గోవిండ్ చందర్ కు హైందవమతమంటే అను
 రాగం మా య మై కా దు. అతను 1885 లో
 కుటుంబమంతటితోపాటు మతం మార్చుకుంట.
 ఆంగ్లభాష విహిత భాష ప్రపంచాలకు మార్గం
 చూపేది; ప్రపంచవిజ్ఞానానికి బీగం ఆంగ్లభాష
 అతని మతాన్ని మార్పించింది. ఒక మతంలో
 పుట్టి పెరిగిన వాళ్ళ మ తో న్నాదం కన్న,
 కొలెగా మతం పుచ్చుకున్న వాళ్ళ వున్నాదం
 అధికమని చరిత్రతీర్పు; కాని దత్ అలాంటి
 వాడు కాదు. ఆంగ్లసాంప్రదాయాలు సనాతన
 మతవిచ్చేకాలనే జెరివాదాని కతడు విరోధి.
 ముచ్చలగా ముగరు పిల్లలు. 'అందరకుకొక
 గొట్టు చెల్లె...పుటె నొకమానిని' తోయానా
 బ్రసిదమై. నాకన్న పోతనే ఎక్కువ వ్యాద
 యంగ మంగాభాదాలు వెలిపుచ్చు శలకుమక—

‘బాలేందుకేళి దోచిన
లాలితయుగు నవరమిక్కులాగున ధరణీ
పాలుని గోపము మెరిసెను
శాలిక జన్మించి చృద్ధి పొందుచునుండన్’
తోరూదన్ తొలిసారిగా మేలుకుని, గాలి.

శ్రీమద్, కౌత్సవనింది—మార్చి, 4, 1856 న.
 తోరూడక తప్పటడుగులు వేసి, చిలక పలుకులు
 పలికింది, కలకత్తా మానిక్యుల్ల వానిలో,
 పన్నెండోనెంబరుయింట్లో. ఆమె రాసికుం
 టుంది. పార్డున్నే కిటికీలెలుపులు తెరుచుకోగానే,
 కలలుంచి తెప్పరిల్లిన కళ్లు సరుగుడు—చెట్టు
 మీద వ్రాలేవి; కొమ్మమీదబూడిదవరకు తిమ్మన్న
 పిగ్రహంలాగ కూర్చుని సూర్యోదయూన్ని
 చూస్తూండేది; చిన్న కొమ్మల నులురుల్లో కోతి
 పిల్ల పల్లూసంగా గంతులు వేస్తుండేది; దూరం
 నుంచి కోకిలమ్మ దినాన్ని వందించేది; గంధీ
 రంగా పుందవికారు, సరుగుడు చెట్టుపై
 తోరూకు యిడం—

*'Beneath it we have played;
though years may roll,
O sweet Companions,
loved with love intense,
For your sakes shall be
the tree ever dear'.*

చిన్న నాటి సేనాని నీపలతో పెంపేసికున్న
చెట్టు పైకైకి స్పృహనీమలాకి లేస్తుందట, కానీ
పెచ్చటి కన్నీటి జడివాన కళ్లు గుడ్డివిగాచేస్తుంది.
ఆమె ప్రాసుకు పోయినా, ఇటలికి పోయినా,
పన్నెట్ల సేల తియ్యటి కలమత్తులో మైమరచి
వున్న సమయంలోనూ—చెట్టుయేడుపు వినిపించే
దట.

ఆమె పెరిగిందనేకాని, బాల్యం ఆమెలో పోవలేదు. తొమ్మిదేళ్లపిల్లకు అన్నచావు కలిగించిన అనుభూతి వైశిష్ట్యములో స్పష్టమయింది.

పదమూడో స్థితి పరిసరా లను వదిలి
యూరోపు సంచారానికిని, సాహసిక దృష్ట
నాన్నతో, అమ్మతో, తనకన్న మూడో శ్రేష్ఠ
అక్కతో బయలుదేరింది. ఆమె శైత్రరథం—
దేశదేశపు పూవులు, కొత్త రంగులు, కొత్త నీడలు
యిమిడ్చుకుంటూ, పాతవాటితో శోడించు
కుంటూ వెళ్లింది. ఆమె శైత్రరథం—దేశ
దేశపు భావాలు, భావలను జయించి, తన
వాటిని చేసికొనింది.

నిస్—ప్రేంచీ భాషా పరిజ్ఞానం కలిగింది
యిక్కడే. అక్కడ ఆరుతోవోలు ప్రేంచీ
స్థూలములు వేరేది.

తిరిగేకాళ్లు, ఎనేనోరు, రానేకలం పూరు
కొమ్మంటే పూరుకోవు. సంవత్సరం తిరిగిందో
లేదో, పారిసుయాత్ర పూర్తియి, లంఘి
కూడ వెళ్లకలిగారు. ప్రఖ్యాత వ్యక్తులతో
సమావేశాలు; కొత్తసేనాలు; కొత్తపరిచ
యాలు, కొత్తి, కొత్త! రోమేష్ చందర్ దత్
తేంద్రా రికాడు: 'సాహితీ కార్యకలాపాలు,
మత్రిగ్రంథపతన—యింకా గోవిండ్ చందర్
కుటుంబంలో ప్రధానవిషయాలు.'

అక్కా చెల్లెళ్ళ కాలయాపన నవల. ఒక పర్యాయం, లార్డ్ లిట్టన్ తోరుగు పుషడేలిం చాడు. నవల లాఁకుల తోసి, చరిత్ర చదవమని. ఆమె జవాబు యిది: 'నవల యథార్థం, చరిత్ర బూటకం'. తర్వాత ఆమె గ్రంథానికి పీఠిక రాసిన జేదర్ యిగా అన్నాడు: రచయిత్రి. కనన హైందవహృదయానికి వాస్తవ ప్రతిబింబం కనక, చరిత్రవంటి నిస్సార విషయంకంటె గనం చిప్పితే కల్పనలంటే ఆనెకి మమకారం, అని.

1871—కేంబ్రిడ్జి—విద్యానాళాల ఆయువు పట్టు. స్త్రీలకోసం నిర్దేశించబడిన పుష్కరసాగరము హాజరయ్యారు, అక్కడెల్లెళ్లు. కేంబ్రిడ్జి తోరూహ్నదయంలాగ శిల్పం మలిచింది.

1873—పురిటిగడ్డ వంగభూమి పునర్వ్యవసానం.

1877—పురిటిగడ్డ కాటివీ జయించి.

ఈ మధ్యకాలమే అనభవాల దొంతర అయింది తోరూ. ఈ మధ్యకాలం, ఎస్కెండ్ గోసే ఆస్పత్రిగా, 'మేధశ్రీ'మలో, ఊహా ప్రసనవేదనలో, జ్వరరోగి కలత నిద్రల్లో తెగి పిల-పిలయిన కల' లాగ గడిచిపోయింది.

ఆరూ బ్రతికి తోరూ చనిపోవల్సింది; తోరూ వుండి ఆరూ పోవల్సింది: ఒకరి రహస్య భావాలు మరొకరు మనకు అందించివుండే వారు. 'తరుణారూఢమతోలి' అరూ చని పోయింది... తీరనిగాయం... తర్వాత తనే బలి పశువని తోరూ తెలిసికుంది... మరణం ముసురు కోవడం చూచింది... కాని, జ్వరతీక్రంగా, ఆమె గాసింది... మరణమానసిక ప్రవృత్తి ఆమెను పరివేష్టించింది... నిరాశ... నిస్సృహ... కనుకనే వేదాంతం ఆమె రచనలకు జీవం. పనిసిల్లకు పనిసిల్లలే కథావస్తువులు... గ్రంథము... ప్రహ్లాదుడు, పౌరాణిక నాయకలంటే ఆమెకి ముద్దు... సీత, సావిత్రి. తోరూదత్ అధునాతన విమర్శకులను మరిచిపోలేదు. విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు, కుర్రకుంకలు ఎక్కిరిస్తే ఆతగాళ్ళతో యేమికానీ, తాతతాతలనాటి గాథలు తప్పిపోస్తూ నన్నటుగ నే, ఆమెకూడ అనింది:

"Absurd may be the tale I fell
Ill-suited the marching times,
I loved the lips from which it fell
So let it stand among my Rhymes."

*   *   *

1874—పునర్జన్మ, తోరూరు; రచనా ప్రపంచం నూత్న జన్మస్థానం. లీకాంటీ-డి-లిన్స్ మీద కన్న-వ్యాసం బెంగాలీ పత్రికలు అందు కున్నవి. తర్వాత, తన పూర్వీకుడు, ఆంగ్లో-యిండియన్ కవి శిశో జియోమీద మరో వ్యాసం రాసింది.

ఉన్నట్టుండి, ఆ మహామృతభాష ఆసముద్రం, ఆ చుక్కలునిండిన కూనొం—సం స్కృతం మీద మనసుపోయింది. విచిత్రమైన యీ కోరిక అకస్మాత్తుగ యెందుకు సమర్పేన్నమయిందో ఆమె చెబుతుంది : “ఈతూరి డ్రెంచిత్తేత్రాల్లో కాదు—సంస్కృత తేత్రాల్లో మరో ‘పంట’ వరిమోపును నూర్చాలనీ”.

మీ రఘునాథాను, 'యీశ్వరీ' యే మి ట్టి,
'మరీ' యేమిటిఅని. 1876 లో 'A Sheaf
gleaned in the French Fields' అనే
గ్రంథాన్ని భవానీపూర్ ముద్రణాలయం ప్రచు
రించింది. సమాక్షిక ని లంఙ్కలో 'ఏష్టామనో
పత్రికకు ప్రతి పంపింది. పా గ్న లు చూ చి,
ఎస్ట్రొవ్డ్ గానే, "ఇంపీయల్ హిస్టరీ ప్రోటె
యింట్ లేలిక్ పేకెట్ వచ్చిందంటే, చెల్లెలగా
తాబుట్టలో దానికి యోగ్యుడైన మమకున్నాను.
అయినా చూద్దామని పేకెట్ చించి, నిర్ణ
క్ష్యంగా తొలిగితాలు పైపెన చూచాను...

'Still barred gates! The far east glows!
The morning wind wakes fresh and free
Should not the hour that wakes the rose
Awaken also thee?"

... ప్రతిభియ్యాడు; ఇక అ బు పు ని లు తు
 లేకుండా పుస్తకమంతా ఒక శింకుకున్నాక,
 తోరూకు రాశాడు, ఇంగ్లండు రమ్మని.

ఇంతకీ యీ గ్రంథం నుంచి చెప్పలేదు. పద్మనిమిత్త శతాబ్దంలో లేచిన శ్రౌంచివిష్ణవం, నెహాలియక పరిపాలన, ఆతని యుద్ధాలు, మొత్తం యూరోపులో కొత్తభావాన్ని తీసికొచ్చినవి; విష్ణవచిన్నవైన నెహాలియక విజేత అపజయంతోటి, యీ భావవిష్ణవానికి విరుద్ధంగా, లేచిన అభివృద్ధినికోసక రాచకీయ భావాలతోపాటు, ఆ గుఱం కలవే సాహిత్య భావాలుకూడ తలతెల్లినవి; దీనివేత 'రోమేంటి సిజిమ్' ఈ రోమేంటిక్ కవులకు యెక్కువగా యేరి, వారి శ్రౌంచివాత్మకలకు యింగ్లీషు అనువాదం చేసింది. అనువాదంలో లోపాలు లేకపోలేదు. కాని ఒక ప్రఖ్యాతి విమర్శకుడు సుబ్బుగా, ఏదో అద్భుతమైన మహావిప్లవ శ్రౌంచి రోమేంటిక్ సాహిత్యానికి సంభవించి, ఆ మూలగ్రంథాలన్నీ మటుమాయమై పోయినా సరే, తిరిగి మూలాలు మనం సృష్టించవచ్చు: తోరూ అనువాదాలు తిరిగి శ్రౌంచిలోకి అనువదించి సరి!

హిందూ చక్రవర్తులకు ప్రతినిధి వార్త అమర శిల్పం. తోరూడత్ ప్రతినిధి ఆమె కాగితాల శిల్పం. ఆ కాగితాలు చూస్తున్నాడు గోవిండ్ చందర్ ఒకరోజు...న మా ప్తాలు కొన్ని, అసమాప్తాలు కొన్ని రచనలు...ఒకేమీ-ద-గ్రహ' గేయాలు ఆంగ్లానవాదాలు...ఒక యింగ్లీషు కథాశిల్పాలు...అద్భుతం 'Le journal de Mademoiselle d' Anvers' అన్న ఫ్రెంచి రోమేంటిక్ నవల... 'Biana' అన్న పూర్తి కాని యింగ్లీషు రోమేంటిక్ నవల.

ఫ్రెంచి నవలకు సరిమాసి, మేడమాసిల్ జేదర్ 1878 లో ప్రచురించింది. కథానాయిక కాన్స్టాన్సుస్కూలు విశిష్టతతో టి కథ ప్రారంభం... రెండు సంవత్సరాలతర్వాతవిచిత్ర మృతి... సంవత్సర మేనైనావాసిక జీవనానందం... సుందోపసుందులు స్వర్గోకసుందరిని కామించి ఒకరినొకరు ద్వేషించుకుని, ఒకరి కుత్తుకకు మరొకరు అడకుతైర అయినట్లుగనే యద్దరన్న దమ్ములు ఒక అబలకోసం పరస్పరం పరిహరించుకోడం. నవల నయితే ఫ్రెంచిభాషలో రాసిందికాని పాత్రలు నిక్కచ్చిగా స్థానికారే. “అమె సృష్టించిన పాత్రలు మాకు నైజోకాలు—అవి విదేశ కుసుమాలు. కాని వాటిని తోడూ ఫ్రెంచివేలమీద పాలింది. వాతావరణం కొత్తదైనప్పటికీమాడా, పూలు స్వదేశవాసనలు విడిచిపెట్టలేదు.”

ప్రాస్టుదేశమంటే ఆ మెకంతో ముకుకారం: "ఆ మెడి అమెరికన్ మా మధ్య అవునిచేదీకం- చెల్లెలి గొంతుక మాకు ఆ మె రచన." 1940 లో హిట్లర్ వుక్కుమడిమకింద గుమకొమలి ప్రాస్టు గుండె చిరురయింపప్పుడు, మస్తతోరూదత్ నిర సింఁచింది; రేపు ఆ మెరికన్ డాలరు పీడనిడకింద వుక్కిరి బిక్కిరి కాబోయే ప్రాస్టుకు అండగా, తోరూదత్ నిరసిస్తుంది; 1870 లో ప్రషియన్ కాటిల్లుకు బిన్నార్కు మీసాలగండు తేక్కు ప్రెంచి సౌకుమార్యాన్ని కాటు వేసినప్పుడు తోరూదత్ నిలిచి అరిచింది. ప్రెంచి జాతి, ఆ మెకూ నాకూ, నిర్జీవమైన, నిరాయుధమైన, నిస్సహాయమైన, నిర్వీర్యమైన పిరికి జాతికారు. ప్రెంచి జాతి, తోరూదత్ కూ నాకూ, 'Head of the Human coleomn' సజీవమైన మానవత్వానికి శిఖరప్రాయమైన ప్రాస్టు నెత్తుటి చెరువులో మూర్చవడినప్పుడు, భావం, స్వేచ్ఛ సత్యం విప్రవాహంలా శవాకారంగా తేలిపోతున్నప్పుడు, ఆత లేనప్పుడు, కాటుకచీకటి చెలరేగినప్పుడు, పగ, 'rebanche' నర నర మూపురిపెట్టినప్పుడు, ఒక్క తోరూదత్తు కళ్లు ప్రాస్టు అంగ చెలినాగిని కనిపెట్టాయి.

"No, She stirs—There's
a fire in her glance!
ware, oh ware, of that
broken Sword!

(16 వ పేజీ చూడండి)

దేవుడెవరు?

బ్రహ్మ శతావధాన చెల్లవిల్ల వేంకటాస్త్రిగారు

పండిత పామర సాధారణ్యనా రాముడు దేవుడని చెప్పకుంటారు. కాస్త పూర్వోత్తరసంధర్భాలు తెలిసినవాళ్ళుమాత్రం రాముడు శ్రీతాత్పర్యపురుషుడు కదా! అంతకు ముందు కృతయుగంలో వుండేవాళ్ళకు దేవుడు వున్నాడా, లేదా? వుండేవత్తుంటే ఆయన పేరెవరు? అని శంకిస్తారు. ఆయి శంకలు గాని, పట్టుకు ప్రతిపక్షాలు చెప్పే సమాధానాలుగాని యివి యావత్తూ “రామాంశతత్వం మేమెటుంగనియవా?” మాదిరివారికి సంబంధించినవి.

రాముడు తాను దేవుణ్ణి కాని, దేవుడు కొడుకునని కాని వాచ్యవృత్త్యా యెక్కడా చెప్పినట్లు లేదు. ఆయి సందర్భాలన్నీ - వాల్మీకి ప్రభృతులు, లేదా వశిష్టాదులు చెప్పిన వాక్యాల మీద ఆధారపడి వుంటాయి. “అహం వేద్య మహాత్మానం రామం సత్యపరాక్రమం” ఆయి వాక్యం విశ్వామిత్రునివంటి రాక్షససంహారం రాముణ్ణి పంపడానికి సంశయించే దశరథునితో వశిష్టాదులు—“ధరణాలేదు పంపించండి. మన రాముడు సర్వాత్మనా సమగ్రుడు. ఆయి రహస్యం నాన తెలుసుకు. నాకేకాదు, ఆయి సభలో వున్న మహాకొండలు (యేమిటా తపసి శిథిలా మా.) తపస్సులక్కడా తెలిసివుంది” అని చెప్పి ప్రోత్సహించే సందర్భంలో వుండి ఉత్తరరామాయణంలో రావణసంహారం లోనైన దుర్బటకార్యాలు నెలవేర్చిన పిమ్మట అగస్త్యాదులు రాముణ్ణి దేవుడుగా సంభావించడానికిన్నీ శుద్ధ కీర్తకంయదు—కాకపక్షాధిరుడు ఊనహాడేశ వసుడు, అప్పటికి యేమహాకార్యం గాని చేసి వుండనివాడు ఆయన రాముణ్ణి దేవుడని వ్యాఖ్యానించడానికిన్నీ చాలా భేదం వుంటుంది. అగస్త్యాదులకు దివ్యదృష్టితో ఆవశ్యకత లేదు. అంతా ప్రత్యక్షమే కదా! వశిష్టాదులకో యావత్తూ పుస్తకాక్షేపకే వదిలిపెట్టాలి. ఆ వయస్సులోనట్లా రాముడికి చేతనైనది గుటి తప్పకుండా బాణాలు వదలడంమాత్రమే అయి వుంటుంది. ఆమాత్రం నేర్పు ఆకాలంలోనే కాదు, యాకాలంలోకూడా “కోయదోరల పల్ల కాయలకు సోమేతూకలిగి వుంటుంది. తావస్తా తాని వశిష్టాక్షేపంతిగా పొగడడం సంభవించదు రాముడు మానవమాత్రుడు కాడనిన్నీ సాక్షాత్తూ శ్రీమన్నారాయణుని అవతారమే అనిన్నీ వశిష్టసకు జ్ఞానదృష్టివ్యాపార తెలిసివుండడం వల్లనే సంభవించి వుంటుందనీ విజ్ఞులకు గోచరించడం యుక్తిసహం. వాల్మీకి రాముణ్ణి— “మానవమాత్రుణ్ణిగానే చిత్రించాడు. విశ్వామిత్రుడు అధ్యాత్మ రామాయణంలో మాత్రం రాముణ్ణి సర్వత్రా దేవుణ్ణిగా నిర్వచించడమే కనపడుతుంది. యీ రామాయణ రచననాటికి రాముడు దేవుడయి చాలకాలమయి వుంటుంది. రాముణ్ణి దేవుణ్ణిగా తెల్పడానికే అధ్యాత్మ పుట్టింది.

“యద్య ద్విభూతిమ త్వత్త్వం శ్రీమదూర్జితం” అనే గీతావాక్యాన్ని బట్టి ఆలోచిస్తే మనకు కొన్ని నూర్లు చేపతలు (చేపుళ్లు) ప్రత్యక్షమవుతారు. వారిలో రాముడు కూడా ఒకడు. నిన్ను మొన్న కీ! కే! లయిన శ్రీయుతులు గాంధీ గారు ఆగణంలో యిప్పటికి తుదినారు. వీరిలో శ్రీకృష్ణుడు ఒకడుగా మన పురాణబుఘలు తరసావహించి తదనుగుణమైన గాఢలు పురాణ తూపమున వక్కాణించి యున్నారు. సరే! యితరులు వారివారియందు గోచరించే కొన్ని అద్భుతచర్యలనుబట్టి ఆయి విధంగా పేర్కొందురు గాక. తన్ను గుఱించి తత్త్వం తెలియని వారంటూ వుండరు. అట్టి సీతిలో యేవరేనా— వేమ దేవుణ్ణి నన్ను నేవించండి అని వక్కాణించేయెడల విజ్ఞులకు కర్తవ్యం యేమిటి?

(1) మా మేకం కరణం ప్రజ. (2) అహం మాదిర్ని భూతానాం—ఆయి వాక్యద్వయమే కాదు, యివిధమైనవి మఱికొన్ని వున్నాయి.

పట్టుని విశ్వసించి శిరసా వహించవలసినదేనా? అంటే చూచునండి. శుక్ల తిర్మాగంలో వాదించే వారికి తుదకు—“జేపూనై, గురువూ నై” ప్రత్యక్ష మవుతుంది గనక, మహనీయులైన ఋషులుగాని, తత్త్వబులుగాని నిర్వాజంగా— “అహం త్వ సర్వ పాపేభ్యో మోక్ష యిష్యామి” అని చెపుతూ వుంటే ఆ వాక్యాన్ని యేల విశ్వసించకూడదు? శ్రీకృష్ణుడు ఆరుసార్లు మోగించి సంపాదించే దేవున్నది? కృష్ణుని చరిత్రలో యేకాంతమో శృంగారకళంకం వుండే అనండి. అంతమాత్రంచేత ఆయన గారికి తత్త్వజ్ఞత్వం లేదా? సర్వజ్ఞత్వం యావత్తూ చున్న కొట్టుకు పోవలసిందేనా? ఖండంతి రీయులు, మతాంతరియులు శిరసా వహించే భగవద్గీతవంటి శ్రీకృష్ణుని జ్ఞానోపదేశాన్ని శుక్ల తిర్మాగ విలంబవాదానికి దిగి వదులుకుంటే యిక మనలకు తిరింపచేసే దేముంటుందే?

“భగవద్గీతా కంచి దిగ్భతా” అని ప్రశంసించి శిరసావహించి భాష్యాదులు విరచించిన శంకరాదుల విష్ణుత్వం యెట్లా? మనం విచారించుకోవాలి. శంకరునికి శ్రీకృష్ణునియందు యెంతటి ప్రామాణ్యమూ లేకపోలే “భజ గోవిందం భజ గోవిందం భజ గోవిందం” అని పువడేశించడం సంఘటిస్తుందా? యింకొక విశేషం మనం విచారించుకోవాలి. భగవద్గీతవంటివి శివగీత, బ్రహ్మగీత లోనైనవి యిదే తత్త్వాన్ని బోధించేవి మఱికొన్ని కనపడతాయి ఆయి గీతాపరంపరకు సారాంశం విచారించేసే తుట్టుతుదిగీత భగవద్గీతే కాని యితరం కాదు. ఆయి గీత భారతయుద్ధం నాడుకదా పుట్టింది. ఆవత్తుంలో కలియుగారంభ కాలానికి పూర్వమందు కాదు దీనిజననం (ప్రవిష్టం కలియుగం విధి అనే శ్రీకృష్ణ వాక్యం భారతంలో మా.) శ్రీకృష్ణుడు అప్పటికి వేదాంతము నవసరించి పుట్టిన గీతాశాస్త్రములు యావత్తూ పరిశీలించి, వాట్లకు మాతృకా స్థానంగా పరిగణింపబడే బృహదారణ్యం లోనైన నైదికవాఙ్మయం యావత్తూ జీర్ణింపజేసి కొన్న పిమ్మటనే శ్రీకృష్ణభగవానుడు ఆయి గీతాశాస్త్రాన్ని మనకు ప్రసాదించి వున్నాడంటే వివరించేవారుండరు. ప్రత్యక్షంగా ప్రతమవుతూ వున్న ఋషేంద్రాదులు ఆలా వుంచుదాం. యింకా ఆయి వేదత్రయానికి తోడుగా మనభారతీయ విజ్ఞానాన్ని కాపాడు తూవున్న భిలసం హితలంటూ కొన్ని వున్నాయి. వైవ్రతమతాచార్యుల భాష్యాలలోనూ, వాట్ల వ్యాఖ్యానాల్లోనూ వుదూరించే ప్రతులు భిలసంహితయంచే. అల మతివిస్తరణ లోకమును వుద్ధరించే తలపుతో శ్రీకృష్ణుడు పాగుణ్ణి నిమిత్తమృతుడుగా పెట్టుకొని బోధించిన గీతాశాస్త్రంలో వొక్క అక్షరంకూడా పొల్లు పోయేది లేదనే మన మతాచార్యుల తాత్పర్యం. అక్షరంకూడా వ్యర్థం కాదన్న మాట ఆతి శయోక్తిగా బావిస్తారేమో? అది అవచారం. మీ మాంసా శాస్త్రం లో— “తాతాతీమతం” అంటూ వొక మతం వుంది. ఆమతం గురువులకు సమన్వయం కాని వొకానొక శాస్త్రప్రపంకిలో వున్న “తు” అనే అన్య యాన్ని చక్కగా సమన్వయించి నీ శిష్యుని తెలివితేటలకు గుఱుతుగా పుట్టిందని విజ్ఞులకు వివడం. ఆయి సందర్భాన్ని బట్టి విచారిస్తే భారతీయుల విజ్ఞానం యెంత కట్టుదిట్టంగా కాపాడబడేదీ గోచరిస్తుంది. దేవుడెవరు, అని శీర్షిక పెట్టి ప్రధానాంశాన్ని వదిలి అన్యాన్ని వ్రాస్తున్నానేమో! లేదు ఘోర దృష్టులు ఆలా భావించినా సూక్ష్మదృష్టులు యథాగతాన్ని గ్రహిస్తారు. దేవుణ్ణి గూర్చి వ్రాసేటప్పుడు తద్వస్తప్రతిపాదకం వేదాన్ని గూర్చి గాని, శాస్త్రాన్ని గూర్చి గాని వ్రాయడం అప్రస్తుతం కాదు. యేవరో విజ్ఞులు నిగ్గహాసకులుగా జీవయాత్ర గడిపి తిరింప గలిగినా, నూటికి 99 మంది సుహృహాసనవల్ల తిరింపవలసిన వారే. “నల్లనివాడు పద్మనయనంబుల వాడు..... ఓమల్లియలార, మీపాదలమాటన లేదు గదమ్మ? చూడరే” “నగు మొగమున్ సుమధ్యమును నల్లని మేనును ... నెన్ను డి ముగ్ధ బోడమాపుగాక కనుసూసిరయప్పడు విచ్చిసప్పడున్” యీ మాదిరి పద్యాలు గాని గద్యలుగాని— “నజలజలదనీలం వల్లకేళిలోలం” “శాంతాకారం జలధిశయనం పద్మనాభం” “నూతనజలధరరుచయే గోపవహుటీ దుకూల” ఆయి మాదిరి శ్లోకాలు గాని ధర్మముననుసరించు ధీగవంతుణ్ణి నిల్పడానికి తగ్గ ఆకారాన్ని కల్పిస్తాయి. తేజుమగా సృరించడంవల్ల ధర్మనికి ప్రాణప్రయాణసమయంలోకూడా ఆస్పృతి చలించదు భక్తులు ముగ్ధులగా కోరేదన్నీ అజే. “తేజః పరం పరమకారుణికం పురస్తాత్, ప్రాణప్రయాణసమయే మమ సన్నిధిత్వామ్” “తేజః పరం సుధీర్ఘభూతిమయం చక్రాక్షు ప్రాణప్రయాణసమయే మమ మార్గదర్శి” “అత స్తే కామాక్షీ స్ఫురతు తరసా కాలసమయే సమాయాతే మాత ర్మమ మనసి హ దాబ్జయగళి” ఇత్యాదులన్నీ సుహృహాసకుల తరహాపా యానికి కల్పితమైన రూపకల్పనలే. వాల్మీకి రామునిచేతి యెక్కడా— “నేను దేవుణ్ణి, నన్ను నేవించి తిరించంపి” అని చెప్పించకుండానే 24 వేల గ్రంథాన్ని రిరించాడు వ్యాసుడో? “అహం వైశ్వా నహా భూత్వా . . . ప్రతిజానామి చ మే సక్తః ప్రణశ్యతి” ఈవిధంగా కృష్ణభగవానుల—పరాత్పర త్యాన్ని శతముఖాల ఘోషింపజేస్తూ తన రచన సాగించాడు. “యేకు లాడికినదానిమగదూ వస్తాడు” అంటూ వొక లోకోక్తి దీని సాంప్రదాయం యేకాంతికో తెలిసివున్నా యావరేజీని అంద ట్టికి తెలిసి వుండదు. వొక సంపన్న గృహస్థుని సవ్యగ తుడైన సందర్భంలో ఆయనభార్య లిద్దరిలోనూ వొకానివై దుఃఖిస్తూ యింటిపనులు మానుకొని దిగాలుపడి యేదో మాదిరిని వుండటం! యింకొక భార్య లోపల బోలెడు దుఃఖం వున్నా దిగ మింగి యేకులు వొడుక్కుంటూ వున్నదనిన్నీ పరామర్శకు వచ్చిన బంధువులు, యీగండ్లో ఆవిణ్ణి “చెట్టిదానా, యేకులు నేడే వొడకాల్లా?” అని యేమేమో తాత్కాలికాక్షేపలతో మంద లింప బోయేటప్పటికి ఆపై పైలోకోక్తితో తన పనిని సమర్పించినట్లు చెప్పకుంటారు ప్రస్తుతం రాముడూ పరాత్పరుడే, కృష్ణుడూ పరాత్పరుడే. దీనికి వ్యతిరేకించే భారతీయులంటూ వుండడు. యికనట్లా రాముడు—నివురు గప్పిన నిప్పువలె శివయాత్ర సాగించాడు కృష్ణుడో? ఆలా కాక విశ్వరూపప్రదర్శనాదులద్వారా తన పరా త్పరత్యాన్ని ప్రకటించి వున్నాడు ప్రకటించని రామునికి కల్గిన నెట్టి గాని, ప్రకటించిన కృష్ణు డికి కల్గిన పుష్టిగానీ కనపడదు. మహర్షులు యిద్దరినీ కూడా భగవదంశనంభూతులుగా సన్మానిస్తూనేవున్నారు త్రిమతగులకూ రాముడు శ్మయ్యుడే కాని, అందులోనూ విశిష్టాద్వైతులకు మఱి ధ్యేయుడు శివపక్షపాతిగా వుండే శంకరులుకూడా రాముణ్ణి ప్రేమించడం ఆయన రచ నలవల్ల గోచరిస్తుంది (రామకర్తామృతంచూ) ద్వైతులలో యింకో విశేషం శ్రీమహావిష్ణు తేజస్సంభూతులైన రామకృష్ణాదులకంటే కూడా ఆ రామకృష్ణులలో సక్తసరుడైన హను మంతుని పేరంటే చెవి కోసుకుంటారు. ఏలూరు మొదలుకొని పడమటేదేశంలో సర్వత్రా ప్రతి పల్లెటూరులోనూ అవచ్చేదకావచ్చేదేనా అంజ నేయులనడి వుండి తీరుతుంది. తేజుమ మార్గములు ఆగుడిఆవరణలోనే మకాం చేస్తూ వుంటారు. “ఆలూ బిడ్డలూ లేని వాడికి అంజనేయులే గతి” అంటూ వొకసామెత దీన్ని పురస్కరించుకు పుట్టిందే, నైజాంలో నానమంతునికి సంబంధించిన పేళ్లు కలవాల్లేందటో వున్నారు. అందులో తోకయ్య అనేది మారు మఱి కొత్తగా కనిపించింది. హనుమంతుణ్ణి యెక్కువ భక్తితో వుపాసించే వారు సామాన్యులలోనే కాదు; గొప్ప విద్యత్కవులలోకూడా వున్నారన్నం

దుకు యెంతో నెడక నక్కట లేదు, రసవద్యద్వ్య త్కవితా గురువు భట్టుమూర్తి చాలాదా? అతడు తనకు కవితాప్రాపకుడు ‘జగత్ప్రాణనందను’ వనియే కదా వ్రాసుకున్నాడు— “నను శ్రీరామపదారవింద భజనా నందున్ జగత్ప్రాణనం దనకారుణ్య కటాక్షులబుకవితా ధారా సుధారాశీలం జనితైకైక సనప్రబంధ ఘటికా సద్యశ్శత్రంగంకల్పను”... (మిగిలినవి పుస్తకంలో చూడండి.) యిక్కడ కొంత చర్చించు వలసిన విషయం వుంది: భట్టుమూర్తికి శ్రీరామ చంద్ర మూర్తి నే వ్యస; ఆయనకు పరమభక్తుడుగా వుండే అంజనేయులున్నా నేవ్యుడే. యిట్టిస్థితి లోక విత్వం యీ యిద్దరిలో యేవరికటాక్షంవల్ల సంప్రాప్త వైనదో చెప్పవలసినదే అంజనేయుని పేర్లు చెప్పకోవలసిందేనా? చొచ్చిత్యం కనపడుతుంది— భూనాయకంవా ధనదాయకంవా సజ్జా భువం వా ధనమేలి లోకే; తద్విఘ్న నాథం సభజామి కింతు సహస్రశత్రం ప్రణమామి నిత్యమ్.” అని యొకకవి చమత్కరించి వున్నాడు. దీన్ని బట్టి చూస్తే కవిత్యం కల దేవుణ్ణి నేటి నేనే కవికి భట్టునిది కలుగుతుంది కాని, యితరదేవుళ్ళను నేటి నేటి గలుగదు. శ్రీరాముడు ధీరోదాతాశాఖో గుడు; భానుష్కాగ్రగణ్యాడు. అల మతివిస్తరణ. “నేయునేటికి నల పాండివేయుసాటి వీరు డెకలేడు ప్రతి రఘువీరు డొకడు” గదా? యింగులో కవిత్యునికి వుపకరించే దేమింది? అంజనేయులు కపి యయ్య కవిమూడాను. కవి అంటే కవి, గాడు అంటే—“కేలకవయసు” తరగతిలో వాడు కాదు. యిక నేమంటే? “విద్యత్కవయః” తరగతిలో వాడు. అంటే యేవనకున్నారు?

“ఘట పట ఇతి స్ఫుటం పట రటంతి నైయాయికా, పరంతిచ పారాత్పరాం శిష్యతేతి పాతంజలః” ఆయి తరగతిలో రచన సాగించేవాడు గాక అవసరమైనంతవఱకు వ్యాకరణాదులలో ప్రవేశం సంపాదించుకొని—“వయం వసుభ మంజరీ గళదరీణ మాధ్వీరురీ ధురీణ శుభరీతిభిః ఘణితిభిః ప్రమోదామహే” అనే తరగతి రచనతో ఆనందించే వాడన్నమాట. అంజనేయులు శివాకాలంకార భూయిష్టమైన రసవత్త్వ విత్వంలో అంజ వేసిన కవితాధిస్తాన దేవత కనుకనే తదుపాసకుడు మన భట్టుమూర్తికూడా శాదృశ్యుడుగానే తయారైనాడు. “విల్లికటి వేస్తే, మొక్కొకటి మొలుస్తుందా?” భవతు. ప్రసక్తాప్రసక్తంగా అంజనేయుల సందర్భం వచ్చింది. లోకంలో యిత్రేణి కసిగానే యెటిగిన వారు పలువురుంటారుగాని కవిగా యెటిగిన వారు నూటికి వొకరేనా వుంటారో, వుండారో? కొంచెం అతనికవిత్యం రుచిచూపించి మఱి తరవా యి అందుకుంటాను. సమస్యపూర్వ మాదిరి—

“అయిఖలు విషమః పురాకృతానాం స్రవణిని జంతుషు కర్మణాం విపాకః; హరిశిరసి శిరాని యాచి రేజు శ్శివశివ తాని లురన్తి గృధ్రపాదైః”. “కస్త్యం వానర, రామరాజభవనే లేఖారసంవాహకో యాతః కుత్రి పురాగత ససహమా ప్సిద్ధం కాపురః బద్ధో రాక్షససూనునేతి కపిభి స్సంతాడితే స్తర్జిత సస్త్రిదా త్పరభవో వసమృగః కుత్రేతి న జ్ఞాయతే” ప్రకృతి మనసరామః. దేవుడెవరు అనేది ప్రకృతం. అనాదికాలంనుంచీ భరతఖండపు విద్వాంసులు “ఏకో దేవః కేశవోవా శివోవా” అని బోధిస్తున్నారు. యీలా చెప్పేవారికి ఆధారం వేదం. “నమోనమోఽంబికాపతయ ఉపావతియే పశుపతియే సమోనమః (వేదపాద స్తవం) “ఏకో నారాయణః” (నారాయణం) ఇందులో పాశుపతులు వైపులుగా వుండి మత

(20,వ వేదే చూడుడు)

భారతరాజకీయాలు :

భారతప్రభుత్వ నూత్న ఆర్థికప్రణాళిక

దేశంలో పెరిగిపోతున్న "ఇన్ ఫ్లేషన్" పాదాన్ని అరికట్టడానికై తీవ్రంగా పూను కొని భారత ప్రభుత్వము ఒక ప్రణాళికను తయారుచేసింది. గత నెలలలో రానురాను వస్తువుల ధరలు అంతకంతకూ పెరిగి పోతున్నాయి. టమాటాబియ్యం నోట్లూపంలో కల్ల వాపు అంటే, ఇన్ ఫ్లేషన్ పెరిగిపోయే ఆపద తలపించి టమాటా ప్రభుత్వాన్ని కలతపరచి ఈ ప్రణాళిక తయారుచేసేటట్లు చేశాయి. ప్రభుత్వం కొన్ని తక్షణచర్యలు తీసుకోవడాని కుపక్రమించింది.

కొన్ని సూలసూత్రాల ఆధారంగా ప్రభుత్వం ఈ చర్యల కుపక్రమిస్తుంది. ప్రథమంగా ప్రభుత్వపు సాంకేతి ఖర్చును సాధ్యమైనంతవరకు తగ్గించి వేసుకోవడానికి ప్రభుత్వము ఉపక్రమించింది. ప్రభుత్వ ఆదాయాలు పెంచే సేందుకు ఎన్ని వీలైన మార్గాలన్నాయో అన్నిటికోసమీ ప్రయత్నిస్తుంది. ఇక రెండో చర్య. జీవనవ్యయ ప్రమాణాలలోనూ, వస్తువుల ధరల్లోనూ ఇంక ఏమాత్రమూ ధరలు పెరగకుండా అరికట్టేందుకు శాయశక్తులా పనిచేస్తుంది. మూడోది. ఇకముందు ఎంత అత్యంత శీఘ్రంగా వస్తువుల ధరలను తగ్గించి, సరఫరాలను హెచ్చించేందుకు పీఠుంటాయో బాగా పరిశీలించి, తగిన రవాణాసౌకర్యాలను తదితర అవసర చర్యలను తీసుకోసేందుకు ప్రయత్నిస్తుంది. ప్రజలలో ఉన్న కొనుగోలుశక్తిని పరిపూర్ణంగా ప్రభుత్వానికి పుష్టిచేయడంలోకి తీవ్రపటానికి, ఇంక ఈ కొనుగోలుశక్తి పెరిగి ఆపదగా తయారవకుండా అరికట్టడానికి చర్యలు తీసుకోటం ప్రణాళికలో స్థానం.

కేంద్ర ప్రభుత్వం అవలంబించబోయే ఈ విధానాలనే రాష్ట్రప్రభుత్వాలు కూడా సమన్వయ పరుచుకొని, కేంద్రంతో పాటుగా నడపవలసి ఉంటుందని రాష్ట్రాల ప్రభుత్వాలకు కేంద్రప్రభుత్వం హెచ్చరిక ఇచ్చింది. జమీందారి బిల్లు, మద్య నిషేధము, ప్రణాళికలను, రాష్ట్రాలు ప్రారంభించ బోయేటట్లు ఉన్న స్వబాధ్యతమీదే, స్వశక్తివ్యధారంతో ప్రారంభించుకోవలసి ఉంటుందని, కేంద్రప్రభుత్వం వీటికేమీ ఈ విషయాలలో సాయం చేయలేదని ప్రస్తుతంగా తెలిపింది. రాష్ట్రప్రభుత్వాలు వీలు ఉన్నచోట్ల వ్యవసాయకపు పన్నులు హెచ్చించుకోటం ద్వారా తమ ఆదాయాలను వృద్ధి పరచుకోవాలనీ, వీలయినంతవరకూ, వ్యయం ఆదాయాన్ని మించకుండా చూసుకోవాలనీ సలహా ఇచ్చింది. కొత్తగా ఎట్టేటు పన్నుల బిల్లువల్ల వచ్చే ఆదాయం రాష్ట్రాలకి ఉంటుంది.

ధాన్యము, వస్త్రాలపై మళ్ళీ కంట్రిబ్యూషన్ల పరిసర ఆవశ్యకతను ఈ ప్రణాళిక గుర్తించింది. ఇప్పటికన్నా తక్కువ ధరలలో ఈ జీవితావసర వస్తువులను సరఫరా చేసేందుకు కంట్రిబ్యూషన్ల ద్వారా మళ్ళీ పూనుకొంటుంది.

ప్రజలలో చాలామంది చేతుల్లో, అనవసరపు డబ్బు ఎక్కువగా ఉండటంవల్లనే ధర లెల్లా పెరిగిపోతున్నాయనీ, ప్రజల్లో ఈ ఎక్కువగా ఉన్న ధనం ప్రభుత్వానికి పెట్టుబడి పెట్టి ప్రవాహాలలోకి తిప్పితే ధరలు తగ్గిపోగలవనీ ప్రణాళిక ఉద్దేశము. అందుకై సేవింగ్స్ విధానాలను ప్రజలలో ప్రోత్సహింపగూర్చు ప్రభుత్వ సేవింగ్స్ ట్రస్టు, ప్రభుత్వ బుణపత్రాలు కొనేందుకు ప్రజలలో ప్రచారం విరివిగా చేయవలసినదని రాష్ట్రప్రభుత్వాలను కోరారు. ఈ పద్ధతులను పెంపొందించటానికి, కేంద్రరాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కలిసి ఉధృతంగా పనిచేస్తాయి. పోస్టుల సేవింగ్స్ బ్యాంకులలో, 5000 రూ||ల పరిమితి, 100,00 రూ||లకూ, సేవసలో సేవింగ్స్ సర్టిఫికేట్ల విషయంలో 15,000 రూ||ల పరిమితి 25,000, లకు పెంచుకొంటారు. స్వల్పకాల పరిమితుల్లో పెట్టుబడి వేసుకోదలచిన సంస్థల చారికి 6, 9, 12 నెలలలో పరిధిచేదే, ప్రైవేట్ జపాజీలు రసీదులను కూడా అమలులోకి తెస్తారు.

పారిశ్రామిక రంగంలో, ఉత్పత్తి ప్రమాణాన్ని హెచ్చించేందుకు తగ్గ అవసర చర్యలన్ని తీసుకోవడానికి ప్రభుత్వం నిర్ణయించుకొంది. తత్కారణంగా ఈ పారిశ్రామికరంగంలో క్రిందట నలుబాట్లు చేయ నిర్ణయించుకొంది. పారిశ్రామికల రాబడిపన్నులో, యంత్రభాగాల మీద డిప్రీషియేషన్ తగ్గించటం విషయంలో, ప్రభుత్వము ఇకముందు కొంత ఉదారంగా ఉండగలదని నూచించారు. కొత్తగా స్థాపించబడే పరిశ్రమలకు కొన్నాళ్లదాకా రాబడిపన్ను తగ్గలదు. దేశంలోకి దిగుమతిఅయ్యే ముడిపరకులు, యంత్రపరికరాలు, మొదలైన పారిశ్రామిక దిగుమతులపై రేపు సుంకాలను తగ్గిస్తారు. ఈ తగ్గింపు, ఇండియాలో తయారయే అల్లాంటి వస్తువుల పరిశ్రమలకు దెబ్బతగలని విధానంలో ఉండేందుకు తగిన జాగ్రత్త అవలంబింపబడుతున్నా ఉంటుంది.

పారిశ్రామిక సంస్థలకై అవసరమైన భూమిని హెచ్చించడానికి ప్రభుత్వం సర్వప్రయత్నాలు చేస్తుంది. అందుకనే మరోచేపునుంచి, ప్రజల కొనుగోలు శక్తి పెరిగి, ఇన్ ఫ్లేషన్ పెరిగి పోకుండా ఉండేందుకు తగ్గ జాగ్రత్తలన్నీ తీసుకొంటుంది. ఇందుకుగాను ముందు సంవత్సరాలలో పబ్లిక్ సంస్థలు అన్నీ కూడా పేరు మార్చుకోవచ్చే, డిప్రీషియేషన్, మార్చి 31, 1948కి పూర్వం రెండుసంవత్సరాలనుంచీ ఇన్నాన్సు డిప్రీషియేషన్ సగటు మొత్తాన్ని గాని, మూలధనంపై, నోటికి ఆరోపంతుగాని, ఏది ఎక్కువయితే అది, మించకుండా, నిబంధనలు ఏర్పరచింది. అధిక లాభాల పన్ను ముద్రాలను మరి మూడేళ్లలోపుగా సంస్థల కియ్యమరి, ప్రభుత్వం వాయిదా వేసింది.

పరిశ్రమలలో కష్టాన్న, కార్మిక యజమాని తగాదాలలోనూ, తదితర తగాదాలలోనూ సర్వ పరిశ్రమలకు ఒకే సామాన్యపద్ధతిని అవలంబించాలని విధానాన్ని ప్రభుత్వం గుర్తించింది. ఈ రంగంలో తమ విధానాన్ని సుస్పష్టంగా వివరించటమే కాకుండా, చిట్టచివరగా, ఒకే నూత్రాలు సర్వత్రా అవలంబించబడేటట్లు ప్రభుత్వం మాన్తుంది. యజమాని కార్మిక తగాదాల విషయాలలో మధ్యవర్తిత్వ నియమించటంలోనూ, మధ్యవర్తిత్వ తీర్పులలో తగిన మార్పులు చేసుకోటంలోనూ సర్వాధికారాలు కేంద్ర ప్రభుత్వమే వహిస్తుంది.

ఈ ప్రభుత్వ ప్రణాళిక పారిశ్రామికలకు కార్మికలకు కూడా ప్రోత్సాహకరంగానే ఉండవచ్చునని పెద్దలంతా భావించారు.

“ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ”

వికారాజ్యసమితి పూనుకొన్న సర్వతో భద్రకార్యకలాపాలలో “ఈ ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ” రెండోశక్తికింద జన్మించింది. తక్కిన రంగాల్నిటికీ పాటుపులు ఎంత ఎక్కువగా ఉన్న ఆరోగ్య ప్రణాళికల విషయంలో ప్రపంచరాజ్యాలన్నీ ఎక్కడా చూపవంత ఎక్కువగా సహకారమే చూపుతూ వచ్చాయి. ప్రపంచ రాజ్యాల సభ్యత్వము కూడా ఈ శాఖలో ఉన్నంతగా తక్కిన వికారాజ్య శాఖలలో లేదు. వచ్చే సమావేశములోపుగా దాదాపు 70 మంది రాజ్యాలవారి సభ్యత్వము ఇందులో ఉంటుందనే ఆశించబడుతుంది. ఈ సమితి “ఆచరణ విధాన ప్రణాళిక”పై అరవై నాలుగు రాజ్యాలు సంతకం పెట్టాయి. వికారాజ్య సమితిలో సంపూర్ణ సంఘీభావము కుదుర్చుకలిగితే ఈ శాఖే కల్పించవచ్చునని కూడా ఆశించబడుతుంది.

ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థకు, అయిదు మాంసలిక సంఘాలను స్థాపించుకోవలసివచ్చారు. ఇందులో మొట్టమొదటగా ఆస్ట్రేలియా ఆసియా నూనెలిక శాఖ అక్టోబరు 4 న పండిట్ జవ్హర్ లాల్ నెహ్రూ చేత ప్రారంభించబడింది. ఇంతవరకూ ఏర్పడిన శాఖ ఈ ఆస్ట్రేలియా ఆసియా మాంసలిక శాఖయే.

ఆరోగ్యమంటే, దైహికంగా, మానసికంగా, సాంఘికంగా, వ్యక్తి బాగుంచుకొనేది నిర్వచించు, ఆస్ట్రేలియా ఆసియా దేశాలు, ఆరోగ్యరీత్యా ప్రపంచ దేశాలన్నిటికీ వసుకబడి ఉంటుందే ప్రథమంగా ఈ శాఖ నిర్మింపబడటంలో చాలా డౌచిత్వ ముందని చెప్పాడు. సయాం, బర్మా, నేపాల్, సింహళం, ఆఫ్ఘనిస్తాన్, ఇండియాదేశాల ప్రతినిధులు ప్రస్తుతం ఈ సభలో పాల్గొన్నారు. తక్కిన ఆస్ట్రేలియా దేశాలకూడా, త్వరలో ఈసంఘంలో చేరగలరు.

ఈసంఘానికి భారతప్రభుత్వ ఆరోగ్య మంత్రి శ్రీమతి రాజకుమారి అమృతేశ్వరి అగ్రగణ్యురవారికి, సింహళ ఆరోగ్య మంత్రి శ్రీ బొంబరనామకెగారిని ఉపాధ్యక్షురవారికి ఎన్నికొన్నారు.

కార్మికులకు ప్రభుత్వ భీమా సంస్థ

1944 లో ప్రొఫెసర్ అదార్బర్ట్ కార్మికులకు ప్రభుత్వ భీమా సౌకర్యాలందాలని ఒక నివేదికను సమర్పించాడు. అప్పటి ఆయన భావాలకు భారతప్రభుత్వ, కార్మిక మంత్రిత్వ శాఖవారు ప్రత్యక్షస్వరూపం కల్పిస్తూ “వెల్ఫేర్ యాస్” పేరు ఇన్ఫ్యూరెన్స్ కార్పొరేషన్ అనే ఈ సంస్థను అక్టోబరు 6 వ తారీఖున స్థాపించారు.

చారు. ఈ సంస్థమూలంగా 20 లక్షల కార్మికులకు సర్వప్రమాజము కల్పించి సాంఘిక భద్రతను పుష్కరాభివృద్ధిమంట్ల ప్రథమ చర్యగా ప్రభుత్వం ఈ విధానాన్ని అవలంబించింది. ఈ సంస్థ నడిపే కార్యభారము బాధ్యత అంతా ప్రభుత్వం దాక్కురు కాటియల్ మీద ఉంచుంది.

ప్రారంభోత్సవ సమయంలో ఈ సంస్థ యొక్క ఉద్దేశాలను ఆచరణ విధానాన్ని విపులీకరిస్తూ, భారత ప్రభుత్వ కార్మికమంత్రి జగ్జీవన్ రామ్, సాంఘిక భద్రతాన్ని నిర్మించుకోటంలో ఇది మొదటి పెట్టుమాత్రమేనని వివరించారు. అన్ని విధాల కార్మికులందరికీ, అన్ని ఆపదలకు, ఈ భీమా పద్ధతి ప్రస్తుతం వర్తించని మాట నిజమైనా, సామాన్యపౌరుని, ప్రాథమిక భద్రతాన్ని చేకూర్చటానికి ఈచర్య ప్రాతిపదికగా పరిణమించగలదని చెప్పారు. సామాన్య పౌరునికి, అరికంగా, సామాన్య ప్రయోజనార్థం భీమాసౌకర్యం కల్పించవలసిన బాధ్యత ప్రజాస్వామ్యప్రభుత్వాలకుంది.

ఈ ప్రస్తుత చర్య కొంత పరిమితులలోనే వ్యవహరించేదాగా ఉంది ప్రస్తుతం కేవలం, ఫ్యాక్టరీ కార్మికులకే ఇది వర్తిస్తుంది. అయితా 20 లక్షల మందిదాకా దీని వల్ల సౌకర్యం పొందుతారు. సామాన్యభీమాపద్ధతులలో, అన్ని ఆపదలకు అన్వయించే సంపూర్ణ భీమా సౌకర్యాలు ఆస్ట్రేలియా ఇందులో పూర్తిగా ఇప్పట్లో చేకూరవు కాని రాను రాను పద్ధతి ముంత ప్రయోజనకరంగా పరిణమిస్తూ వస్తుంది. వ్యవసాయక కార్మికుల చిక్కులు, చాలా ఎక్కువే అయినా, ఇప్పుడే మళ్ళీ విషయంలో కూడా భీమాపద్ధతికి పూనుకోవడానికి, ప్రభుత్వానికి స్థాయి చాలదు.

ఈ భీమాపద్ధతిలో 20 లక్షల మంది ఫ్యాక్టరీ కార్మికులకు విద్య విభాగై న సౌకర్యాలు ఏర్పాటుచేయబడ్డాయి. కార్మికులు జబ్బుపడి నప్పుడు ఆర్థిక సౌకర్యము, శ్రీ కార్మికులకు ప్రపంచకాలంలో ఆర్థికసహాయము, అంగవికలులకు ఆర్థికసహాయము, వైద్యానికి ఆర్థిక సహాయము, కుటుంబావసరాలకు ఆర్థికసహాయము.

జబ్బుపడ్డప్పుడు, కార్మికునికి డిగ్రీ గోజుల్లో 56 నోలదాకా, సగటు దిన బత్రెంలో సగం జబ్బు/వరకూ ఇప్పిస్తారు. కొన్ని ప్రామాణిక సూత్రాల ప్రకారం కార్మికులకు వైద్యమాలక మైన సహాయం ఇవ్వటం అవుతుంది. జబ్బుచేసి నప్పుడే కాక తక్షణావసరాలలోకూడా, ఏ వారానికైనా ఇయ్యవలసిన సహాయం ఇన్నాన్సు ప్పడు కార్మికుడు కోరవచ్చును.

(20 వ పేజీ చూడుడు)

ప్రజలవద్దనుండు ఆయుధముల వశపర్చుకొనుటకు, రజాకార్లను పట్టుకొనుటకు నెట్లచున్న భాగతసేనలను చూచి ప్రజలు హర్షం వెల్లెపుచున్నదృశ్యం.

గొప్పవారితో గుసగుసలు-3. కలియుగ చక్రవర్తులు:

చాణక్యుడు

కి॥ శే॥ వారణాసి శ్రీనివాసరావు

[శోణానదీ తీరాన జపిస్తూన్న వన్నక మహా తేజోవంతుడైన ముని వేషధారి నమిషిస్తూ—]

చాణక్యుడు (అతితీవ్రంగా) ఎవడవ్రా వీవు? తపస్సు కేగబోతున్న మమృదేవనిగా తోచుకుంటా జపించి జపించి రప్పించావ్! ఎవవా?

శ్రీ: (సాష్టాంగదండప్రణామం చేస్తూ) మహాత్మా, నేను బ్రాహ్మణుణ్ణి.

చా: బ్రాహ్మణుడవైతే ఆత తేమిటా? మొగాన విభూతి కేళి లేవిరా, స్వార్థుడోలా గున్నావ్?

శ్రీ: అపరాధం చాణక్యునీశ్వరా!

చా: మాపే రెట్లా గరుగున్నావ్రా నీవు?

శ్రీ: స్వామీ, నామంత్రబలంవల్ల, తమరు ప్రదర్శిస్తున్న స్వభావంవల్ల!

చా: స్వభావమంటే?

శ్రీ: హృదయంలో లాకపోయినా, తమ వాక్కు వహించే తీరేతల్ల.

చా: ఆహ, ధైర్యవంతువే! ఎందుకు పిల్చావ్రా?

శ్రీ: కొన్ని విషయా ల్నడిగి కనుక్కొంటామని.

చా: మమృ ల్నడి కన్నకొక్కడానికి నీ కున్న అధికార మేమిటా? నీమఖం, వాక్కు చూస్తే నీవు సంస్కృతజ్ఞానశూన్యుడ నను పిస్తుంది?

శ్రీ: నిజమే స్వామీ! అయినా బ్రాహ్మణ్ణి గదా, చివరకు సంధ్యా వందనమైనా, మాకాలంలో చాలా మందికి రాంది మన కొచ్చుగదా, మనకు చేతచరిత్రంటే విపరీతాభి మానంగదా, మనం కనుక్కొందలచుకుంది రాజ కీయవిషయం గదా, అంత అపూర్వ కృషి చేసి గట్టిగా పాతుకునిపోయిన దుర్మార్గప్రభు వుల్న తొలగించి, చంద్రగుప్త మౌర్యుణ్ణి పింహాసన పెక్కించిన అశూనమేధావంతు లకు మన వినయాన్ని చూచేనా దయొచ్చి తమ మనస్సును విప్పకపోతారా అన్న ఆశతో, తమ కేమాత్రం తీరికుండ దని చేవి చెబుతూన్నా ఉపాసించడానికి సాహసించా.

చా: (చిరునవ్వు చిందులాడగా) ఒకేవ్, నీవు రాజకీయాలకు పనికొస్తావురా! ఎదటి వాండ్ల నెల్లాగైనా గుమగుమల్న జేసుకుంటావ్రా! ఏమిటా నీ ఎరగదలచినవి నూత్నాలు?

శ్రీ: మొట్టమొదట, నేను చంద్రగుప్తమహా రాజును పిలువనా, వారు చెప్పగలిగినవి తమరే వెలిస్తారా?

చా: మేం జెప్పేవి మేం జెప్తాం వాణ్ణి పిల్చి, వాడు చెప్పగలిగినవి వాడుండి కనుక్కో!

శ్రీ: అయినా వాడూ వాడూ అంటా కుంటే?

చా: ఏమనరా త్నాత్రియుణ్ణి?

శ్రీ: మాకాలంలో పంచములుకూడా ఒక మంటే కొప్పజేట్టున్నారే!

చా: ఎందు కుండరా మీరంతా ప్రస్తుతే పోయి చేయరాని పనులన్నీ చేస్తాంటే? బ్రహ్మ తేజస్సునంతా పాడుచేసుకుని యంబ్రహ్మలైతే!

శ్రీ: చిత్తం ఈ విషయం వా ర్నడిగితే తాగుండదని తమకు శ్రమిస్తున్నా. చంద్రగుప్తల వారు త్నాత్రియులా, కుమ్మగ్గా?

చా: మురాసందిర్యాన మీకాలంచారిత్రిక పరిశోధకబ్రాహ్మణులకు బుట్టిన తెగుల్నండి నీకు తోచిన శంకా యిది! ఒకేవ్, మీకాలంలో ఆ పరిశోధకు లేమంటే నీ పాపం లేదురా. తిండ్లు మారోజల్లో లాకపోయితే అని యెప్పుడూ విచారిస్తూంటాం. ఒక బంగారుపాత్రలో పాలు

బోసి యిస్తే, దీన్నో విష ముండేమోనని అను మానించే స్వభావులా! దానిసంగతి చెప్తాం గావి, ఒకే త్నాత్రియుణ్ణిగాక, కుమ్మరణ్ణి సింహా సన పెక్కించే ప్రభుడూ యీ చాణక్యుడు? ఆ సందేహమైనా తోచవద్దటా?

శ్రీ: చిత్తం.

చా: మురాదేవి సుత్నాత్రియకాంత. ఆమె భర్త సుత్నాత్రియుడు, యజ్ఞం చేసిన మహామ భావుడు. చంద్రగుప్తుడు సింహాసనం త్నాత్రియుడు. మహాపద్మనందుడు పిష్పలీపనంలోకి పారద్రోలిన త్నాత్రియకుటుంబాలవారందరికీ అధిపతి. వాడి తర్వాత వచ్చిన వాడి కొడుకుల రాజ్యంలో మగధసేనాధిపతుల్లో నొకడు. రాక్షసుని శిష్యు కోటిలోవాడు.

శ్రీ: ఇదంతా మే మెరగమయ్యా! బాగుంది, చిత్తం. నవనందు లంటా కేమిటి?

చా: ఏమింటి, ఆ నందుడు మొదట ట్నందామ్. వాడి కొడుకు లేనందుకుగదా; వాడూ పిగ్గా కలిసే నవనందాయిలు కాలా?

శ్రీ: మహాప్రభువుల్న చందాయి లంటా కేమింటి?

చా: ఏమిటి, నందాయి లంటా కేమినా? మేచ్చప్రభువు ల్నాదరించి వాండ్లకు వంగివంగి సలాములేసిన అప్రామ్యుల కిం కేమని తోస్తుంది? మంగలాడికి, త్నాత్రియ కాంత కూ పుట్టిన వ్రాత్యుణ్ణి, వాడి సంతానాన్నీ మావంటివారంతకంటే నేనుంటారు?

శ్రీ: మైథిలీదేవి నేనుంటారంటే?

చా: ఆమెకర్మ మంటారు. (మొగ మటు తిప్పి).

శ్రీ: అయినా, నందులంటే తమ కోపం గాబోలు?

చా: కోప మేమిటి విధవమాట! వాండ్ల పేరు విన్నప్పుడెల్లా మా కోపం జాజ్వల్యమానమై ప్రళయాగ్నిలాగా మండిపోతుంది. ప్రభుకారు. వాండ్ల కాగార వం లేదు. ఎదటివాండ్ల గౌరవం వాండ్ల కేం తెలుస్తుంది?

శ్రీ: జౌనండి, ఇంగ్లీషువాండ్లూ అట్లాకే అంటారు. మనం గౌరవించుకొంటేగాని, యితరు మనల్న గౌరవించరని.

చా: ఉహూ! మీకాలంలో ఆత్మప్రతి లొకరు బయల్దేరు. వాండ్లూచేతేగాని మీకు భోంచేయడంగూడా చాలేకాదు. మేం జెప్పిన విషయ మే సన్యాసి చేప్పక్కర్లా. ప్రతి గ్రామ్యుడికీ తెలుసు.

శ్రీ: చిత్తం. నందులు మహాపాగరుబోజు లేండి?

చా: (మండిపడుతూ) పాగరుబోజులేమిటి! పరమభండాల్నైతే? శ్రీతండ్రి ఆ బిక్ కమా? బ్రాహ్మణుల నాహ్వనించారు? వాండ్లు వచ్చి ఒక మందిరంనిండా కూర్చున్నారు. మారు వాండ్లలో చోట్లాక అక్కడోక తిన్నామిద కూర్చుని యెవరోనో మాట్లాడుతున్నాం? ఆ రోజున వీరు డాగవేట కల్తారని యెవ రనకుంటారు, రెండుగూములు కావస్తాంటే? సరే వచ్చారు. మమృల్ని మాచారు? బ్రాహ్మణ్ణి కింత పాగరా, జాట్లుచ్చు క్కింది కీడవమంటారా? నీచభట్టులు తగుదుమమ్మా అని వచ్చి అంతవని చేస్తారా? ఎంత శ్రాంతమూర్తికైనా యెట్లాగుంటుంది?

శ్రీ: చిత్తం.

చా: ప్రతిజ్ఞ పట్టాం. నెరవేర్చుకున్నాం!

శ్రీ: తెలుసు, తెలుసు. తమకో చంద్రగుప్తు డెట్లా కలిసారంటే.

చా: వాణ్ణి మే మంతక్రితమే కొంచె మెరుగున్నాం. ఆవేళ కత దాదాచ్చే పోవచ్చాడు జరిగింది. చూచాడు. మండిపడ్డాడు.

త్నాత్రియుడైపాయ్ గంభీరం పహించి, నాంన దగ్గర కల్లి “ఇట్లాటి ప్రభువుల్న మేం కొలవలే” మని సేనాధిపసంజ్ఞ యొక కాత్తేయకాన్నీ విరిచి రెండు ముక్క లేసి ఇట్లాకటి. అట్లాకటి పారేసి మమృల్న సరించాడు.

శ్రీ: ఆయనకు తమ మీ గున్న గౌరవాని కాయనమన స్వెంత షోధపడనా?

చా: షోబుష్ట మేమిటి? నెవకొస్తాంది క్రిగంట గమనించే మేం తిరిగిచూడూ. చివర కాశ్రమాని కొచ్చి శ్రోధంతో కండ్లు జేవురించి తడిచట్టగా మా కారమిద బడి చూంటివాండ్ల ముండి తిమసంటివారి క పాటు తప్పింది కారు కదాని విచార మనేప్పటికి, హఠాత్సంధవైన యూహ తోచి “మేం జెప్పినట్లుగా నీవు చేస్తావంటే నీ కీ రాజ్యం గడ్డా” మన్నాం. వాడి వాగ్దానం పొంది నడుము గట్టి చందసంహారం జేసి అనకున్న కారాల్ని సాచుకాలం చేసాం. అదంతా చరిత్రాత్మకం.

శ్రీ: చిత్తం, చదువుకున్నా. సుద్రారాక్ష సంహార వ్రాసిన కథేనాంటి?

చా: ఆ కవి—యెవడు వాడూ నాడూ ఒక రాజేరా. పేరు జ్ఞాపకం రావడంలేదు. చమత్కారంలోన మక్కడక్కడా యేవైనా చవకు ల్లిగించాడేమో. జరిగిందే వ్రాశాడా. శ్రీ: నాక జ్ఞాపకం రాలేదనుకోండి. అదేమిటంటి! తమ మహాకృషిని ప్రదర్శనార్హంగా దృశ్యప్రబంధం జేసిన కవినామ మెట్లా మరిచారంటి?

చా: ఒకేవ్, నాండ్లంటి పాగరుబోజువే నీవుకూడా ననుపిస్తాందిరా మాకు! ఏమిటి, కవి నామ మెట్లా మరిచారంటి. ఆ! మరచగూడదా? అతికృతిప్పు యెదా? ఏం పాడెందరా జేకం?!

శ్రీ: మేలేసినవాండ్లు మరచకుడవి! కాదూ ని సిద్ధాంతం? ఆయన మారు జేసిన మే లేమిటి? ఆ నాటకం వ్రాయడమా? మేం వ్రాయమని ప్రాధేయపడ్డామా? ఆయన వ్రాయకపోతే ముఖకు మా స్వల్పకృషి స్పహాజీయం కాక పోయేదా? అంతవర కెందుకూ? మేం జేసిన జేం ఘనకార్యం? అదట్లాటి దా మేంగాని, మా సమకాలికులైన అభీమాన్లుగాని యెక్వర మనుకోలేదే? చంద్రగుప్తు డెవకున్నా డంటావ్? వా డనకుంటే దాన్లో మా జేమింటి? మేమేం యుగధర్మల్నూ మార్చే మహాకార్యం శ్రీకృష్ణభాగ్య కేశామా? ఏదో ఒక చిల్లరరాజ్యంలో రాజు లవ్యులైతే వాండ్ల స్తోగించి తగినవాణ్ణి స్థాపించాం? అట్లాగే తే కుటుంబాధికారి పిచ్చివాడైతే వాణ్ణి మార్చి తగ్గవాణ్ణి పెట్టుకొన్న ప్రతిష్ఠితే తాను ఘనకార్యం చేసా వనుకోవచ్చు. మాకా అభి మానంకాదు, గురభీమాన వెక్కిరదా యెన్నడూ లేదురా! నీవేదో యీ సోదంతా వ్రాస్తున్నావ్. ఫలానివాడు నాపేరు మరచిపోయిన నెన్నెదడానికి చిన్న మేమంతా వ్రాయ మన్నారా? నీ మనస్సు దురద, దాచ్చుండి బుట్టిన నేతేట్లురద తీర్చుకోడానికి నీ వ్రాస్తే, దాన్ని మేమంతా జ్ఞాపక మంచుకొని త్రికాల ములయందు “ఆహా, వీడెవరబ్రహ్మహోయ్, శుక్రాచార్యుడోయ్, వాల్మీకియో, వ్యాసుడోయ్” అని అనుకోలేదని నీ నంటే ఆ అవ్యక్త తంతా నీది కాని, మా డెట్లాగవుతుందిరా?

శ్రీ: (చెంపలు వాయించుకుంటూ) మహాత్మా, యెంత చదివారంటి నే నొక చిన్న మాటల్లంటి! ఇది మా జేవుడు వర్తమానా శ్రమంలో సంపాదించిన అజ్ఞానవిశేషం గాని మరోటి కాదు. తమించండి. ఇట్లా మా కాలం లో జరిగితే నెంత గండగోళమయ్యెదో?

చా: అందుకనేరా మావంటివాండ్లం మీ కాలంలో జన్మించకపోవడం? లాకుంటే (పండ్లు పటపట గొరుకుతూ మీ శిశిసాల్నాకనిమిషంలో కట్టేయకపోయినామా?

శ్రీ: వాస్తవం తమ కక్కడ, మే మెక్కడా?

చా: ఆమాత్రం గ్రహించావ్; కంతోషం?

శ్రీ: చిత్తం! (స్వ) బ్రతికి పోయ్యావు (ప్ర)అయ్యా, విషకన్యాప్రయోగా లేమింటి?

చా: ఎట్లాగైనా అయ్యవుపట్టనే నెదుకు తావ్రా? ఏమింటంటే, యేమిటి? విషకన్యేమిటనా? వాండ్లను శత్రువులమిద ప్రయోగించడం ధర్మమనా? ఏది నీ సంజెహం.

శ్రీ: (సమస్కరిస్తూ) స్వామీ, రెండు ననుకొని కంటపడుతూన్న నా మనస్సుకు శాంతి ప్రసాదించండి?

చా: మేం చెప్పేదాన్లో నేదైనా సంజెహ స్పదయెం దుంటే పడేపడే ప్రశ్నిస్తావ్! సర్వ సంజెహం వారణంగా మాట్లాడడమే నీ మన శ్కాంతికి తగిన మార్గం మీ కాలంవాండ్లు మా కృషిని పరీక్షించేటట్లు ఏ పట్టుక్రవర్తులకాల నూత్రాలో మాప్రవర్తనకు పట్టవని తలక్రిందు లాతున్నారు—మేం కలిలోవాండ్లమని గుర్తించ కుండా. జేతకాలపాత్రాల్నూ బట్టి ధర్మం మారు తుందని మీ కనుకూలించే విషయాల్లో ఘంటా పథంగా వెబుతారు మాకాలాన్ని, మమృల్ని, పరిశోధింబప్పుడు ఆ నూత్రాన్ని మరచిపోయి, మేమంతా వీ వసిష్టులమో, వ్యాసులమో అను కొని మమృల్ని విమర్శిస్తారు. ఇది మంచిదో, కాదో మీరే యోజించుకోండి, మీకే డెలుస్తుంది. కృత్రిని పరీక్షించేటప్పుడు వాడి యెత్తునక తగ్గితే నూత్రాభావాల్నూ విచారించి పరీక్షించాలి. సుఖాన్ని పరీక్షించేప్పుడూ అట్లాకే చెయ్యాలి. మేం జెప్పిన నూత్రా న్ననుసరించి మా చర్చ విమర్శిస్తే మాకాలం నాటికి ద్వాపర ధర్మనూత్రాలు నడవ్వని మీరు గ్రహిస్తారు. ఇంకా విచారిస్తే శ్రేతానూత్రాలు ద్వాపరం లోను, కృతయుగనూత్రాలు శ్రేతలోను పనికి రావనీ లేలుంది. సరి గ్గా మాస్తే యుగనూత్ర మారేకొద్దీ ధర్మాలు మారి, రాజాను, ఏమనం మీ కర్థం గావడానికి, మీ కాఫిహాటక కాఫీ లాగ ధర్మాలు పల్చబడిపోతాయ్. ప్రకృతం— లూర్యం ధర్మం కోసం పాటుపడడం, ఇప్పుడు కార్యనిర్వహణకోసం పాటుపడడం క్రిందికి మారుతుంది. ఏదోవిధంగా నిజోద్ధయంలోజయం పొందడమే యీ యుగధర్మం. అట్లా కాదను కునే కృషంతా దుఃఖపాతుతూ, అపజయ పాతుతూ! ఇది నీ కరమేతే నీ శంక నిక ర్తాతుంది. విషకన్యలు, అంటే పసితనంనండి విషాల్నూ జీర్ణించుకుని య వ్యసం వచ్చిం తర్వాత నఖతాల్లో దాన్నితల్ల కెక్కించగల కన్యల్నూ కేవల చీయాభిలాషలు కృషిచేసి పెంచి యుంచుతారు. అవ సరాన్ని బట్టి వాండ్లను శత్రువులపట్ల ప్రయోగిస్తారు! (అల్లు వధీనయిస్తూ)—అబ్బాయిదంతా చెప్పకుంటే—యేమని, యెందుకని ప్రాణా లీసే బుద్ధి నీది.

శ్రీ: చిత్తం కృతానుజ్ఞ! తిర్వాత, తమ అరతాస్త్రంలో తమరు ప్రస్తరించిన నీతి ధర్మ బద్ధం గాదని మావాండ్లం తా అనుకుంటా కేమింటి?

చా: ఛీ, బుద్ధిహీనుడా! మే మింతసేపూ చెప్పిందాన్లో నీ సంజెహావరీకి దగ్గ సమాధానం లేదట్రా! ధర్మబద్ధమంటే యే ధర్మ బద్ధరా? మీకాలందా, మాదా?

శ్రీ: అదేమింటి! అట్లా గడుతారా? ధర్మం మాకాలం దొకటి, మీకాలం దొకటా?

చా: (పండ్లు దిగించి) ఒకేవ్ పకూ! ధర్మం మారదట్రా కాలానుగుణ్యంగా? లాక పోతే అన్ని స్వృతు లెందుకూ, అందరు స్వృతికర్త లెందుకూ? ధర్మమంటే నశ్వర ధర్మమా. అనశ్వరధర్మమా?

శ్రీ: అంటే?

చా: ఓరి దార్శన్యుడా! ఆ రెండు ధర్మాలు అర్థం నీకు తెలిదన్నమాట! నశ్వర ధర్మం సకించేది, అనశ్వరధర్మం శాశ్వతమైంది! అనశ్వరధర్మంకోసమే అవతారాలు!

శ్రీ: కాబట్టి, తమరు నీశ్వరధర్మాని కను కూలంగా తమ నీతికాస్త్రాన్ని కూర్చా రన్న మాట.

చా: అన్నమా లేమిటి? నిజంగా దాని కోసమే కూర్చాం అందుకనేగూడా దాని శాస్త్ర మన్నాం, నీతిశాస్త్ర మనకుండా. మీ కాలంవాండ్లకు బుద్ధిలాక దాన్ని నీతిశాస్త్ర మనకుని, చాణక్యనీతిని, మమృల్ని విమర్శనా పాత్రల్ని చేసారు! అర్థం అంటే కోరిక అని యెరుగున్నావా? మాకాలంలో రాజుల కోరి కలు మే మా గ్రంథంలో జెప్పిన నూత్రాల్నూనుస్తే సమకూర్చాయని దా న్నరకాస్త్ర మన్నాం. అదీ నశ్వరధర్మాగాల కోసమే! ఈ రాజులూ, వీరి పరిపాలనా శాశ్వతవిషయాల్నూ, ఇవాన్లు కుంటాయ్, రే పోతాయ్! అందుకని,

కథానిక

జోన్

రచయిత:

యస్. యస్. పాడే

శ్రీకాంత్, రావటాని కిష్టం లేనట్లుగా నెమ్మదిగా అడుగులూ అడుగులు వేసుకుంటూ వస్తున్నది. జీలమనీ జలం ఇంకా వెచ్చగా, వేగంగా ప్రవహిస్తూనే ఉన్నది. చీనార్, సఫేటా చెట్ల ఆకులు ఇంకా గలగలా రొద చేస్తూనే ఉన్నవి. చలికి తట్టకోలేక మామూలుగా పంజాబ్ లో తాలూకా వలస పోవలసిన పక్షులు ఇంకా ఇక్కడే తాగట్లాడుతున్నవి. చెట్లమీదినుండి, నదిలో దుబ్బుగా వెరిగిన వెదురుపాదలనుండి ఈ పక్షులు, ముఖ్యంగా వాన కోయిలు మొదలైనవి, స్వచ్ఛమైనవి. కోకిలమృగ మధుర గీతాలు కూడా చెడురుగా వినపడుతూనే ఉన్నాయి. శ్రీకాంత్ నింకా చాల దూరంగా ఉన్నట్లున్నది. కాశ్మీర్ దేశభూభాగం, లోయలు, అప్పుడప్పుడు జడి వానలలో స్నానం చేస్తున్నాడని గ్రీష్మ లావణ్యాన్ని ఇంకా ఏమీ కోల్పోలేదు.

జల జల ప్రసరించే జీలమనీలో ఒంటరిగా జడవ నడుపుకుంటూ వస్తున్న కర్క యంత్రం జోన్ మాత్రం తన చుట్టూ విస్తరించుకున్న ప్రకృతి కోభను గుర్తించినట్లులేదు. పడవ పాగుతూ ఉన్నది; కాని ఇంటికి పోవాలనే తొందర ఆమె కున్నట్లులేదు. తాను ఇంటికిపోగానే, తన ముగ్గురు పిల్లలు సగం నిండిన కడుపులతో, చిరిగినబట్టలతో తన చేతులలోకి పరిగెత్తుకువస్తారనీ, వారిస్సర్, వారి వాక్కులు తన నిస్సహాయతైనవి, తన బీదరికపు వేదనను మరింత రగుల్చుతాయనీ ఆమెకు తెలుసు.

ఆమె తన వివాహజీవితంలో చాల కొద్ది గుఖాన్ని రుచిచూసింది. రెండు నెలలక్రిందట ఆమె భర్త ఎగ్జిరీతో చెప్పకుండా ఎక్కడికో వెళ్లిపోయాడు అది ఆమె కష్టాలకన్నిటికీ మకుటం. అతడెక్కడికి వెళ్లినదీకో అనరా చెప్పలేకపోయాడు. చివర తాతదండన పరిత్యజించాడనే నిరారణకు వచ్చినది. కాని ఆమె ధైర్యంగా తన్నూ, తన బిడ్డల్ని పోషించుకునే ప్రయత్నాలు చేయసాగింది. అదృష్టవశాత్తు ఆమెకుతనదని చెప్పుకోగలిగిన భూమి కొంచెం ఉన్నది. దానిలో ఆమె కష్టపడి పనిచేయ సాగింది. ఉదయాన తన చిన్న పడవలో ఆమె కాయలు, కూరలు వేసుకుని, నదిలో క్రీనగ రానికి వెళ్లి, అక్కడినంతలో వాటి మిన్న సాయం కాలానికి ఇంటికి వచ్చేది. ఈ విధంగా రెండునెలలు శుభ్రంగానే గడిచినవి. కాని త్వరలో శ్రీకాంత్ కుటుంబాని, దానిరాకతో తన దైనిక సంపాదన ఆఖరపుతుందనీ ఆమె ఎరుగును. ఈ ఆలోచనతో ఆమె మనసు బరు పెక్కింది. ఆమె తనచుట్టూ దిగ్భ్రమ గొలిపే సౌందర్యాన్ని పరికించడంలేదు. రంగు రంగుల పక్షుల్ని చూస్తుంటే, అసన్నీ అల్లా తమతమ గూళ్ల నీ అంటిపెట్టుకుని ఉంటుంటే తన భర్త రసూలా ఇంటిని ఎల్లా వదలవెళ్లగలిగాడా అనే తలపు ఆమెను బాధిస్తున్నది.

ఈ ఆలోచనలో మునిగి జోన్ తాను గ్రామపు రేవును దాటించాడన్న సంగతిని గుర్తించలేదు.

పడవని బలహీనంగా, యంత్రంవలె నడుపుతూ పోతున్నది. ఇంతలో జోన్! జోన్! అని శ్రీకాంత్ మేల్కొల్పినది. వెనక్కి చూసింది. పొరింటి వృద్ధుర్రు ఫత్తారేవువద్ద నుంచుని ఆమెనుపిలుస్తూ, చేతులుపుతున్నది. జోన్ ఎడమకు తిరిగి, గబగబ పడవను ఒడ్డుకు చేర్చినది.

“జోన్! ఇవ్వారే ఇంత ఆలస్యం చేశావేమి? పాపం నీకోసం అతిగాడు వచ్చి ఎంతసేపటినుంచీ చూస్తున్నాడో!”

“అతిగాడా? ఎవరు?” అన్నది జోన్ తెడును

“కవరూ? నీ దేశ దిమ్మరి భరే? అల్లా అనింకా ఎందుకు శిక్షించటంలేదో? అతడి నేంచేసినా పాపంలేదు. అబ్బ! ఇంత సోమరి పోతు మనిషి నెక్కడా చూడలేదు నేను.” అన్నది ఫత్తారేవు నుంచుకుంటూ.

ఈలోగా జోన్ ఒడ్డుకెక్కి, ముసలి ఆమె దగ్గరకువచ్చి, ముక్కుమీద వ్రేలితో “తప్ప! తప్ప! అల్లా తిట్టగూడదు. అతడు సోమరిపోతు అయితే నేమి? ఏమైనా నా భర్తే గదా! ఎల్లాగో నన్ను బిడ్డల్ని గుర్తించుకుని వచ్చాడు. అతడి నేమీ అనగూడదు. రా! రా!”

ఫత్తారేవు సంగతులూ ఆమె ఒక్క ఉడులున పరిగెత్తినది. రసూలా వచ్చినాడని

ఆమెకు సంతోషం పరివర్తనా వచ్చినది. రెండు నెలలనుండి తాను రసూలా లేనందువల్ల ఎంత కష్టపడిందో అంతా ఆమెకిప్పుడు జ్ఞప్తిరాలేదు. ఆమెను చూచి ఆమెపిల్లలు గుడిసెలో నుండి గంతులువేస్తూ దగ్గరికి వచ్చారు. వాళ్లు ఏవో విళ్లలా, మిరాయి చప్పరిస్తున్నారు. క్రొత్త చొక్కాలూ లాగులూ తొడుక్కున్నారు.

“అమ్మా! అమ్మా! నాన్న ఏం తెచ్చాడో చూడతే!” అని వారు ఆమె చుట్టూ మూగారు. భర్త వచ్చాడనే సంతోషమే ఆమెకు పట్టరానిదిగా వున్నది. పిల్లలుకూడా, మామూలు ఏప్పుమొహాలతోకాక, తింటూ, గంతులువేస్తూ ఆనందంగా ఉండటం చూడటంతో ఆమెకు కన్నీళ్లు పొద్దుకుని వచ్చినవి. రసూలా నింత వరకూ లోలోపల దూషించినందుకూ చింతిస్తూ, ఇక ఎప్పుడు అతనిప్రేమను శంకించగూడదని ఆమె అనుకున్నది.

“జోన్! నేనువచ్చాను.” అని రసూలా తగు తున్న హుక్కా పక్కనపెడుతూ అన్నాడు. “నేను మళ్లీ రానని అనుకుంటున్నావట్లుంది.” జోన్ అతని వద్దకు వెళ్లి ప్రక్కన కూర్చున్నది. “రసూలా! నువ్వురావడం చాల బాగున్నది. నాకు చాల సంతోషంగాఉన్నది.” అని మాత్రమే ఆమె అనగలిగినది. దుఖం గొంతు కలలో అడురావడంవలె ఆమెకు మాటరాలేదు. ఆమె మరి ఏమీ అడగలేదు. భర్తమాటలు వినడంతో ఆమెకు తృప్తిగలిగినది.

రసూలా ఎక్కడో బాగా ధనసంపాదించాడు. “జోన్! నేను ఇప్పుడు గొప్ప ధనవంతుడిని.” అని అతడు పదే పదే అంటున్నాడు. కాని ఆడబ్బు ఎల్లావచ్చిందో ముందు ఎక్కడ నుంచి వస్తుందో మాత్రమే అతడు చెప్పలేదు.

ఆమెకూడా తెలుసుకుందామని లేచి, కొంతసేపయ్యాక ఆమెలేచి పొయ్యిలో నిప్పువేసి టీ కాచసాగింది. “ఉప్పులేకుండా రెండు నెలలనుండి గడుపుతున్నాను. పొక్కిరిస్తూ వాళ్లు, ఉప్పు, గోధుమలు ఇంకా అనేక వస్తువుల్ని రాకుండా చేస్తున్నదని అందరూ అంటున్నారు. రసూలా! ఇది నీకు తెలుసా? టీలో ఉప్పు లేకుండానే ఇంతకాలనూ తాగు తున్నాను.”

“నాకు తెలుసు. నాకు తెలియకపోవటం మేమిటి?” అన్నాడు రసూలా, జేబులో నుండి ఒక పెద్ద పొట్టంటిస్తూ. “ఇదేమిటి? తెలుసా? ఉప్పు. నేనీల్లాంటిది దజ్జన కొద్ది తెచ్చాను. ఉప్పు, బట్టలు, సిల్క, ఇంకా ఎన్నో తెచ్చాను. మనం చాల ధనవంతులకదా!”

“అయితే కొంచెం ఉప్పుమన ఇరుగుపొరుగు వాళ్ల కివ్వనా? చాలా సంతోషిస్తారు అంతా” అని జోన్ అడిగినది. “ఓ నీ ఇష్టం. కాస్త, ఉప్పుతోనే వాళ్లు సంతోషపడేటట్లుయితే దానికి మన అభ్యంతరం మేముంది?”

ఒక అరడజను ఉప్పు పొట్టలు తీసుకుని జోన్ బయటకు పరుగెత్తి ఫత్తారేవు మొదలైన పొరుగువాళ్లందరినీ పిలిచింది. “ఇంత ఉప్పు ఎక్కడిది? నీ భర్త పొక్కిరిస్తాడేమిటి?” అని అందరూ ఆమె నడిగారు. కాని ఆమెకు మాత్రం ఏం తెలుసూ, ఇదంతా యెక్కడిదో. ఆక్షణంలో ఆమెకు అంతా స్వర్గతుల్యంగా వున్నది. ఆమె కది చాలును.

ఆ రాత్రి ఆమె స్వర్గం విశాలమూ, సంపూర్ణమూ అయినది. రసూలా మర్నాటిఉదయం తాను రెండు రోజులకంటే యెక్కువ ఇంటివద్ద ఉండటానికి వీలైనదనీ, సోమవారం వెళ్లి పోవాలనీ చెప్పినప్పుడూ ఆమెకు ఏమీ కష్టమనిపించలేదు.

“ఎక్కడికి వెడతావు” అని అడుగుదా మనుకున్నది. కాని అడగలేదు. రసూలాచే చెపుతా

డనుకున్నది. చెప్పక పోయినా, ఆమెకు నష్టమే మున్నది?

“నాకు చాల ముఖ్యమైన పని ఉన్నది జోన్! ఈ రోజంతా నేను ఆ పనిలోనే వెళ్లవలసి ఉంటుంది.” అని రసూలాచెప్పాడు.

“రాత్రికి తిరిగి వస్తావు కదా!”

“తప్పకుండా వస్తాను” అని నవ్వి వెళ్లాడు రసూలా.

రసూలా లేకుండా రోజంతా గడపటం కష్టమనిపించింది, జోన్ కి. గంటలు నెమ్మదిగా, విసుగ్గా, గడుస్తున్నవి. సాయంకాలమయ్యేటప్పటికి ఆమెకు కొంత తేలిక అయినది. దుకాణంలో అనియి పొనడానికి, క్రొత్త మాంసం కొనడానికి ఆమె బయలుదేరింది. రాత్రికి రసూలాకు మంచిభోజనం తయారు చేయవలసిన అమె అనుకున్నది. మాంసపు కొట్టుకు వెళ్లి, ఉన్న అన్నిటిలోకి మంచి మాంసమున్నట్టి కొట్టు వజీరు నడిగింది జోన్. వజీరు జోన్ నకుచూసి నవ్వి, “ఉన్నట్లుండి ధనవంతులయినట్లున్నారు మీరు” అని ఏవో జోన్ కిక్కర్లుకొని అరగిపోయాడనీ నవ్వు నవ్వాడు వజీరు.

“లేదు బాబాయ్! మరి అంత ధనవంతులం కాలేదులే. రసూలా కొద్దిగా డబ్బు తెచ్చాడు. అతనికి మంచి భోజనం తయారుచేయవలసిన అనుకుంటున్నాను.”

“రసూలాకు ఆ డబ్బెక్కడిదో ఎరుగుదావా?” అన్నాడు వజీరు, కనుబొమలు చిటిక్తూ.

“ఎందుకు బాబాయ్ నా కదంతా?” అన్నది జోన్.

“కాదు నవ్వు తెలుసుకోవాలి. న్యాయమైన డబ్బునుగూర్చి తెలుసుకోనక్కరలేదు. కాని అన్యాయాభిరతునుగూర్చి తెలుసుకోవాలి.” అన్నాడు.

“అన్యాయాభిరతువా?”

“అన్యాయం, చాల భూరమైన అన్యాయం. రసూలా ఈవేళ మధ్యాహ్నం నా దగ్గరకువచ్చి చెప్పాడు. నా ముగ్గురు కొడుకుల్ని తనతో పంపిస్తే నాకు చాల డబ్బిస్తా నన్నాడు. నైని కుల్చి రికూట్ చేయడాని కత డిక్లడరు వచ్చాడు.”

“దేనికి? ఎవరికోసం?”

“లోపలికిరా అమ్మా! నాకు తెలిసినదంతా నీతోచెప్పాలి” అని ఆమెచేయిపట్టుకుని అతడు లోనికి తీసుకువెళ్లాడు.

ఏమి చెబుతాడోనని ఆమెతెల్లజోతూ లోనికి వెళ్ళింది.

* * *

వజీరు దుకాణంనుండి ఈవలకు వచ్చేసరికి జోన్ హృదయం దుఖితప్తమై ఉన్నది. వజీరు చెప్పింది తాను నమ్మలేకపోయినా, అది నిజమేనని ఆమె గ్రహించింది. ఆగ్రహింపుతో రసూలా వచ్చాడన్న సంతోషమూ ఆమెకు లేకుండాపోయినది. డబ్బుకోసం తనభర్త ద్రోహం చేస్తున్నాడా? ద్రోహం చేస్తుంటే తాను కళ్లప్పు గించి ఊరుకోగలదా? మనీదువద్దజరిగిన నమాజు సందర్భంలో కాశ్మీర్ నాయకుడు షేక్ అబ్దుల్లా ప్రజలను యుద్ధానికి తయారుకమ్మనీ, కాశ్మీర్ ను సంరక్షింప వలసినదనీ ఉద్బోధించడం ఆమె విన్నది. మాతృదేశమునకు తనభర్త ద్రోహం చేస్తుంటే తాను చూస్తూ ఊరుకోగలదా? అతని ద్రోహాన్ని తానేదో పన్నాగంపన్ని అరికట్టాలి. రసూలా రాత్రి ఇంటికి వచ్చేసరికి, అతడు బాగా తాగిఉన్నాడు. కానిజోన్ ప్రేమగా మాట్లాడింది అతనితో. అతనికి చాలమంచి పదార్థాలతో భోజనం పెట్టింది. “జోన్! నేను సోమవారం ప్రార్థన వెళ్లి పోతున్నాను. నాతో కొందరు స్నేహితులూకూడా వస్తారు. ముజఫరాబాద్ నుండి మాకోసముక బస్సు వస్తుంది.” అని అతడన్నాడు.

ముజఫరాబాద్! వజీర్ బాబాయి చెప్పినది

నిజమే నన్నమాట! కాని ఆమె అతనికేసిచూసి చిరునవ్వువేసి, “రేపు ఉంటావుకదా నవ్వు” అని అడిగింది.

“అవును, జోన్! నాకు రేపు రాత్రికూడా మంచి భోజనం పెడతావుకదా?”

“తప్పకుండా! కాని రసూలా, నేనొక కోరిక కోరుతున్నాను. తీర్పువా? మనం నెమ్మదిగా రాత్రిలో పడవపైకొక్కడ వెళ్లి ఎన్నో యగాలయింది. రేపు వెళదామా? నవ్వునన్ను ప్రేమిస్తున్నావు కదా!”

“ఎంతో ప్రేమిస్తున్నాను. రేపు తప్పకుండా వెళదాము.” అంటూ అతడామె బుగ్గను నిమిరాడు.

“ఎంత మంచివాడివి రసూలా!” అని జోన్ అతడిని ముద్దు పెట్టుకుంది.

* * *

బుధవారంనాడు గ్రామాన్నంతా భయోత్సావంలో ముంచిన ఒక పిడుగువంటి వార్త వచ్చినది. కాశ్మీర్ వాయవ్య సరిహద్దున ఉన్న ముజఫరాబాదును పాకిస్తాన్ వైపునుండివచ్చిన దుండగిండ్లు ముట్టడించి ఆక్రమించారని వార్త వచ్చినది. ముజఫరాబాదు పొరులు. స్త్రీ పురుషులంతా, ప్రాణాల రచితపట్టుకుని ఉరి పట్టణం వైపుకు పరుగెత్తుకు వస్తున్నారు. ముజఫరాబాదు లోని కాశ్మీరు సంస్థానస్వామి శ్రీశ్రీవు లో కలిశారు. కాశ్మీరీలు అనేకులు డబ్బుకోసం దుండగిండ్లతో చేరిపోయారు.

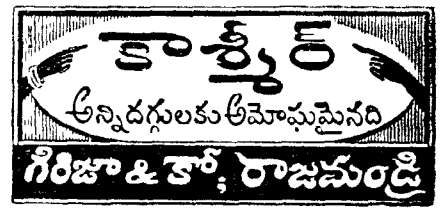
“రసూలావచ్చి ఈ పూల్లోవాళ్లని ముజఫరాబాదు తీసుకువెళ్లిన ౫౦౦ తి సీరు వెలియదా?” అని ప్రజలు ఒకరితో ఒకరు అనకుంటున్నారు. అందరూ ఇదేమాట. దుండగిండ్లు వస్తే, గ్రామాన్ని మట్టిపెస్తారు. ఇట్లు తగలబెడతాడ. ఆస్తులు దోచుకుంటారు. స్త్రీలను భంగపరుస్తారు. గ్రామంలో కల్లోలం పుట్టింది. ప్రజలు పారి పోదామనుకుంటున్నారు. శ్రతివారి ముఖమీద భయం, ఆందోళన ప్రతిబింబిస్తున్నది.

కాని గ్రామంలో ఒక్క ముఖం మీద మాత్రం వింతనవ్వు తాండవిస్తున్నది. ఆమెకూ భయంగానే ఉన్నది. కాని తాను కాశ్మీర్ దేశపు పుత్రిక అయినందుకు తనకు చేతనైన విధంగా తాను స్వాతంత్ర్యరక్షణకు దోహదం చేశాననే ఆనందం ఆమెలో ఉబుకుతున్నది.

వెల్తులరాత్రిలో జోన్, రసూలాలు పడవ పీకారుకు వెళ్లిపప్పుడు జోన్ తన భర్తకు విష పూరితమైన మిథాయిని పెట్టింది. అతడు విగతజీవుడు కాగానే చిలనదిలోనికి త్రోసివేసింది. అరరాత్రివేళ ఇంటికివచ్చి, అతని పెట్టన తెరిచి, అందులోని నోట్లకట్టలను తీసిచేలలో పాతిపెట్టింది. సోమవారం ఉదయం ఆమె ఇంటికి ఇరవై ఇద్దరు మనుషులు వచ్చి, రసూలా ఎక్కడని అడిగారు. తనతో ముజఫరాబాదువస్తే ఒక్కొక్కరికి 50 రూపాయలిస్తానని రసూలా వారికి ఆశగొలిపాడు. “ఎమో! నాకు తెలియదు. నన్ను మళ్లీ విడిచిపోయాడల్లేవున్నది” అంటూ జోన్ ఏడ్వటం మొదలెట్టినది. ఆ వచ్చినవాళ్ళు తిరిగి పోయారు. వారికోసంవచ్చిన బస్సు ఖాళీగా ముజఫరాబాదుకు తిరిగి పోయింది. తన మాతృదేశమునకుజోన్ నిశ్శబ్దంగా ఒక త్యాగం చేసినది.

ఆమె ఇప్పుడు విలంతువు. నిస్సహాయురాలు. కాని అయితేనేమి? తన భర్త దేశద్రోహం చేయకుండా, అపినాననిఆమె హృదయంలో ఒక గొప్ప తృప్తివెలిగింది. ఊరు ఊరంతా వీధుల్లో భయభ్రాంతులై నిలబడి ముజఫరాబాదు వరకే దానివలన రాజోయేకష్ట పరంపరలను గూర్చి మాట్లాడుకుంటుంటే, నిరాడంబరమైన కర్క యంత్రం జోన్ మాత్రం తన గుడిసెవద్ద కూర్చొని, ఒక దేశద్రోహిని చంపివేశాననీ, ఇరవై ఇద్దరు మనుషులు దేశద్రోహం చేయకుండా ఆటంక పరిచాననీ కాశ్మీర్ స్వాతంత్ర్య రక్షణలో తన పాత్ర తాను నిర్వహించ గలిగాననీ గర్వోన్ముతమైన మనస్సుతో ఆలోచిస్తున్నది.

(కాఫీటేబు)

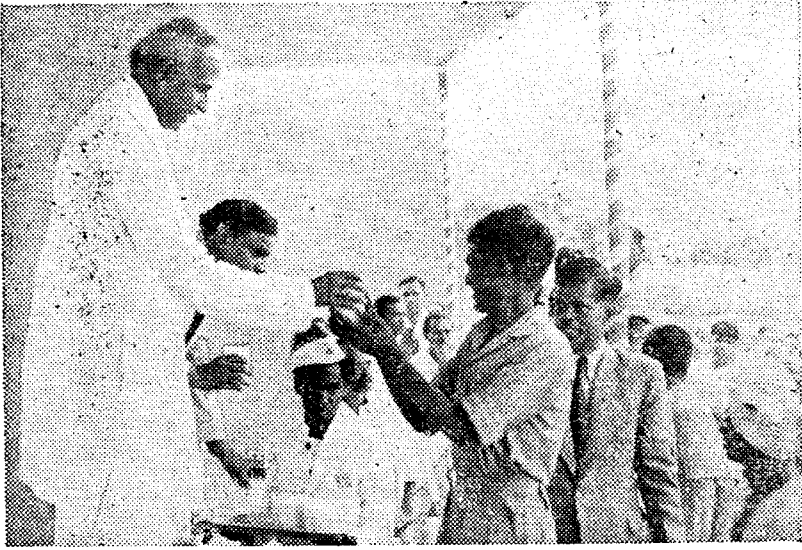

తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో మద్యపాన నిషేధ కార్యక్రమమును రాజమండ్రిలో ప్రారంభించిన మంత్రులు శా|| కళ్యాణంకటాచార్యగారు, శ్రీ శా|| సీతారామరెడ్డిగారు.

సామాజిక

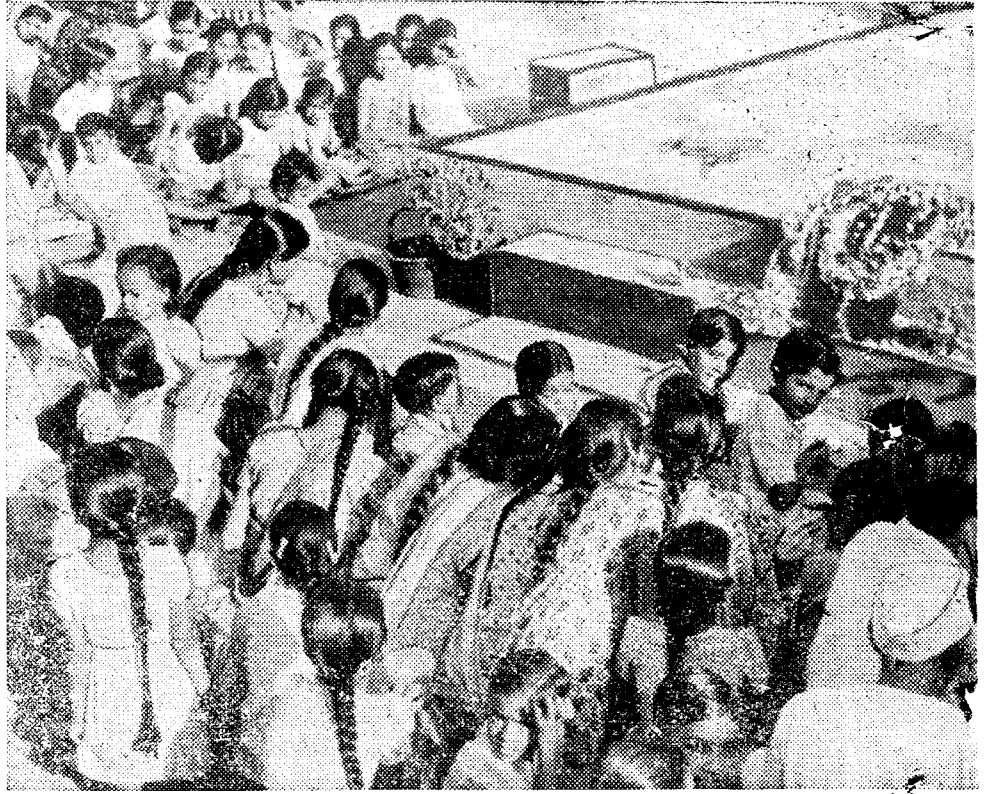
శ్రీకృష్ణారామనాథు మద్రాసు : గవర్నర్ భావనగర్ మహారాజా గాంధీ

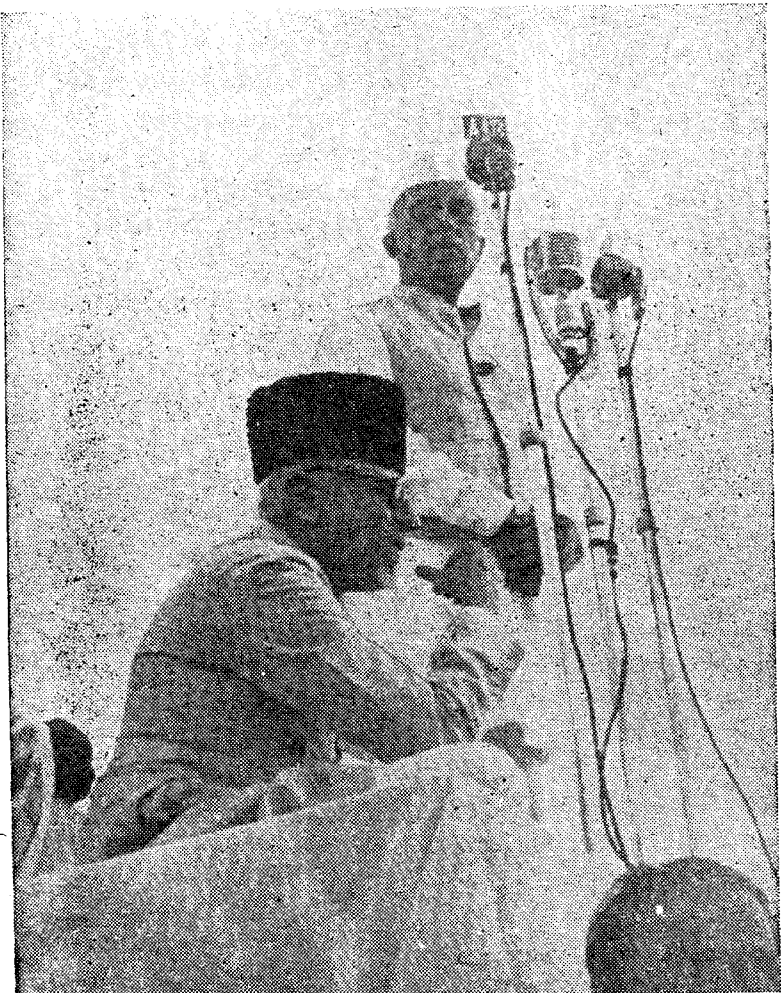
మద్య నిషేధోద్యమం

రెండవరోజున నగరములో ఓరుండురాతి రామస్వామి కెడెగారు మద్యనిషేధ ప్రారంభోత్సవము చేసిన సభలో ఆయన పాలను పంచుట.

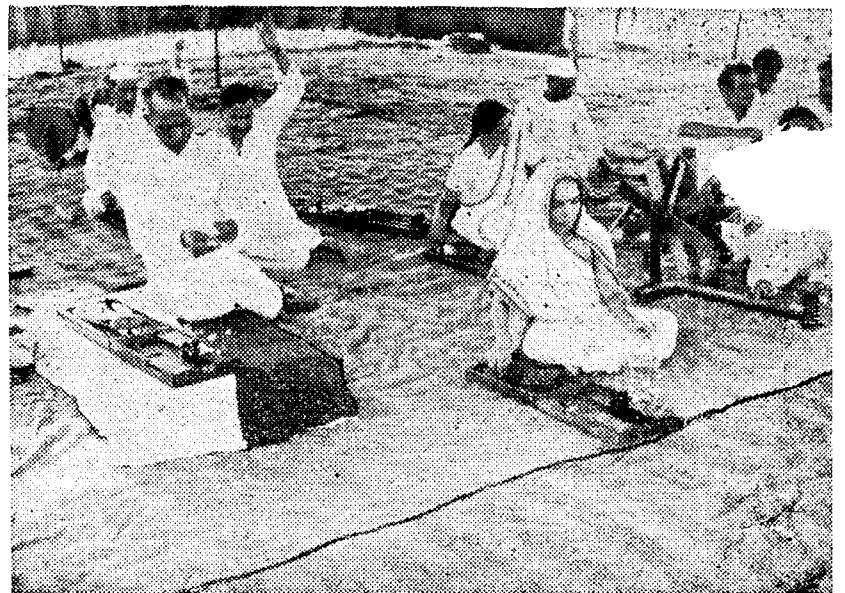
గాంధీజయంతి వారము 5 వ రోజున రాజఘాట్ నందు గాంధీసమాధిపై జరిగిన ప్రార్థన

సూత్రయజ్ఞం ఉద్బోధలు

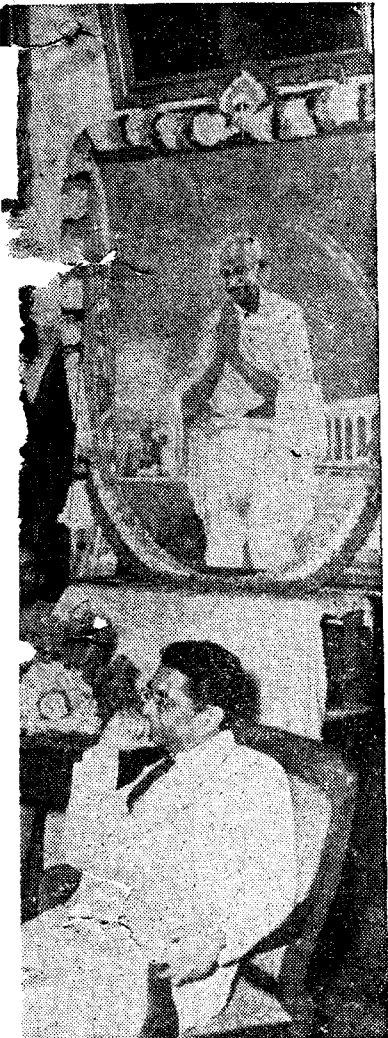

గాంధీజయంతి ఉత్సవసందర్భమున ఢిల్లీ బహిరంగసభలో ఉపన్యసించుచున్న ప్రధాని నెహ్రూ, విద్యామంత్రి ఆచార్.

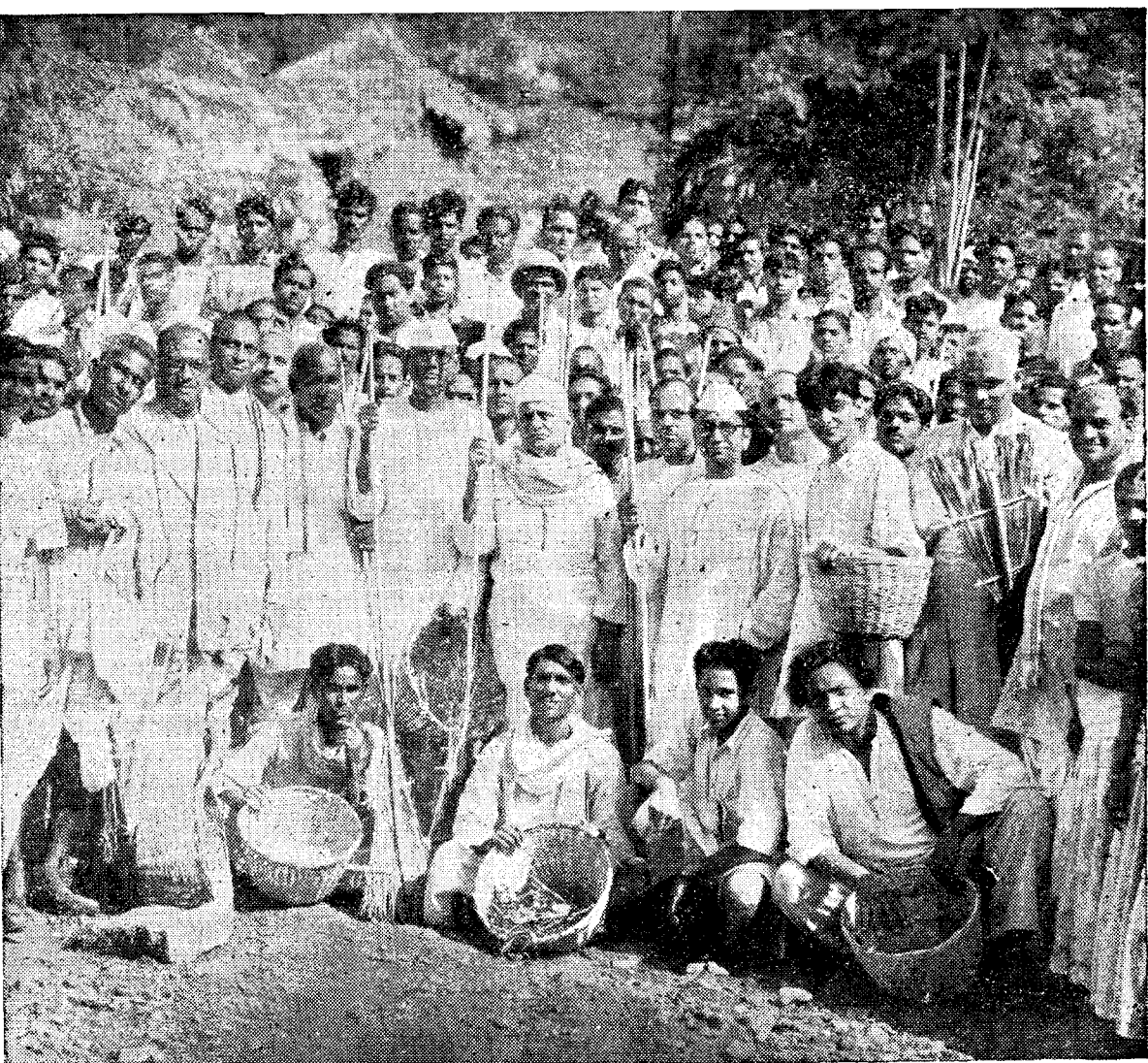
రాజఘాట్ లో 48 గంటలు వరుసగా రాత్నము వడికిరి.

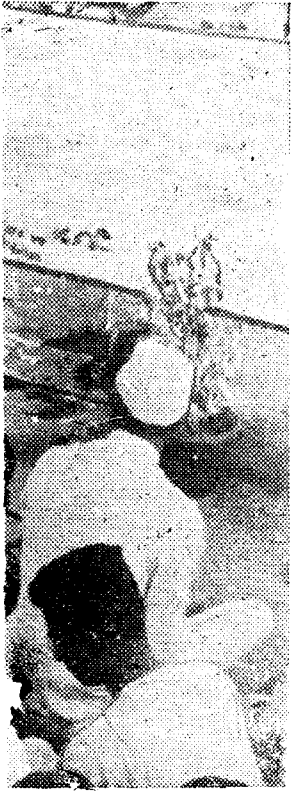
వ్యాయవాదుల సంఘంలో
ఫీజీ చిత్రపటమును అవిష్కరించిరి.

జయంతి ఉత్సవ క్రీడలు

బెజవాడలో గాంధీ జన్మదినోత్సవమున శ్రీ అయ్యదేవర కాశ్యపరావుగారు (బెజవాడ) మునిసిపల్ వైర్ మన్ చలపతిరావుగారు, పురప్రముఖులు, భంగీకాలనీ వీధులు శుభ్రపరచిరి.

గ్రామసేవక ఉద్యమాలు

శుభ్రత.

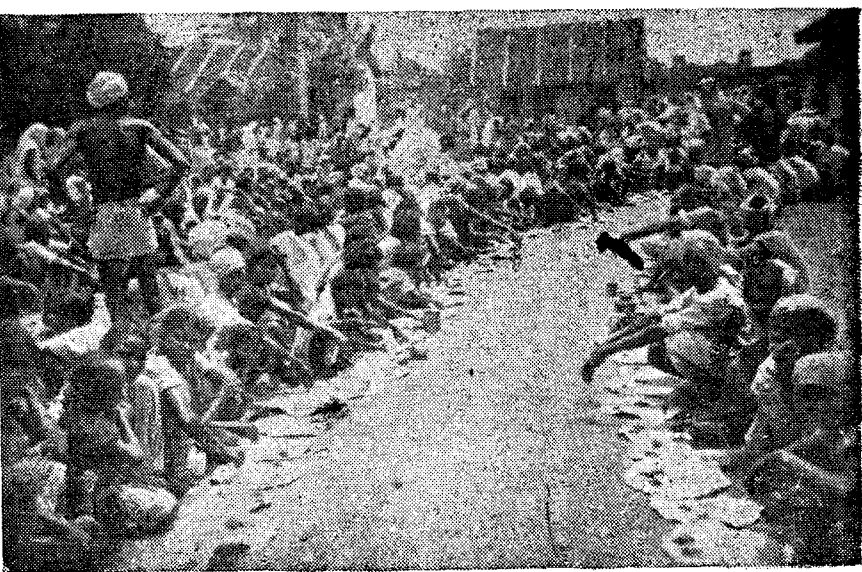
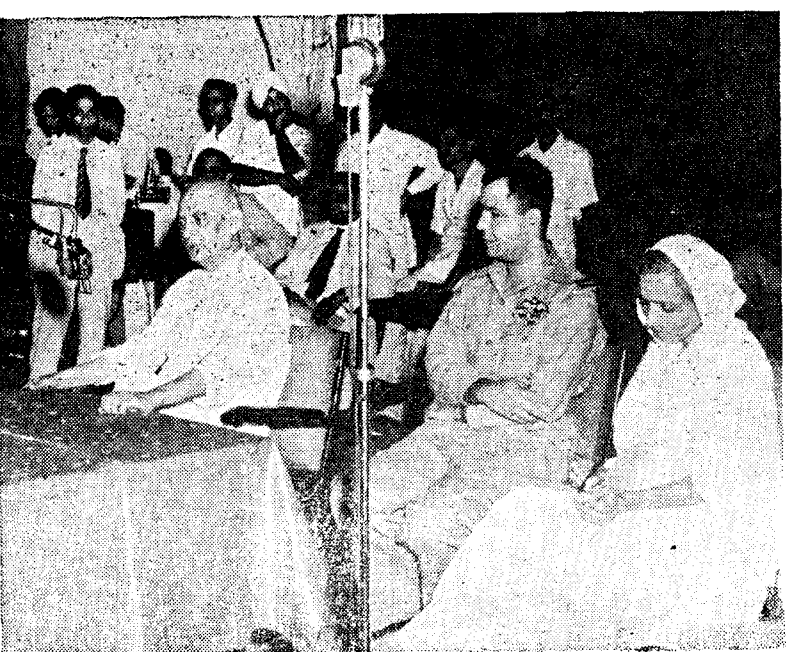

బెజవాడ మున్సిపల్ హైస్కూల్ బద్వ్యధినులు పురవీధులు ఊడ్చిరి.

శ్రీ కాశ్యపరావుగారు వీధులు శుభ్రపరచుచున్నారు.

గాంధీజయంతి సందర్భమున గత శుక్రవారమునాడు సర్దార్ పటేలు భారతివై మానీకదళములకు పాట విమానాశ్రయమున ఉపన్యసించిరి.

వియ్యూరులో గాంధీజయంతినాడు వీధులకు అన్నసంతకృష్ణ.

రంగము :
పాత్రలు

- (1) సుందర్ నాథ్
- (2) హేమలత (సుందర్ నాథ్ చెల్లెలు)
- (3) సరస్వతి (మిన స్తకూతురు)
- (4) కుమార్ (సుందర్ నాథ్ హేతుడు)

(గదిలో పిల్లలు చదువుకోటానికి కాండు టేబులు చుట్టూ నూడు కుర్చీలు వేసి యుంటాయి. టేబులమీద పచ్చని బల్బు వెలుగు తుంటుంది. ఒక ప్రక్కన పెట్టెలు వరుసగా యుంటాయి. వాటిపైన పెద్ద సరస్వతి విగ్రహం ఒకటి ఉంటుంది. టేబులమీద గడియారం సరిగ్గా ఏడుగంటలు చూపిస్తుంది. సుందర్ నాథ్ వచ్చి విగ్రహానికి నమస్కరించి, ఒక పుస్తకముతో కాగితములు చింపి మడతలు పెడుతుంటాడు. వెనుక హేమలత, సరస్వతివచ్చి నిలబడుతారు.)

సరస్వతి: మాకూటే ముందు చదివే పెద్దలాగ వచ్చి కాగితాలు మడత పెడుతున్నావా? ఆ కాగితములు ఎవరి పుస్తకంలో చింపావు?

హేమలత: ఇంకెవరి పుస్తకం లోను. మన పుస్తకంలోనే...

సుందర్: కాదు-లేడి మరి! నా పుస్తక-లోనే చింపుకొన్నాను

సర: ఆ మడత పెట్టే దేమిటో చెప్పమా!

సుందర్: నేను చెప్పను.

సర: ఇంకో! చెప్పకపోతే చదవ కుండ కాగితాలు చింపి మడత పెడుతున్నావని మీ అమ్మను కేక వేస్తాను.

సుం: ఆ!... చెప్ప తాను... నేనూ... పెన్నిలిచ్చి పడవ కట్టడం నేర్చుకున్నాను కాని మర్చిపోయాను. చాలనేవటినూడి మడతలు పెడు తున్నాను. రావడం లేదు.

పిల్లల హాస్య నాటిక :

[ఏకాంక నాటిక]

బాలానందం

చి" సెట్టిబాబు

సర: ఓహో! అదా సంగతి.. నేను నేర్చుతాను, ఏమిస్తావు?

హేమ: నీ కో పెన్నిలు యిస్తాడు చెప్ప పాపం— కాగితాలన్నీ తగలే స్తున్నాడు.

సర: అదెవరిక్కావాలి. మొన్న మీ నాన్న తెచ్చిన క్రొత్త జేబు రుమాలు యిస్తే చెప్తాను.

సుం: అదేనా! ఇస్తాలే. చెప్పమరి.

సర: యిదగో చూడు! యిలా మడత పెట్టాలి. (కట్టడం నేర్పుతుంది)

సుం: (కాగితం మడత పెడుతూ) తెలిసిందిలే.. మరి నీకు జేబురుమాలు యివ్వాలనుకుంటాను.

హేమ: ఇవ్వకపోతే ఊరు కొంటుందా! ఎవరైనా సరే అన్న మాట తప్పకూడదు. ఇస్తా సన్నది ఇచ్చితిరాలి.

తల్లి: (ఇంట్లోనుంచి) యింకా చదువుటలేదే? (అని కేక వేస్తుంది.)

అందరూ చదువుట మొదలు పెట్టెదరు.

హేమ: వదినా, నాకు నిద్రవస్తోంది. తెల్లవారుజామున మెలకు వచ్చేయి.

సర: నడు! నేనూ వస్తున్నాను. "సుందర్! అలారం 4 గంటలకు పెట్టి మరీ పడుకో."

(ఇద్దరూ నిద్రపోతారు. సుందర్ నాథ్ చదువు సుంటాడు. గోడ గడియారం టంగ్ టంగ్ మని పద కొండు కొడుతుంది.)

సుం: (టేబులుగడియారం వైపు చూచి, తనలో) నాలుగు గంటలకు అలారం పెడితే నిద్ర పట్ట నివ్వరు. కనుక ఆరు గంటలకు పెడతాను. (అని ముల్లుతిప్పి పడుకుంటాడు)

హేమ: వదినా! వదినా! ఆరు గంటలయింది. లే... లేగు. అమ్మ చూచిందంటే తిడుతుంది. తెల్లవారు

జామున మెలకువ చేస్తా వను కున్నాను. బలేదానివితే.

సర: (కళ్లు నులుముకుంటూ) ఏమి చెయ్యను? అలారం మోగలే దెందు చేతనో?

హేమ: (గడియారం వైపు చూచి) ఇంక నేంమరి అలారం ఆరున్నరకు పెట్టి వుంది. ఎలా కొడుతుంది?

సర: యిదంతా సుందర్ నాథ్ పని. యింకా నిద్రపో

నియ్యి. లేవద్ద. మనం పోదాం నడు. (ఇద్దరూ బయటికి వస్తారు. బోరు మని పెద్దవర్షం కురుస్తాంటుంది.)

హేమ: ఎప్పటినుండి కురుస్తోందో యివర్షం. అప్పుడే ఎంత నీరు నిలిచిందో, చూడు!

సర: యీవేళ స్కూలుకు పోయే విధాన మెట్లా? వానలో తడిస్సి పోతాము. వెళ్లకపోతే ఎన్ని పాఠాలు చెడిపోతాయో! అవన్నీ మనకొరకు తిరిగి చెప్తారా?

హేమ: మరేమీ పరవాలేదులే. ఒకమాదిరి చినుకులు పడితే తడవము కదా! ఉదయాన్నే వచ్చిన వర్షం, ఉదయాన్నే వచ్చిన చుట్టం సాధారణంగా ఉండరని దాది అటుంది.

(16 వ పేజీ చూడుడు)

బాలానంద ప్రదర్శనము

శ్రీ న్యాయతి రాఘవరావు, శ్రీమతి న్యాయతి కామేశ్వరమ్మ, "బాల" సంపాదకులు, జార్జి టౌన్ కన్యకాపరమేశ్వరి సత్రపులో బాలానంద ప్రదర్శనము నేర్పాటు చేసిరి, ప్రదర్శనము సనేకులు వచ్చి చూచిరి. నేడు బాలబాలికలచే వినోద ప్రదర్శనములు కూడా జరిగెను.

రాష్ట్ర మంతరినుంచి అనేకులు బాలబాలికలు తాము వ్రాసిన బామ్మలను, అల్లికకనులను, కొయ్యబామ్మలను ప్రదర్శనమునకు పంపిరి. వస్తువులను పంపిన పిల్లలందరును 14 ఏండ్లలో పువారే. చిత్రలేఖనములోనూ, కుట్టుపనిలోనూ బాలబాలికలు చక్కటి భావోత్సాహములను ప్రదర్శించిరి. బెసెంట్ స్కూల్లో చదువుచున్న వెంకటనాథ్ (5 ఏండ్లు) అను విద్యార్థి, తెల్లకాగితమునకు అటు, ఇటూ మార్మిక వదలి, మధ్యనల్లరంగు పూసి, ఆ చిత్రమునకు "తార్ రోడ్డు" అని పేరు పెట్టెను. చూసిన పెద్దలు చాలా వింతపడిరి. దాదాపు చిత్రము లన్నియు బెసెంట్ స్కూలు పిల్లలు పంపినవే. కె. వి. సుధాపార్వతి అను బాలిక, బీరకాయ పీచుతో మనీషర్ను తయారేసెను. భారతి కరుణ అను బాలిక, 'దిట్టిబామ్మ' వంటి ఒక బామ్మనుచేసి దానికి కాంగ్రెస్ వైలట్ అని పేరుపెట్టెను. బామ్మలన్నియు, తెలివి తేటలనో, మురిపెము గొల్పు అమాయకత్వమునో ప్రదర్శించుచున్న

వి. ఈ వినోద ప్రదర్శనములకు శ్రీయుతులు మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మ, బాపిశిడు, చామకూర సత్యనారాయణ, చావలి హనుమంతరావు, గారలు మొదలైన అనేకులు పెద్దలు వచ్చిరి.

పిల్లలు వినోద ప్రదర్శనములు, నాటకములు, పాటలు, నాట్యములు జరిపిరి. కిళాంబి రాజకుమారి (5 ఏండ్లు) "ఏదేశమేగినా, ఎందుకాలిడినా" అను గీతమును చాలా ఇంపుగా స్ఫుటముగా పాడెను. పి. సరోజిని (9 ఏండ్లు) చక్కగా నృత్యము చేసెను. వారణాసి స్ఫుటమృణ్యం (12 ఏండ్లు) ఆరితేరిన హాస్యనటునివలె నటించెను. పిల్లలందరునూ బాగుగానే నటించిరి.

శ్రీ ఖాసా సుబ్బారావుగారు పిల్లలకు గాంధీజీనిగురించి చెప్పచూ, "తప్పు చేసినచో, వెంటనే పశ్చాత్తాపపడి, ఆ తప్పువలన బాధపడినవారికి క్షమార్పణ చెప్పకొనవలెను. ఇదియే గాంధీజీ మనకు చెప్పిన నీతి" అని బోధించిరి. తదుపరి ఖాసా సుబ్బారావు గారిచే ప్రదర్శనపు పోటీలలో పాల్గొనిన పిల్లలకు బహుమతు లివ్వబడెను. ఖాసా సుబ్బారావుగారు బాలసంఘము వారికి రూ. 116 బహుమతి చేసిరి.

శ్రీ న్యాయతి రాఘవరావు దంపతుల వందన సమర్పణానంతరము 'జన గణమన ప్రార్థనతో ప్రదర్శన కార్యక్రమము సమాప్తమయ్యెను.

బాలగేయాలు

శ్రీమతి పర్వ సీతాదేవి

[సంపాదకురాలు]

శీతకాలమొచ్చే కోలు చీరెల్లా చినిగే,
సీత మీ అన్నల్లా కోలు ఎప్పుడు రాకేమీ?
వచ్చిరి అన్నల్లా కోలు వనముల్లా దాటి,
నిలచిరి అన్నల్లా కోలు నిమ్మా తోటల్లో.
కాళ్లకు నీల్లిచ్చి కోలు కన్నీరూ విడిచే.
ఎందుకు కన్నీరూ కోలు ఏలా కన్నీరూ?
తుడుచుకొ కన్నీరూ కోలు ముడుచుకొ నీకురులూ,
ఎత్తుకొ పాపణ్ణి కోలు ఎక్కు అందలమూ;
నీవు చెప్పేవారికి కోలు నీవు చెప్పిరావే,
నే జెప్పేవారికి కోలు నే జెప్పివస్తానూ.
పట్టి మంచం మీదా కోలు పవళించిన మామా!
మా అన్నలొచ్చారూ కోలు మ మృంపారండీ.
మీ అన్నలొక్తనూ కోలు ఏమి తెచ్చినారూ?
నాకు నల్లి చీరా కోలు నెమలడుగుల రెవికా,
పాపకు పట్టంగీ కోలు పాలు త్రాగు గిన్నే,
వారికి యంబ్లామా కోలు అంగేలా జోడూ.
అత్తకు పట్టు చీరే కోలు అద్దాలా రెవికే,
మామకు పట్టంచూ కోలు మడతల శాలువలూ.
అయితే నే నెరుగా కోలు మీ అత్తేగానీ.

కెంపులు

[శ్రీ యామర్తి గోపాలరావు]

కెంపుల విషయం ఆటే తెలియకపోయినా, కెంపు రంగునీ, కెంపు మీలనీ, కెంపు కుంకుమనీ మనం 'కెంపు' పదాన్ని వాడుతున్నాము దీన్ని బట్టి మానే, కెంపు అని చెప్పంగానే, ఒక విభిన్న రంగు మన భావనలోకంటే గోచరమావుంది. కంఠగింజలు గానీ పావురపు నెత్తురుగానీ కెంపు రంగుగా ఉంటాయి. ప్రసిద్ధి కెక్కిన తొమ్మిదిరత్నాల్లో కెంపు కూడా ఒకటి. ఇవి లోహితీ పద్మచ్ఛాయ కలిగినవి కాబట్టి పద్మరంగానికూడా అంటారు. కొన్ని సాహిత్య గ్రంథాల్లో శోభనత్వ శబ్దం దీనికి సర్వాయపదంగా కనిపిస్తుంది మాణిక్య శబ్దం కూడా ఈజాతి రత్నాలను కృత్వంచేస్తుంది మహాకవి కాళిదాసు 'మాణిక్యవీణా ముపలాలయంతీ...' అని సరస్వతీదేవిని మాణిక్యవీణా పాణినిగా వర్ణించాడు 'మాణిక్యంలాంటివాడు వాడికేమమ్మా' అని ఇత్యాదిపదాలు శ్రేష్ఠతో సూచకంగా వాడుతున్నాము. కాని సర్వ సామాన్యంగా వీటిని కెంపు అంటారు. కనుక ఈ కెంపులకు ఒకరకమైన ఆకర్షణీయమైన రంగు, కొంత విశిష్టత కల్గియున్నట్లుగా అర్థమవుతున్నది. అందువల్లనే వీటిని అందంగాఉండి ఆనందాన్ని కలుగజేసే సరస్వతీలో చేర్చారు. ఇలాంటి రంగుతోనే కనిపించానూ, ఆకర్షణీయంగానూ ఉన్న రాళ్ళను సాహిత్యంలో 'రూబీస్' (Rubies) అని అంటారు. కెంపులు కురువింద జాతికెందిన ఎరుపురంగు రాళ్లు అని పాశ్చాత్యులు అభిప్రాయపడ్డారు.

కెంపులను మనం రత్నాలుగా పరిగణించి, అలంకరణలో ఉపయోగిస్తున్నాము. కాబట్టి వీటి యొక్క సహజగుణాల్లో ముఖ్యమైనది ప్రకాశము. ఇది కొంత కిరణ భేద్యమైతే, అరుణ కాంతులు మిరుమిట్లు గొలిపేటట్లు విరజిమ్మటం, ఆభరణాల్లో అధికంగా ఉపయోగించటానికి కారణం. వీటిరంగు స్ఫటికాన్ని మానే దిక్కునుబట్టి మారుతుంటుంది. ప్రతి స్ఫటికానికి 'స్ఫటికాక్షం' ఉంటుంది. వీటిని ఈ అక్షం ద్వారా పరీక్షించినపుడు, గరిష్ఠవర్ణాన్ని ప్రదర్శిస్తాయి. కనుక కెంపులు మొదలైన రత్నాలు కోనటస్పష్ట, వాటి అక్షాలు మానే వాళ్ళ కళ్ళకెదురుగా ఉండేటట్లు కోస్తారు. ఆత్మగర్భిత ఉష్ణగ్రతలో ఆకుపచ్చగా కనిపిస్తాయి. చల్లారితే తిరిగి సహజ వర్ణాన్నే పొందుతుంది. ఇది కొన్ని స్థానాల్లో పగులు చూపుతున్నప్పటికీ సహజంగా విడబడిపోయే స్వభావం కలది కావు.

ఇవి కురువిందజాతికి చెందినవి గావలంకల ప్రథమంగా అల్యూమినియపు భస్మం వీటిలో ఉంటుంది. దీనితోపాటు క్రోమియంగూడ కలిసి ఉండటమే కెంపులకుగల ఎఱుదనానికి కారణం. ఇలాగే ఎఱుగా కనిపించే 'గార్నెట్', 'స్పిసెల్' మొదలైన ఖనిజాలనుచీ, కెంపులను గుర్తుపట్టగలిగి ఒక చిన్న పరిక్ష ఉంది. ఈ స్ఫటికాలను డ్రైక్రోస్కోపుతో కనుక పరిక్షిస్తే, కెంపు ప్రతిబింబాలు కనిపిస్తాయి. ఒకటి కెంపువర్ణంగానూ, రెండోది అరుణోదయపు రంగులోనూ ఉంటాయి. 'గార్నెట్'కు 'స్పిసెల్'కు ఇలాంటి భర్తం లేదు. ఇదే కాకుండా వాటివాటి యొక్క తారతమ్య సాంద్రతల భేదంవల్ల కెంపులను మిగతావాటినుండి, వేరుచేయవచ్చు. అధికమైన వక్రీభవనగుణకాన్ని (Refractive-Index) కల్గియుండుటమే వీటియొక్క ప్రత్యేక సూచనగుణం. కాని కాంతిరేఖాలను, వదజలే శక్తి కొంచెం తక్కువ కావటంవల్ల ఇతర రత్నాలకంటే కొంతగా ప్రకాశించవు. సాధారణంగా

పచ్చటి ఆకారంలో స్ఫటికత్వాన్ని పొందుతుంది.

కెంపులకు బర్మా పుట్టిల్లు రత్నాలజాతికి చెందినవన్నీ బర్మాలోనే ఎక్కువగా లభించేది. ఆంగ్లేయులు రాకముందు ఈ గనులు ప్రసిద్ధిలో లేవు. వారి అధీనంలోకి వచ్చినతర్వాత, వాటి నన్నిటినీ బాగా తిరగత్రవ్వించి పరిశోధించారు. ప్రాచీనరు జడ్ అనేతయన ఈ కెంపురాళ్లు పరిక్ష చేయటంలో తీవ్రమైన కృషిపలిపాడు.

బర్మాలో తొరికే కెంపులు గున్నపు రాతిలోనివి. ఇచ్చట రత్నాలకు చిలువమైన భూమి 'బియాన్' (Byon) అని స్థానికంగా పలుస్తారు ఈ 'బియాన్' అనే భూమిలో కూడా కెంపులు ఎక్కువగా లభిస్తాయి. గున్నపు రాతి కొండల గుహల్లోనూ, నదీ తీరల్లోనూ, పగుళ్ళలోనూ, దొరుకుతున్నాయి. బర్మాలో కెంపులు లభించే ప్రాంతాన్ని చూడు భాగాలుగా విభజించవచ్చు. 1. మోగ్ రాతి ప్రాంతం (Ruby Mines District); 2. సాగ్విన్ కొండ రాతి ప్రాంతం (Mandalay District); 3. నాని యాజ్ రాతి ప్రదేశం (Myitkyina istrict). ఈ మాడింటిలో మొదటి ప్రాంతం బాగా ప్రసిద్ధి కెక్కింది. ఇది ఉత్తరం భామూ జిల్లా, తూర్పున సాన్ ప్లేట్సు, దక్షిణం, మాండలే జిల్లా, పశ్చిమం 'కాఫీ' లతో ఆవృతమైన భాగం. ఈ భాగం విరాళతీ నదీ తీర ప్రాంతంలో ఉన్నది సాన్ పీగ్నుమిలో ఇం ఒక భాగం. విరాళతీ 61 మైళ్ళ దూరం లో పముద్ర మట్టానికి 4000 అడుగుల ఎత్తున ఉన్న 'మోగ్' ఈ పరిశ్రమ కంటిటినీ కేంద్రీకరించు. ఇక్కడ పెద్ద పెద్ద గుంటలు తీసి, లోపలి భాగాన ఉన్న 'బియాన్' అంతా మైకి లాగి కడిగి, శుభ్రపరిచి. అందులోనుంచి కెంపులను సంపాదిస్తారు. ఈ కడగటం మొదలైన పనుల కొఱకై, 'వేటి' కాలువకు ఆనకట్ట కట్టి, ఘమారు 450 హార్సుపవరు గల విద్యుత్ యంత్రాలని అమర్చుతారు. దీనికి తోడు, చుట్టూ ఉండే పల్లెవాసులకు కూడా, యంత్ర సహాయం లేకుండా కెంపులను పోగు చేయటానికి అనుమతి నిచ్చారు.

బర్మాలో ఈ పరిశ్రమ ఆధునిక పద్ధతులపై, 'బర్మాయీ' మైన్సు కంపెనీ వారు 1885 మొదలు 1925 వరకు, నలభై సంవత్సరాల పాటు జయప్రదంగా జరిపారు. వీరు పడిన నలభైవేళ్ల శ్రమలో ఘమారు మూడు కోట్ల రూపాయల నిర్భాగం కెంపులను తయారు చేసారు మోగ్ లోయలో, రత్నాలుండే ఒండ్రుమట్టిని, తీసుకొని వచ్చి యంత్రాల సహాయముతో బాగా కడిగి, పరిశుభ్రం చేసి, దాంట్లో ఉండేటట్టే చిన్న పలుకులను నైజను బట్టి, సాంద్రత బట్టి వేరు చేస్తారు. కెంపులు సంపాదించటంలో దేశకాలానుగుణ్యంగా వివిధ పద్ధతులు అమలులో ఉన్నాయి సాధారణంగా కెంపులు ఉండేటట్లు వంటి 'బియాన్' భూమి వాదాపు 20 అడుగుల మొదలు 40 అడుగుల లోతు వరకూ ఉంటుంది దీన్ని తీయటానికి ఒండ్రుమట్టిలో తీసే గుంటలను 'ట్రెక్ లోపు' అంటారు.

కెంపులు ఇంకా సయాంలో, చాలచోట్ల దొరుకుతున్నట్లుగా తెలుస్తుంది. కెంపులను ఎగు మతిచేయటంలో చాంబ్స్ వన్, క్రాబ్ రాష్ట్రాలు పేరు పొందినవి. ఇక్కడి కెంపులు, ఇతర ఖనిజాలతో కలిసి దొరుకుతుంటాయి. ఇవి బర్మా కెంపులంత కాంతింతంగా ఉండవు. భారతదేశంలో మధ్యపరగణాల్లో ఘమారు

1200 చదరపుఅడుగుల ఒకటే ఒల్లపరుపు శిల ఉన్నది. దీనినుండి లభించే ఖనిజం కొంచెం ఎఱువారుగా ఉంటుంది. దీన్ని 'ఇంపెరియల్ ఇన్స్టిట్యూట్'వారు పరిక్ష చేసినపుడు, 98.91 పాళ్ళు అల్యూమినియపు భస్మం, 3.81 పాళ్ళు ఇనుక ఉన్నట్లుగా తెలిసింది. మద్రాసు రాష్ట్రంలో కొద్దిగా కొయ్యయిత్తురు జిల్లా లోనూ, నేలం జిల్లాలోనూ లభిస్తున్నట్లుగా అచాక్షి. నేలంజిల్లా తిరుచెంగోడ్ తాలూకా చోళసిగమణినదకు రువింద శిలతోపాటు కెంపులు కూడా లభిస్తున్నట్లు ఆధారాలున్నాయి. మైసూరు సంస్థానంలో, ఇటీవలనే, కొప్పతాలూకాలోనీ, మేల్కొల్ల పువద్ద కెంపులు లభిస్తున్నవని భూగర్భ శాస్త్రవేత్త శ్రీ యస్. లక్ష్మణరావుగారు తెలిపారు. ఇవి అరంగుళం దళసరిలో విడిస్ఫటికాలుగా లభిస్తున్నందు వల్ల, తిరిగి పాలిష్ చేయనవసరం లేదు. ఇవికాక, ఇంకా, కాడూరు జిల్లాలోని ల్రింగేరి వద్ద, కురువిందపుగుంటల్లోనే లభిస్తున్నట్లుగా వివరం.

పురాతన కాలం నుంచీ, ప్రపంచంలో, రత్నాలకు, సావరంగా ప్రసిద్ధి కెక్కిన సింహళంలో కెంపులు అధికంగా లభిస్తాయి. ఇక్కడ స్థానికంగా 'ఇల్లామ్' అని పిలవబడే భూమిలో, కెంపులు మొదలైన రత్నాలన్నీ ఉంటాయి. ఇది భూమట్టానికి, దాదాపు 251 లోతున ఉంటుంది. రక్కాసా, రత్నపురం, బాల్లూడా, రత్నపరిశ్రమమ్, ప్రసిద్ధి కెక్కిన కేంద్రాలు. సింహళంలో, సాధారణంగా, దాదాపు 20 అక్షల రూపాయలు విలువచేసే, రత్నాలు, ప్రతి సంవత్సరం, ఉత్పత్తి యగుచున్నది.

ఇంకా, ఆస్ట్రేలియా, న్యూసౌత్ వేల్సు, ఆఫ్ఘనిస్తాన్, చైనా, రష్యా, యునైటెడ్ స్టేట్సులో, లభిస్తున్నట్లుగా తెలుస్తున్నదిగానీ, ప్రపంచంలో, కెంపులకు ప్రసిద్ధి కెక్కిన దేశాలు శ్రీలంకానాటే, బర్మా, సయామ్, సింహళములనే చెప్పాలి.

విజయవంతంగా, తయారు చేసిన కృత్రిమ రత్నాల్లో కెంపు ఒకటి రత్నాలను కృత్రిమంగా, పెద్ద మొత్తాల్లో, మొదటగా తయారు చేసింది కెంపునే. నేటికీ, కృత్రిమ రత్న పరిశ్రమలో కెంపు ప్రసిద్ధి పొందిన రత్నం. వీటిని, తయారు చేయటానికి కావలసిన మూల పదార్థాలు అల్యూమినియం, క్రోమియపు భస్మాలు.

ఆదిలో, ఫ్రెమి, హౌటెఫ్యూలీ (Fremy and Hautefeuille) అను శాస్త్రజ్ఞులు అల్యూమినియపు భస్మాన్ని స్ఫటికత్వాన్ని చెందించారు. సీసం, అల్యూమినియం, క్రోమియం భస్మాలని, ఒక పెద్ద మూలలో తీసికొని, ద్రవీభూతంచేసి, 7, 8 రోజులు చల్లారుస్తారు. 30 మొదలు, 40, కెలో గ్రాముల దాకా, తూగటంతో కెంపులు ఏర్పడతాయి కాని, అందులో ఒక్కటి కూడా రత్నం మాదిరిగా ఉండదు. ఇలాగే, అల్యూమినియపు భస్మపు ఆవిరిని ఘనీభవింప జేసినపుడు కూడా మంచినకపు కెంపులు ఏర్పడలేదు.

తదుపరి, ఫ్రెమి, వెర్నూల్ (Fremy and Verneuil) అను శాస్త్రవేత్తలిద్దరు కలిసి, కెంపులు తయారు చేయటానికి, ఇనుక మూసలు తీసికొని, ఎన్నోప్రయత్నాలు చేశారు ఈ మూసల్లో, క్రోమియం అల్యూమినియపు భస్మ మిశ్రమం, పొటాసియా కర్నలితం తీసుకొని, బొగ్గుతో కలిపారు. ఈ మిశ్రమాన్ని, నిదానంగా వేడి చేసినప్పుడు, బొగ్గు బొగ్గులును వాయువుగా మారి పైకి పోతుంది. మిగిలిన పదార్థమంతా, సూక్ష్మ రంధ్రాలను గల్గి ఉంటుంది. ఎనిమిది రోజులైన తర్వాత ఏర్పడిన రాళ్ళలో మిక్కిలి పెద్దది 4, 5 మిల్లి మీటర్ల పొడుగూ, 1 మి. మీ. మందం ఉండి, క్షి క్యారట్లు లేక 60 మి. గ్రాములు తూగుతుంది. ఈ రాళ్ళు రత్నాల మాదిరి, చెక్కటానికి, చిన్నవిగా ఉండటమే కాకుండా నిజమైన కెంపుల మాదిరి పాటికి అందం కూడా లేదు.

జినివా దగ్గర ఉన్న ఒక వాతగురువు చిన్న కెంపు ముక్కలను కరిగించి పెద్ద రాళ్ళుగా తయారు చేశాడు. ఇది చూచి వెర్నూలు (Verneuil) అల్యూమినియపు భస్మాన్ని

కరిగించి, పెద్ద నైజాలో కెంపులను తయారు చేశాడు. ఇవి మంచి కాంతివంతంగా కనిపించేవి. ఈ పద్ధతి పరిశ్రమ కనుగుణ మైనది కూడాను. ఒక్క పని వాడు ఒక్కొక్క బట్టిలో గంటకు 80 పైన క్యారట్లు తూగే, కెంపులను తయారు చేసే, బట్టిలు సందికపైన అజమాయిషీ చేయగలడు.

ప్రస్తుతం, అల్యూమినియం భస్మాన్ని 'ఆక్సైడజనిక్' (Oxy-hydrogen flame) తో కరిగించి, తిరిగి తక్కువ ఉష్ణగ్రతలో ఘనీభవింప చేసి, కెంపులు తయారు చేస్తున్నారు. ఈ పద్ధతికి 'డెవిల్' అను సుప్రసిద్ధ శాస్త్రవేత్త సంస్కరించిన 'ఆక్సైడజనిక్' ఉపయోగంలో ఉన్నది. ఒక బట్టిలో బలపరుపు చిట్రం మీట 'ఆక్సైడజనిక్' నమరుస్తారు. దానికి పైన, ఒక పేటికలో భస్మాన్నిపోసి ఉంచుతారు. సుతేతో, ఆ పేటికను నియమిత కాలంలో కొట్టు తుంటే, అల్యూమినియపు భస్మం, చిట్టల్లోంచి రాలుతో, మంటలో అమర్చబడిన ఒక కడ్డీ మీద శూచి కాకారంలో కుప్పగా పేరు కొంటుంది. ఉష్ణగ్రత ఎక్కువైన కొద్దీ, సూచికాకృతిలో వేరిన భస్మమంతా కరిగి గోలీల మాదిరిగా, తక్కువ ఉష్ణగ్రతలోనున్న చిట్రం మీదపడి ఘనీభవించి స్ఫటికత్వాన్ని పొందుతుంది. ఇదే కెంపురాళ్ళు వీటిని చెక్కినపుడు సహజమైన రాళ్ళకు వీటికి ఏ మాత్రం భేదం కనుపించదు. కాని ఈ పద్ధతికి అతి శుభ్రమైన, అల్యూమినియపు భస్మం అవసరం. ఏ మాత్రపు మిగిన పదార్థం ఉన్నప్పటికీ, (కనీసం నూటికి 0005 మొదలు 1 పాలు ఉన్నావరే), పడిన శ్రమ అంతా వృథా జారుంది. తయారు చేసిన వాటికి కెంపురంగు ఉండును. కెంపు ఎరుపుకు బదులు, ఒక్కొక్కప్పుడు, ఇటుకరంగు కనుండుంది. సాధారణంగా మెగ్నీసియా భస్మం మిగిన పదార్థంగా జేరుతుంటుంది.

కాని కెంపుల్లో, ఏది కృత్రిమమైందీ, ఏది సహజమైందీ, అతి సులభంగా గ్రహించవచ్చు. కెంపులను, సూక్ష్మదర్శిని సహాయంతో, పరీక్షించినపుడు, స్ఫటికాల్లో ఏదో ఒకరకమైన సందులున్నట్లుగా కనిపిస్తాయి కృత్రిమమైన కెంపుల్లో ఈ సందులు నీటి బుడగల మాదిరి గుండ్రంగా లేక క్రమమైన ఆకారంగానో ఉంటాయి. సాధారణికమైన కెంపుల్లోని సందులు క్రమంగా ఉండవు. మరొక భేదం కూడా ఉన్నది. అన్ని కెంపులకూ లోపల పొరలుంటాయి. ఈ పొరలగుండా కాంతి ప్రవరించి రంగును ప్రకాశవంతంగా చేస్తుంది. సాధారణికమైన కెంపుల్లోని పొరలు శుభ్రతలుగానో, సమానాంతరంగానో ఉంటాయి. కృత్రిమరాళ్ళలో పొరలు ఒంపుతిరిగి ఉండటం వల్ల సులభంగా గుర్తించవచ్చు.

ఈ విధంగా తయారు చేసిన కెంపులు, గడియారాల్లో జ్యాయెట్లుగానూ, మరత్రాలలోనూ, ఆభరణాల్లోనూ ఉపయోగిస్తున్నారు. కాని, సహజమైనవాటి కున్న విలువ కృత్రిమంగా తయారు చేసిన వాటికంటే లేదు. భారత దేశంలో, ఇంకా ఎన్నో, గనులు, భూగర్భంలో కనుగొనకుండా ఉన్నాయని పలువురు తెలుపుతున్నారు. ప్రసిద్ధ భూగర్భ శాస్త్రవేత్తలు వీటినివీటిని బైటికి లాగినపుడు భవిష్యద్భారతం కెంపులతో నిండి యుండగలదు. ఏది ఏమైనప్పటికీ, నేత్రానందాన్ని ప్రసాదించే వస్తువుల్లో కెంపు ఒకటి.

నెరిసిన వెంట్రుకల ఔషధము

గుగు హయ నక్కరలేదు. అయ్యేదరికిత్య. తెల్లని రంగును మార్చి కాళ్ళకముగా వెంట్రుకలకు నలుపు విచ్చును. గుణం కానిదో. దబ్బు వావను చేయందును. తెలుపు కొంచెమై యుండిన దా 2.8.0. మధ్య రకమై యుండిన దా 3.8.0, పూర్తిగా యుండిన దా 5.0.0. గమనింపు:- ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి ఔషధ విచ్చు ఔషధము.

Shri Chandra Kanta Pharmacy No.1(127) P.O. Rajdhanavar(Hazariibagh)

తోరూదత్ : తొలితర

(7 వ పేజీ తరువాయి)

Lo! she stands up,
stands up e'en now,
strong once more
for the battle-fray,
Gleams bright the star,
that from her brow
Lightens the world,
Bow, nations, bow,
Let her again lead
on the way!"

ఆమె ఆఖరిపుస్తకం 'The ancient ballads and Legends of Hindusthan.' దీనికి సమీక్షగా సాటర్ డి రెవ్యూ రాసింది. 'మేధాశక్తిలో, గతించిన ప్రప్రముఖ స్త్రీమండలంలో తోరూదత్ ఒకామె. జూరి సేండ్ కానీ బారి యిలియట్ కానీ యిరలై ఒక్కేళ్ల వయసులో చనిపోయేవంటే, తోరూదత్ మనకు విడిచి పోయిన మహా తర రచనలను వాళ్లు విడిచి వళ్ళి లేక పోయేవారు? ఎడ్వర్డ్ థామ్సన్, తోరూ ను కాఫోతో, ఎమిల్ బ్రాంటోతో జతచేస్తాడు.

* * *

తిరిగి యూరోపు ప్రయాణం సంకల్పించు కుని, విశేషంలో స్నేహితుల కొకరి కిలా రాస్తుంది. 'ఇంగ్లండు తిరిగి వచ్చి స్థిరపడిపోవాలనుకుంటున్నాం. ఇండియా వదిలేముందు తోట అమ్మతాం'.

కాని ఆమెకు పూరితిత్తుల జబ్బు పట్టుకుంది. స్నేహితులకు రానే లేకుండా ప్రతిదినమూ వ్యాధి పరిణామాన్ని వర్ణిస్తుంది. ఆమె మనసు కంచుకో పోసాగింది.

'And what if I should chance to die?
None miss one bubble from a stream'
'But life, or silent slow, despair'.

నిరాశ నిర్వేదం కిందికి, దిగింది; నిర్వేదం వేదాంతమయింది వేదాంతం పద్యమయింది.

'Death comes to all soon or late'

వచ్చింది, వీచింది, అప్పుడప్పుడే వికసితా లైన పూరెకుల్ని చీల్చిన పాడుగాలి. 1877, ముప్పై ఆగస్టు అమర్ నాగ్ రూఢా చెబుతాడు నా బదులు

"Her race was run"

* * *

మానవత్వానికి రెండు డేర్ గాండు తెగులు— యుద్ధం యిది మేరే తెగులు; వ్యాధి ఇది పురుగు తెగులు. సచ్చటిమానవత్వం పిడికెడు బూడిద అయిపోతోంది. పరిపక్వం కాకుండా, జీవితం పూర్తిగా రుచిమాడకుండా, కన్నకలులు ఫలిం చడం మాడకుండా, గతించిన దురదృష్టవంతు లందరికీ ప్రతినిధి తోరూదత్. చైతన్యాన్ని పరిహరించే మృత్యువుతో చేతికి చేయిచ్చి, కత్తికి కత్తిమాసి, పోండ్డి పోయిన సహనశీల; జీవా నందం కోసమైన కవిత్వం సృష్టించి, పుట్టలేనె కురిపించి, చైతన్యం సృష్టించి, ఓడిపోయి, సమసిపోయి, యెండిపోయిన అక్క నాకు తోరూ. నా దృష్టిలో త్యాగానికి గాలిగోపురం తోరూ. నా మనస్సులో పచ్చన, వెచ్చన తోరూ. నాలో తాగుణ్యం తోరూ. నాలో, నెత్తురు ప్రతికణంలోనూ తోరూ. తోరూ సాధించకుండాపోయిన మానవానందానికి నేను పాటుబడుతాను. అవసరమైతే ఆమెలాగే సమసి పోతాను. మాయద్వీర నెత్తుటిలో తడిసి న ధ్వజాన్ని మరొకడు అందుకుంటాడు. మానవు లకు నాయకులు కవులు. కవులు పురుషోత్తిములు. కృష్ణశాస్త్రిగారు అన్నట్లు బ్రహ్మాండమైన హృదయమే కాదు కవికి అవసరమయింది; అతనికి బుర్ర వుండాలి. హృదయం మేధస్సు కలయిక రాచబాట.. 'మరో ప్రపంచం; మరో ప్రపంచం. పదండి ముందుకు, పదండి తోసుక, పోదాం పోదాం పైపైకి.'

[ఉపయోగపడిన గ్రంథాలు :

(1) 'విశ్వభారతి' సంచికలు; (2) ముక్కు రాజ్ ఆనంద్ : 'The golden breath'; (3) Ancient ballads and Legends of Hin dusthan; (4) 'Life and Letter of Toru Dutt'.]

బాలానందం

(14-వ పేజీ తరువాయి)

కనుక ఈ వర్షం స్కూలు ట్రైముకు వెలిసిపోవచ్చు. (ఇద్దరూ ముఖాలు కడుగుతుంటారు. సుందర్ నాథ్ కళ్లు నులుముకుంటూ లేచి వచ్చి వారిదగ్గర నిలబడతాడు.)

సుం : నన్ను లే ప కుండా వచ్చినారా? మీపని చెప్తా నుండండి! సర : అవును. అలారం ఆరు న్నరకు వెడితే సరి. యింకా పెందల కడ లేవచ్చు.

సుం : ఎవరు పెట్టారు. మీరు పెట్టుకోడం తప్పేమా?

హేమ : ఊరు కో అన్నయ్యా! అన్నిటికీ అబద్ధాలే ఆడతావు. నీ కందరూ ఆడపిల్లలే పుడతారు.

(సరస్వతి, హేమలత లెక్కలు చేస్తుంటారు. సుందర్ నాథ్ నోట్లో పుల్ల పెట్టుకొని పడవలు కట్టి వదలు తుంటాడు వర్షపు నీటిలో.)

సుం : యా ప రో !! నా పడవలు ఎలా వెడుతున్నాయో !!! చూచారా? మన స్కూలువైచే పోతున్నాయి. నేను పడవలమీదే వెడతా నోయ్. చూడండి నా కెన్ని పడవ లున్నాయో! మిమ్మ ల్నిద్దరినీ రాని వ్వను.

సర : (పరుగున వచ్చి) అమ్మో, యీ పడవ లన్నీ మియ్యేనా, ఏ పూ రి కి ప్రయాణం?

సుం : ప్రయాణానికి కాదండోయి. ఈ మధ్య యుద్ధంలో ఓడలన్నీ మునిగి పోయాయి కదూ. అందుచేత నా పడ వలమీద ఇతర దేశములతో వర్తకం చేస్తాను.

సర : బ్లాక్ మార్కెట్ ఏ మైనా జరుపుతావా?

సుం : ఛీ! మన స్వతంత్ర దేశంలో అలాంటివి జరగడమే!

సర : అయితే మీతో నేన్నూ వర్తకంచేస్తాను. యీ పడవలన్నీ నీవు నడవలేవు. ఒకపని సాధించడానికి ఒకరి కంటే యిద్దరుండటం మంచిది.

హేమ : అయితే నేనూ వస్తాను.

సుం : మీ రెవ్వరూ రావద్దు. త్రోవలో పెద్ద తుపానులు వస్తాయి. సముద్రములో పెద్ద పెద్ద కెరటాలు వస్తాయి. తిమింగిలా లెన్నో ఊటాయి. ఒక్కొక్కప్పుడు ఓడలనే ముంచేస్తాయట— ఇవన్నీ మీరు చూస్తే భయపడతారు.

సర : పరవాలేదు - మేము భారత నారీమణులం. అలాంటివి లెక్కచేయం.

సుందర్ : చెల్లాయ్, నీవు యింటి వద్ద ఉండు. అందరూ పెళ్లిపోతే యింట్లో పిల్లలుండరు. నీకు లండను నుండి చక్కని మరబామ్మలు తెస్తాములే!

హేమ : నాకు విదేశవస్తువు లక్క లేదు. ఇంటా బయటా వాటితోనే నిండివుంది దేశం. వాటిని మాని స్వదేశవస్తువులు వాడినగాని దేశం బాగుపడదు.

సుం : పడవలు చూస్తూ స్తంభాన్ని పట్టుకొని వచ్చిరాని పాటపాడు తుంటాడు.]

చక్కని చుక్కా—
చుక్కని నీవేస్తే
చుక్క వలుసులో
నాకను చదిపిస్తా—
కెరటా లెన్ని
కేకలు వేసినా—
తిమింగిలా లెన్ని
తేలి వచ్చినా—
తుఫాను లెన్ని
పీచికోట్టినా—
అలజడి లేక
అనందముగా
వల్లివడ్డాం
లండనుపట్నం

(పాట పాడుతుండగా యింట్లో కేక వినిపిస్తుంది)

తల్లి : యింకా స్కూలుకు పై మవ లేదా! కాఫీ తీసుకొండి, బడికి పోదురుగాని.

(హాల్లో కాఫీ తీసుకొంటూ హేమ లత కిటికీలోంచి బయటికి చూస్తుంటుంది.)

హేమ : వదినా! వదినా! అదిగో ఆకాశంలో ఇంద్రధనస్సు. ఇంక వర్షం రాదు. కాఫీ త్వరగా త్రాగు. స్కూలుకు పోదాం.

(అందరూ పుస్తకాలు సరుదుకొని స్కూలుకు వెళ్లిపోతారు.)

3

(కొన్ని రోజులు గడుస్తాయి. పరీక్షలు దగ్గరకు వస్తాయి.)

సర : హేమలతా, హిందీ పాఠం చదువు. రేపు మీకు హిందీ పరీక్ష కదూ!

హేమ : అవును వదినా, మర్చి పోయాను.

సర : (సుందర్ నాథ్ వైపు చూచి) రేపు పరీక్ష ఉంటే చదవకుండా జోగుతా వేం! చదువు.

సుం : నేను చదువ కక్కలేదు. అదిగో చూడు—సరస్వతి విగ్రహం. దానికి నమస్కరించి వెళ్ళానంటే— పేపరంతా వ్రాసి వస్తాను.

(ఇంతలో తల్లి పిలుస్తుంది. తల్లి దగ్గరకు పరుగెడతాడు.)

సర : హేమలతా, రేపు ఉదయాన్ని ఒక గమ్మత్తు చేయాలి. మీ అన్నతో చెప్పే కే! నేను బామ్మ వెనుక పెట్టెల చాటున దాక్కుంటాను.

సుం : (పరుగున వచ్చి) ఏమిటో చెప్పకుంటున్నారు, చెప్పరా?

సర : చెప్పము. మే మిద్దరమూ ఒకటి. నీ వొక్కడవూ ఒకటి.

సుం : ఏ యిద్దరు ఒకటి అయినా మూడవవాని పని సున్నే.

(మరునాడు ప్రార్థన సరస్వతి పెట్టెలచాటున దాక్కుంటుంది. హేమలత పూలు తెచ్చి తేబిలుమీద పళ్ళెంతో పెడుతుంది.)

హేమ : అన్నా, పూలు తెచ్చాను. సుంద : లేచివచ్చి, పూలు తీసుకొని విగ్రహాన్ని పూజించి, కళ్లు మూసుకొని ప్రార్థన చేస్తుంటాడు.)

ముగ్గురమ్మలలోన
ముద్దులమ్మవు నీవు
కోరి మ్రొక్కెద నేను
కరుణింపవే తల్లీ
చిత్తమున నినుదిలచి
పొత్తింటు సేబబట్టి
చేయిస్తా మ్రొక్కెదకా
చదువు సాగింపవే || ము ||

(ఈలోపులో సరస్వతి విగ్రహం తీసివేసి, చాటున దాగిన సరస్వతి నిలబడుతుంది. అదేసమయంలో కుమార్ ప్రవేశం.)

కుమార్ : యిదే మిట్రో ఆడ వారికి నమస్కరిస్తున్నావు? (అని పక పకా నవ్వుతాడు.)

సుం : (ఉలిక్కి పడి) లేచి కోపంతో ఎంతవని చేశారు? చెప్తా నుండండి మీపని.

కుమార్ : ఏమి జరిగిందేమిటా?

సరస్వతి : (విరగబడి న వ్యవహారం) కుమార్, చదువు సాగాలి అంటే ఆడ వారికే మ్రొక్కాలి—అల్లరి చేయ వద్దని.

సుం : ఎవరికి మ్రొక్క లే పోయిందేమిటా? అందరిలోనూ దేవుడున్నాడు. (అని సమర్థించు కుంటాడు.)

హేమ : యా ప రో! మన వైవేటు మాస్టరు వస్తున్నారు. యింక చదవండి.

అంతా చదువుట మొదలుపెట్టె దరు.

ఉత్తమవైవ మత గ్రంథము

పండితారాధ్య

చరిత్ర

పాల్కురికి సోమనాథకవి

రచించిన ఉత్తమ ద్విపద కావ్యము. డా॥ చిలుకూరి నారాయణరావుగారిచే పరిష్కరింపబడినది. దీక్షా, పురాతన, వాద, మహిమ, పర్వతములను అయిదు ప్రకరణములును ఒకే సంపుటమున గలవు. ఇంత నిర్దుష్టముగ ఈ గ్రంథము నిదివ్ధర కెవ్వరును ప్రచురించి యుండ లేదు. నారాయణరావుగారు రచించి అమూల్యమైన పీఠికకూడ కలదు.

వెల రూ. 5-0-0

ప్యాకింగు, పోస్టేజి రూ. 1-4-0

ఆంధ్ర గ్రంథమాల,

పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మదరాసు. 1.

కులాసాకబుద్ధు :

“రాష్ట్రానికి దావా”

శ్రీ జి. యన్. సూరి

ఆంధ్రరాష్ట్రం అవతరించడానికి అన్నీ అవాంతిరాలే. ఏనాడో ఆరంభమయిన ఆందోళన ఈనాటికి ఆందోళనగానే ఉన్నది. మొన్నటి ప్రపంచయుద్ధం కాగానే సిద్ధిస్తుందన్నాడు మనపెద్దలు. ఆ వాయిదా తప్పగానే, స్వరాజ్యం రాగానే వచ్చి తీరుతుందని సమదా యించారు అదే పెద్దలు. అప్పటికి రాజేంద్రుని అంటే హైదరాబాదు విషయం పరిష్కారం కానివ్వడంకాదు అని హెచ్చరించారు. అది తేలిపోయిందా ఇక మా విషయం తేల్చుండొద్దు అని మొరపెట్టుకొంటే పరిస్థితులు సక్రమంగా లేవు గాబట్టి పక్షపాటు ఓక పెట్టండో యన్నాడు నాయకశిఖామణులు. ఓర్వకోలేకపోతే ఊరిపట్టుకోమని గూఢచరించా ఇచ్చారు పాపం కనికరంతో.

అసలు శాస్త్రకారుల అసాధ్యులు. అందులో భాషాశాస్త్రజ్ఞులు మరి కాలాంతరాలు. మరుగులో చేరిన మురుగులోనుంచి పురుగు పుట్టిందని ఇట్టే నిరూపిస్తారు. ఐతేతయ బ్రాహ్మణం మెదలు చలంగారి మ్యాజింగ్స్ వరకూ సారి స్వాతంత్ర్య యావత్తూ మధించి, తరిచి, దుంప తెంచి, తెలుగుజాతి అంగ్రేజీకారం కాదు, అంగ్రేజీకారమని నిర్ణయించి పాఠశాల. అంతటితో ఆగలేదు ఆంగ్లలు ఆంగ్లలని పలుమకోవలం మొదలుపెట్టినప్పటినుంచి వారి పతనం ఆరంభమయిందన్నాడు. మొదటి అక్షరంలో దీర్ఘాన్ని ఇప్పటికైనా జారవిడిచే మళ్ళీ ఆంగ్లలు అంతరిక్షం అల్లూరిగలదని అభియమిచ్చారు. పేరు మార్చినంతమాత్రాన పెన్నిధి లక్ష్మిస్తుందా అని మావంటివాళ్ళు సాహసించి అడిగితే, బీజాపూరి సంగతి మీకోం తెలుసు, నోరు ముయ్యమన్నాడు.

కోతులలోనుంచి మానవుడు పుట్టాడు కాబట్టి నరుడి విషయం వచ్చినప్పుడల్లా వా నరుడి ప్రసక్తి నూచించి వలసిందే నంటారు ఈఘనా పాఠీలు. ఈ నూత్రాన్ని అనుసరించి అప్పడే ఊరి కేర్లన్నీ మారిపోతున్నాయి. మట్టనకిగా ఉన్న బెజవాడ కాసా విజయవాడ అయింది. రాజమండ్రి రాజమహేంద్రవరం అయింది. బందరు మధిలీపట్నం అయింది. అట్లాగే మన వాళ్ళ పేర్లకూడ మారిపోవచ్చు. బెజవాడ గోపాలరెడ్డిగారు మాత్రం ఇంటి పేరు మార్చుకున్నట్లు మద్రాసు గవర్నమెంట్ ఇప్పటివరకూ రాలేదు. బులుసు సాంబశాస్త్రిగారు ‘బులు’ ‘పు’ చేయవలసి వస్తుందేమో! ప్రకాశం గారు తిరిగి మార్గప్రకాశం అవుతారేమో!

నిజంగా ఆలోచించి మాట్లే ఆంధ్రరాష్ట్రం రావటానికి ముఖ్యమైన ప్రతిబంధకం చచ్చు పట్నం పూర్వపు ముత్తరాజు పట్నం మే మద్రాసు అయిందని మన శాస్త్రకారుల చెప్పటం ఈ తగాదాకు దారి తీసింది. రాజధానీ నగరం అక్షరాలా తెలుగు నగరమేనని చారిత్రకంగా గుజువు చేయటమేగాక పేట పేటకు విధి పీఠికి పుట్టు పూర్వోత్తరాలు తెప్పి బయటికి తీశారు. రాయపురం మొదలు చింతాడ్రి పేట వరకూ మనదే నన్నాడు. పీఠులపేర్లను పరిశోధించి అవధానం పాపయ్య విధి అవధానం పాపయ్యగూ పీఠిగా ఏవిధంగా మన ప్రతికర్తలు మార్చి శాసనో గమనించండి అన్నాడు. దాక్టరు క్విప్పల్ల రాధాకృష్ణయ్యగారు రాధాకృష్ణగా మారటానికి కూడ ఇటువంటిదే కారణం ఉండి తీరాలని సహేతుకంగా నిరూపించారు. చరిత్రకారులను మనం ఎట్లా కాదనగలం?

చీమలు పెట్టిన పుట్టుల పాములకు ఇరవు కావటంలో ఆశ్చర్యం లేదు. అన్నివిధాల చీమల మాదిరిగానే మనవాళ్ళు చచ్చు పట్నాన్ని నిర్మించారు. అంతటితో శ్రద్ధ తగిపోయింది. యాభై ఏళ్ళక్రిందటి వరకూ ఇక్కడ ప్రభుత్వోత్సాహం చాలవరకు తెలుగువాళ్ళగానే ఉండేవాళ్ళు. వ్యాపారం యావత్తూ మనవాళ్ళే నిర్వహించే వాళ్ళు. ప్రతి విషయంలోనూ ఇంగ్లీషుల తలదూర్చుటానికి అవకాశం ఉండేదిగాదు. ఇంతలో

మనవారి దృష్టి ఆకాశాయమిడికి, గోంగూర మిడికి మళ్ళింది అదేమి నోరికిందిగా అని సాంబారు దేశస్థులు నెమ్మదిగా చచ్చు పట్నం లోకి దిగజారారు. ‘సిక్కు’ పల్ల మెరుగు. దేవుడు నిజమెరుగున్నట్లు నలుమూలలా ఆక్రమించారు. మనకు పరాకు వదలేప్పటికి పుట్టు స్వాధీనం తప్పింది. మనం చలించిమలు గడక అయినట్లయితే పర్యవసానం మరొకవిధంగా ఉండేది. కాక పోవటాన కవిభక్తలు మాపించి తిరిగి స్వాధీనం చేసుకోటానికి అవసరమవలసివచ్చింది.

పాతకవిభక్తలు, దస్తావేజులు బూజు దులిపి మహారాజరాజు సరిహద్దు సంఘంవారి కోర్టులో దావా దాఖలు చేయించాం. పెద్దాల్లుదాఖలా హద్దులలో, పీఠీయంగా మనకు సంక్రమించి, చిన్న మొన్నటిదాకా మనహక్కు భుక్తములలో ఉండుకున్న, మద్రాసు నరపు చచ్చు పట్నం అనే ముత్తరాజు పట్నాన్ని, ప్రతివాదుల దురాక్రమణలోనుంచి తొలగించి గత ఫలసాయం తోపాటు, నాకు అయే ఖర్చులతో పాటు స్వాధీనం చేయవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం. ఏకారణంచేతనే నా కోర్టువారు అట్లా చేయజాలని పక్షంలో ప్రతివాదులతోపాటు సరి సమాన హక్కులు ఇవ్వకలెనున్నదని, అది పీలుగాలియేవల నా ప్రతివాదులలో ఉధ్యులకు చెందకుండా త్రొక్కుకున్నందుగా నిర్ణయించుకున్నాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం. పరిహారాలు కోరిఉన్నాము. అక్కడే ఒరిగింది మన పారబాటు. రావలసినదానికంటే అధికంగా కోరకపోతే అసలు కేమాసం వస్తుందనే విషయం మన పక్షిల్లు ఎందుకు మరచిపోయినాలో బోధపడదు. దీనివారి వేలంపలే రాసురాసు తగ్గించుకోటంలో కేసు బనాయించు కుంటుపడదీ.

మన ప్రతివాదుల జాగ్రత్త చూడండి. దావా లాప్రకారంగాని, న్యాయరీత్యాగాని చెల్లనేరదన్నాడు. దస్తావేజులప్రకారం మనకు టైటిల్ లేదన్నాడు. పోనీ ఒకవేళ పూర్వపెప్పడైనా ఉన్నప్పటికీ లిమిటేషన్ ప్రకారం కాలబాతం పట్టిపోయిందన్నాడు. దావా పెద్దాల్లు తాలూకు ఆస్తిమాత్రమేగాక అటు తిరుపతి వరకూ, అటు నెల్లూరువరకూ తమదే నన్నాడు. వారి స్వపరిహారములతోను, ఖర్చులతోను దావా కొట్టివేయాలన్నాడు. మొదలుకే మాసం వచ్చేట్లు ఆస్తురు దాఖలు చేశారు. అట్లా ఉండాలి తెలివి అంటే.

ఈదావాలో చిత్ర మేమిటీ అంటే, సాక్షులు కేవలం నాది ప్రతివాదులు నిర్ణయించుకొన్న వాళ్ళుగాదు. భట్టిప్రోలు పంచాయితీ అన్నట్లు మద్రాసు ప్రభుత్వంవారు వీళ్ళను ఎన్నుకున్నారు. దీనికి కారకులు ఎవరో భగవంతుడికే తెలియాలిగాని వారిలో ముప్పాతిక మూడు వాళ్ళు నాదికి వ్యతిరేకలే శాసనసభ్యులు, వ్యాపారస్థులు, గౌరవనీయులు, పత్రికా సంపాదకులు మొదలైన వాళ్ళందరూ బుగ్గిల్లి శోలవాడేరకం తయారైనారు. ఒక్క తెలుగు పత్రికా సంపాదకుడికే నా అవకాశం ఇవ్వలేదు. దావాతో నిమిత్తంలేని కన్నదులు, మళ్ళీ యాళీలు, ఉత్పిళ్ళులు, మిశ్రములు ఈ జాబితాలో చేరి రాళ్ళ రువ్వ వాళ్ళే. వింత వింత సాక్షులు చెప్పారు. రాష్ట్రవిభజన ప్రస్తుతి

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

పనికిరాదన్నాడు. రెండుకాళ్ళమీద నిలబడలేని రాష్ట్రాలు తయారవుతాయన్నాడు. ఏవిధంగా ఆలోచించినా వారికి హక్కు లేదన్నాడు. దీనికి తోడు కోర్టువారి ప్రశ్నలు చాలవరకు ప్రతివాదుల పక్షానికి మొగుమాపేట్లుగానే బయలుదేరినాయి. ఇదంతా ఇట్లా ఉండగా దాదాసే పక్షేపాటు ఉప్పపాతల్లో ఊరజేయమని మైసంచి తాళదులు వస్తున్నట్లు వినికిడి.

మద్రాసు ప్రమేయం లేకపోతే మరునాటికి ఆంధ్రరాష్ట్రం వస్తుంది దీనికి ఒక్కటే కారణం. మద్రాసు విషయం ఏవిధంగా పరిష్కారం చేస్తే బొంబాయివిషయం అదేవిధంగా తీర్మానించవలసివస్తుంది ఈ సందర్భంలో తెలుగువాళ్ళు, మహారాష్ట్రీలు అన్నదమ్ములయినందుకు ఒకే స్థితిలో ఉన్నారు. గుజరాతీలు, తమిళులు, ఒక్కటే అంతేమలో ఉన్నారు. కేంద్రప్రభుత్వంలో మన అన్నదమ్ములకు ఎటువంటి పలుకుబడి లేదు. గండవ మురావారికి కావలసినంత చుద్దత్ ఉంటున్నది. వడ్డించేవాళ్ళు వారి మనుషులైనారు. పంక్తిలో మందు కూర్చున్నా మనకు అందుబాటు ఉంటుందనుకోటానికి అవకాశం కనపడదు.

అయితే మద్రాసు ప్రమేయం వదులుకోటామా అనేది మరో విషయం. ఇంతవరకూ వచ్చిన తిరునాళ సనకాడం ఆవివేక మవుతుంది. ఆవివేకమే గాక అపాయకర మవుతుంది. అన్ని విధాల మనకీ సామర్థ్యాలు ప్రదర్శించ వలసిన తరుణం ఇది. ఐకమత్య మనేది మనలో ఉంటే చలించిమలుపాటి చేయలేకపోము. ఇటీవల చెరువుతున్న ఉపన్యాసాలు బట్టి మన మంత్రనగం మినహా మితా పెద్ద తలకాయలన్నీ కూడుతున్నట్లు తెలుస్తున్నది. ఇక దావా ఎందుకు గెలవలేమా మాతాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

యించవలసిందని స్లయంలు పడవేశాం.

జావాదీవులలో హిందూ దేవతములు

శ్రీ ఆకుండి వెంకటేశ్వరి

11 వందల సంవత్సరములనాటి బంగారు కేకు శాసనము పరాంబనలో దేవశిథిలములలో వారికినదట ఈ శిథిలదేవతలు ‘బోగ్జుకర్త’ అను ఇండోనీషియా ముఖ్యపట్టణమునకు సమీపమున గలదు. ఆ బంగారు కేకుపై నాగరి భాషలో నొక శాసనము కలదు విద్యు, నాగరకతాశాఖల (ఇండోనీషియా) వారు హిందూదేశపు పురావస్తు పరిశోధకుల నా బంగారు కేకుపై నున్న సంస్కృత భాషలోనున్న శాసనమును పరిశోధింప నాహ్వినించిరి. ఇండోనీషియా రిపబ్లిక్ ప్రభుత్వము ప్రాంబనలో గల ‘బోగ్జుకర్త’ దేవాలయముబోగ్జుకర్త ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వ ప్రధాననగరమునకు సమీపమున నున్న దేవతము; ఇండోనీషియా శిల్పనిర్మాణ చాతుర్యమున వల్లడించునట్టిదిగా నున్నది. అట్టి దేవతమును ఆచటి ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వము తిరిగి కట్టుటకు పూనుకొన్నది ఆ దేవతములు పునర్నిర్మింపబడునని, ఇండియా, ఇండోనీషియాల మైత్రీ చిరస్థాయిగా నిలిచియుండి యుండును.

‘బోగ్జుకర్త’ నగరమునకు మట్టుకున్న చిన్న చిన్న హిందూదేవతములను ఇండోనీషియావారు పునర్నిర్మించుచున్నారు. వారనేకపరిశోధనలు చేసి హిందూ జానరీయ నాగరకతను గూర్చి కొత్త విషయములను లోకమునకు వల్లడిచేయగల్గుచున్నారు. ఇటీవలవారు ప్రాంబనలో దగ్గర నున్న హైండివదేవతములను పునర్నిర్మాణము చేయుచున్నారు. జావాలో గల శైవదేవతములలో నెన్దిది జ్యోధ్ధారణమునందుచున్నవి. బౌద్ధ మత ప్రాబల్యము తగ్గిన కాలమున, అనగా తొమ్మిదవశతాబ్దము కడపటి భాగమున జావా నీయులలో మొదటి రాజశైవదేవాలయాధ్యక్ష నిర్మాణము చేసెను. 1918 వ సంవత్సరమున యాదేవతములగుంపు పునరుద్ధరింపబడినది. ఆ యెన్దిది దేవతములలో ‘బోగ్జుకర్త’ దేవతము మిక్కిలి పెద్దది. ఆ దేవత

వసంతోత్సవము

శ్రీ తిమ్మావఙ్గల కోదండరామయ్య

శ్రీరకాంత కీతల పరిష్కారమున జక్కి నతి నతియై యాకులపాటు నెందిన వసంతోత్సవము తెలిసి కలకడేటి తలరుమొలకల దనులెల్ల పులకించి కన్నరకాలవిప్రయోగ కృధా శ్లోకమునయైన వసంతోత్సవి శాఖాశాహువుల ముస్యాగత మొసగును. కాలపురుషుని కరిచి శాసనమున కర్తవ్యముగా నేర్పడిన ప్రతివర్ష విప్రయోగమునకు ప్రతి చింతనీరమి యారని పుండుగా చేయునదిలేక చేతులు విడలించుకొని యున్న తన కాంతినికే వసంతోత్సవ నవజీవము సడదరించును. హాకార సహవాసముచే సమ భిన్నమయిన కోయిల వసంతోత్సవ వసంతకుల సమావేశన శుభప్రయోజనమునకు సంబంధించి మావిడిచిపులు మెనవి కొనకొనరి 'హూ'యని త్రొల్కును. ప్రకృతియే యొక మాతనవైత్యము, ఒక శ్రీమాతనలేజను పొంది నిత్యమాతనమై నెగడును.

వసంతపు పులకింపు ప్రకృతికి, ప్రకృతి జీవ ములకే గాక మానవజన్మమునకును, మాతన వైత న్యము, మాతనోత్సాహము చేకూర్చును. వసంతా విర్భావముతో మానవజన్మము నవజీవనపథమున నడచుట కుత్సహించును. తిరుత్సాహమును వారు ఉత్సవాదుల జరపుకొని ఊరేగింపుల బాలుగొని సాలుసాలున వెలువడుచుకొందురు. అప్పుడే కవి కోకిలములు కలకంఠకంఠములతో కవితాగానము చేయును. ఆ గానము విని తల లూపని ద్వితరజ ములు లేవు.

శ్రీ కృష్ణదేవరాయల కాలమున ప్రతివత్సర మును నిట్టి వసంతోత్సవములు జరిగెడివి. తరుత్సవ సమయముల ననేక కవిపుంగవులు విచ్చేసి యాయాఃత్సరకాలముల వారువారు కూర్చిన రసవత్ప్రబంధముల రాయలవారికి సమ ర్పించవారట. పారిజాతాపహరణమున నిట్లు కలదు:

"ప్రతివర్ష వసంతోత్సవ కుతుకాంతి కుకవి నికర గుంధేతికాశ్య స్యుతి రోమాంచ విశేషిత చతురాంతపుర వధూప్రసాదనరసికా!"

ప్రతివత్సరమును వసంతోత్సవమునకై యరు డెంచి యనేక కవిపుంగవులు తా మా కత్సరము కూర్చిన కూర్పుల రాయలవారికి నివేదించుట. అంతఃపురమున విసేదించుచున్న రాయలవారికి తత్తత్కృత్య సారస్య స్మృతి చే రోమాంచ ము కలు గ గా న ది యన్యనారీస్మరణముచే గలిగిన దని యంతఃపుర వధువులు శంకింతురట! చతురలయ్యు నింత మాత్రము తెలియనేరనివారిని రాయలవారు రసి కులై ప్రసన్నచిత్తల గావించుట.

ఈ వసంతోత్సవ సంప్రదాయము శ్రీ కృష్ణ దేవరాయల కాలముననే కాక యచ్యుత దేవ రాయల కాలముదాక గూడ సాగుచుండినట్లు తెలియుచున్నది. శ్రీ కృష్ణదేవరాయలవారి కాలములో నీ వసంతోత్సవము విజయనగర ముననే జరుగుచుండెనో, మతెచ్చటనే జరుగు చుండెనో తెలియరాదు. కాని యచ్యుత దేవ రాయల కాలములో నిది తిరుపతిలో శ్రీ వేంక ఠేశ్వరస్వామి సన్నిధిని జరగుచుండినది. అపుడు దేశము నాలుగు చెఱుగులకుండి కవీశ్వరులు విచ్చేసి శ్రీ స్వామివారికి 'ప్రబంధ కావ్య పుష్పాంజలి' సమర్పించుచుండిరి. రాధా మాధవ కవి రచించిన 'తారకబ్రహ్మరజీయము'న నిట్లు కలదు:

"అమృత హీ శ్వరుం (నంజయ తిమ్మన) డొక్కనాడు చతుస్సముద్రముద్రిత మధ్య భూభవన సింహాసనాధీశ్వరుండు నచ్యుత దేవ రాయల కొలువు చేసిచ్చి నిజనివాసభాసుర చంద్రశాలాప్రాంగణమునెంబలంబున విజయ నగరరాజధానింగల బంధువర్గంబును, విద్యత్క వింధ్రులును, వందిమాగధగాయక వారకామినీ నికరంబును సముచిత ప్రకారంబున సేవింప, సుఖగోష్ఠిం బ్రవర్తింపుచు నిజస్వామియగు వచ్యుత దేవరాయలు ప్రతి సంవత్సరంబు శ్రీ

వేంకటేశ్వరునకు సత్కృత్యప్రబంధ పుష్పాంజలి సమర్పించుచు గీర్తిసకృతంబులు నిర్వహించు కొనుచున్నవాడు. తదనుమతంబున నవ్యభునకు నాకు నభ్యుదయ పరంపరాభివృద్ధియు జతుర్విధ పురుషార్థసిద్ధియు గలుగునట్లుగా నా యిష్టదేవం బగు శ్రీరామవిభునకు సంకీర్తంబుగా నొక్క పుణ్య ప్రబంధంబు చెప్పింపవలయునని సుస్థా జ్ఞనంబులతో"

శ్రీ కృష్ణదేవరాయల కాలములో జరగు చుండిన నీ వసంతోత్సవమును, నచ్యుత దేవ రాయలవారు తమ కాలమునను గొనసాగింప ముక్తేంద్రబోలును. తిరుపతిలో తొలిసారి పట్టాభి షిక్తుడైనప్పటినుండి అచ్యుతరాయలు తమ యిలు వేలుపగు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ప్రతి సంవత్సరమును ముడుపు చెల్లించునట్లు వసంతో త్సవ సమయముల సంప్రదాయముగా సత్కృతులు తనకు సమర్పించు సత్కృత్య ప్రబంధముల ధిక్తి పరమమై భగవంతునికే సమర్పింపబోలును. శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి దేవస్థానమున, తిరు పతిలో తదితర దేవస్థానముల నీ వసంతోత్సవము నేటికిని మహానైభువముతో జరగును నేటికిని నిత్యమాతనమై కనువిందు గొలుపు నీ యుత్పి వము రాయల హృదయము జూఱగొనిన దనుటలో ఆశ్చర్య ముండదు.

'బుతుధర్మములు, శీత వాతా తపములు,

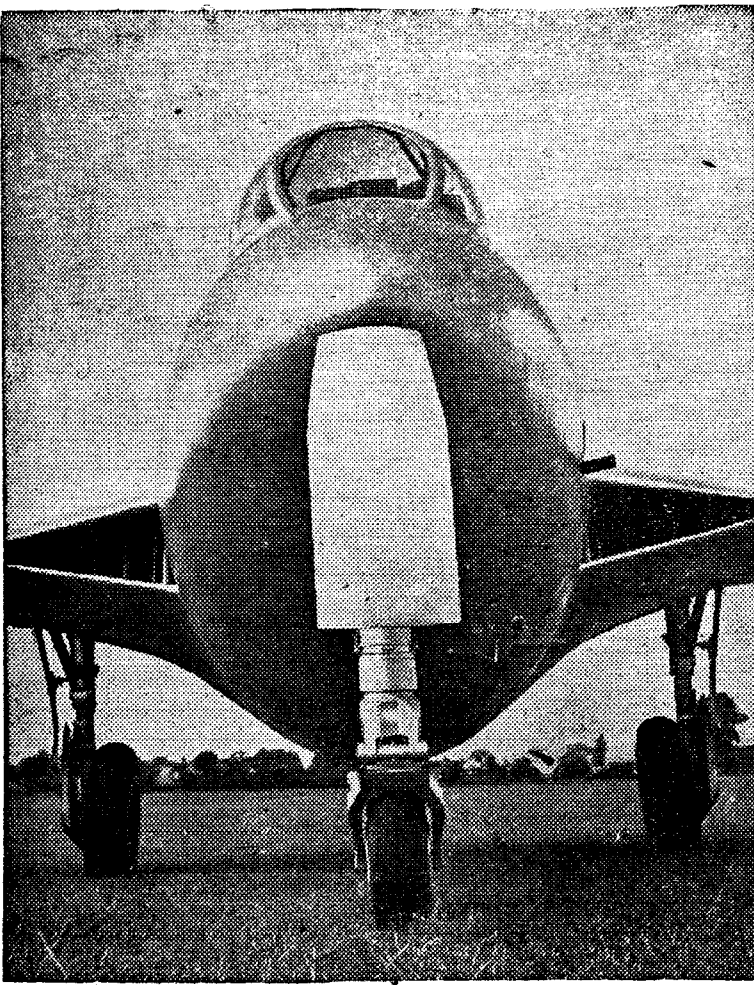
గోచరింపగలదు. అన్న మయ్య కీర్తన మిది చూడుడు

శంకరాభరణము
పల్లవి
ఒక్కలాగు వాడెవా యోరి యిట్టి
తక్కులం బెట్టితి నన్ను దగిలించి నీవు.
చరణములు
తెలిసితిమితే తెప్ప తిగ నాళ్ల నాటి
జలములు నామీద జల్లుతానే
సాలపుం జూపుల నిట్టే సాంపుగజూచియాచి
కలపు చల్లితివి యెవ్వతెప్పై నోరి?
కంటిమి నీలాగు గ్రక్కన దిరువీధుల
నింటిముంగిటను నీ వేసుతానే
వెంటనే యాలవట్టును విసరేటి కతిసబ్బ
చంటిమీద నొకరి వేసాల బోతివో?
ఇన్నియు మెచ్చితరం
ని న్నంతలో నె యిప్పుడు నీ
పున్న ప్రైయుయాళి
నీవుగుతానే
మన్నన కొగిట నన్ను
మరపించి యెక్కడికో
కన్నులార్పితివి
వేంకటరాయయోరి.

(చూ. శృంగారి సంకీర్తనములు - శ్రీ వేంక ఠేశ్వర ప్రాచ్య విద్యా పరిశోధన సంస్థ ప్రకటితము; శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారిచే బరిష్కృతము.)

ఇందు తొలిచరణమున తెప్ప తిరునాళ్లు, రెండవ చరణమున వసంతోత్సవము, మూడవ చరణమున దోలోత్సవము ప్రస్తావితము లగుట గుఱుతంపగలము.

*ఈ వసంతోత్సవము పదమూడవ శతాబ్దిదాక వసంతయుతువున తిరుపతిలో శ్రీగోవిందరాజ

కొత్తరకం "జెట్ ఫైటర్" విమానము. దీనికి ముడుమకొనే రెక్కలు ఉన్నాయి. గంటకు 600 మైళ్ళ వేగంలో పోగలదు.

విమాదానందములు మానవకృత్తిపై పనిగొనినట్లే భగవద్వ్యక్తిత్వము పనిగొను నను నమృతతో తత్తుడైక ప్ర సార ప్ర భా వ ము తగ్గించు టకై భగవద్వ్యక్తికిని వసంతోత్సవము, గ్రీష్మో త్సవము, డోలోత్సవము మొదలగు నత్సవ ముల జరపబోలువని భాగ వ తు లీ యు త్స వ సంప్రదాయముల నెలకొలిపినట్లు ల తో చు చున్నది. ఇట్టి యుత్సవముల ప్రారంభమునకు పరమార్థ మిట్టిదే యని యూహింపవచ్చును.

తాళ్లపాక అన్నమయ్య సంకీర్తనములో నొక చోట నీయుత్సవముల ప్రశం స యు న్ను ది. వ్యక్తముగా నందు శేషేజ నాయా యుత్సవ ములు పేర్కొనబడకపోయినను నందలి చరణ ము లు తత్తుత్సవప్రశంసాత్మకములుగా నుండుట

స్వామివారి బ్రహ్మోత్సవదినములలో నారవ దినమున జరగుచుండినట్లు తెలియుచున్నది. నాడు సాయంకాలము శ్రీస్వామివారిని తిరు వీధుల నూరేగించురు. తదుత్సవ సమయములో విరివిగా చందన ము భ క్తాదు ల కు పంచి పెట్టుదురు. ఈ సంప్రదాయం నేటికిని తిరు పతిలో కొనసాగుచున్నది. పదమూడవ శతాబ్ది దాక నిట్లు ఈ యుత్సవము వసంత బుతువున కత్సరమున కొ క మా ఠే జరుపబడుచుండెడిది పదమూడవ శతాబ్దిలో శ్రీ వీరనరసింహ యాదవ రాయలవారి దే వేరి శ్రీ గోవిందరాజస్వామి వారికి మఱొక బ్రహ్మోత్సవము జరపినది. ఇట్లు * శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి దేవస్థానమున జరగు నీ వసంతోత్సవ చరిత్ర దేవస్థాన శాసన పరిశోధన నివేదికనుండి గ్రహింపబడినది.

వసంతోత్సవము ద్వితీయవారముకూడ జరుప బడు చుండెడిది. పదునాఱవ శతాబ్దములో మఱి యొండు బ్రహ్మోత్సవములు నెలకొలుప బడినవి. బ్రహ్మోత్సవ సంఖ్యతోబాటు వసంతోత్సవ సంఖ్యయు నిట్లు పెరుగుచు వచ్చినది.

శ్రీకృష్ణదేవరాయల కాలములో శ్రీ. శ. 1515 లో గ్రీష్మోత్సవము కడపటికి యొండు నాళ్లలను మఱొక వసంతోత్సవము ప్రధానోత్సవముగా గాక ఉపోత్సవముగా జరపునట్లు నెలకొలుప బడినది. చిత్రా పూర్ణిమనాడు మొదలు మూడు దినము లీ యుత్సవము ప్రధానోత్సవముగా కూడ జరపబడుచుండెను. అచ్యుతదేవరాయల కాల ములో నూతనముగా మఱొక వసంతోత్సవము శ్రీ. శ. 1538 లో నెలకొలుపబడినది. ఈ యుత్స వము నాలుగు దినములు జరగును. పంసని మాస ములో ఉ తర భాద్ర నక్షత్రము నాడు అంతు రావ్యముతో ప్రారంభమయిన యీ యుత్స వము కృత్తిక నక్షత్రమునాడు ముగియును.

ఇట్లు ఈ వసంతోత్సవము ప్ర ధా న ము గా జరపవలసిన యు త్స వ ము గా గా క యేదేని మఱొక యుత్సవములో కుపాంగముగా జరప బడు చుండుట చేత భాగవతుల కోరికపై నివి యనేకవారములు జరపబడుచుండెను. అందు చేతనే వసంతోత్సవసంఖ్య నానాటికి పెరుగు చుండినది. వసంతోత్సవములు వివిధసమయముల జరపబడుచుండినను నిది తొలుతి వసంతయుతు త్సవముగనే ప్రారంభింపబడిన దనుటను విస్మ రింపరాదు.

శ్రీకృష్ణదేవరాయలవారున, అచ్యుత దేవ రాయలవారున వసంతకాలమున నీ యుత్సవ ములు జరపి, దేశము నాలుగు చెఱుగులనుండి కవీ శ్వరులు విచ్చేసి తాము రచించిన రసవత్ప్రబంధ ముల నీ యుత్సవసమయముల దమకు వినిపింప విని, కవీశ్వరుల నఖండ సమ్మానములతో బహూ కరించుచుండినట్లు యందు గమనార్హమైన విష యము.

అంజలి మోడ్చి భూమిపు
లచ్యుతరాయల పాదసేవి
స్వాంజలి జల్లి శ్రీవదన
భాసగొల్ప బ్రబంధకావ్య పు
స్వాంజలి త్కవి ప్రవరు
లాదలు నీయ వసంత వేళలో
రంజిలనట్టి నాళ్లల మ
తాముమరా సుకవీంద్రశేఖరా!

తెలుగుభాషాసమితివారు నేడు దసరాపండు గలలో సాహిత్యోత్సవము జరపి కవీశ్వరుల బహూకరింప బహుళప్రయత్నములు జరపుట రాయలనాటి సాహిత్యవైభవమున, కవి తా గౌరవమును జ్ఞ ప్తి కెలయించుచున్నది.

శ్రీకృష్ణదేవరాయలవారు తమ జీవితకాలములో తాముగా కోరి తమ దేవేరులయొక్క, తమ యొక్క ప్రతిమల గమముకుత్సితముక్క జూచుకొని, జెక్కించుకొని, శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి సన్నిధిని ప్రతిష్ఠాపించుకొనిరి. కటకము మొదలు కన్యాకుమారిదాక నేకచ్చత్రముగా తమ యదువులో నుంచుకొనిన రాయలవారి రాజ్యములో వేతెచ్చటను వారి స్వరూపమును డెలుపు విగ్రహము గాని, చిత్రము గాని కాన రాదు. దేవాలయ భవన విగ్రహాది నిర్మాణము చేసినవారు మరణానంతరము తాము నెలకొలిపిన యా దేవాలయ భవన విగ్రహాదులయందే నెల కొందు రందురు. అట్టిచో రాయలవారు తమ జీవితకాలములో తాముగా గోరి జెక్కించు కొన్న ప్రతిమలో నెలకొనియున్న శ్రీ రాయల వారి పవిత్రాత్మ తమ పాలనకాలమున వసం తోత్సవ సమయములయందు, తదితర సమయము లందు తమ యాసానిని, నితర పవిత్రతలముల తాము నెఱుపుచుండిన సాహిత్యాభ్యుదయమును తిరిగి నేడు తమవలె పవిత్రాంతఃకరణలయింప సహృదయులు పునరుద్ధరించుటకు, శాంతిమధుక దృక్కులతో దృష్టించి, తనిసి, యాశీర్వదించు గాక! శ్రీవారి యాశీయును చేరువగా సాహిత్యాభ్యుదయ పథమున మనమును ప్రయాణింతుము.

నారసింహలేహ్యము
బంగారు చేర్చబడినది. మేహము, నిక్కాక, నివ్వు త్రవ. కుక్కనష్టమును హరించి బలమును కాంచి వీర్య వృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—
20 టుం దప్పిరు. 8.4.0 పోస్టేజీ 10 అ.
పి. సి. పి. డి.కంపెని. పెరిచేపి-నెల్లూరు జిల్లా
ప్రాంచి : 7 నీనుమెదలి వీధి, మద్రాసు.

పశువుల దివాణం

(6 వ పేజీ తరువాయి)

పూట బండి వచ్చేది. ఒక నాడు, పొలం లో జంతువులన్నీ పనిచేస్తుండగా, క్షిరగా అరుస్తూ వెంకన్న పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చింది అదే మొదటిసారి వెంకన్న అంత విసురుగా పరుగెత్తుకురావడము. 20 తువులన్నీ ఆశ్చర్యపోయాయి.

“చప్పన! చప్పన రండి! నాళ్లు పంచ కల్యాణిని ఎత్తుకు పోతున్నారు”

వాటిపై అధికారి పండి దగ్గర సెలవైనా పుచ్చుకోకుండా, జంతువులు పరుగెత్తాయి. భవనం దొడ్లో బండి నిలబడివుంది. ఆ బండి చుట్టూ అవి చేరి—

“పంచ కల్యాణీ! నల్లివాతున్నావా! జాగ్రత్త సమా! అని గొల్లమని యేడ్చాయి.

“మతు లేవు మాకు! ఆ బండిమీద ఏం వ్రాసి వుందో చదివారా?” అని కోపంగా వెంకన్న అరిచింది. జంతువులన్నీ ఒక్క మొహం లేసి, ఆ బండిమీద వ్రాసిందేమిటో చదవమని పిచ్చాల్లాడిగాయి. అన్నింటినీ తోసుకుంటూ ముందుకు వచ్చి వెంకన్న—

“సత్తార్ సాహెబ్—తోళ్ళవ్యాపారం!”

సేస్తాలూ! అబడిమీద వ్రాసిన మాటలు అర్థమయ్యా? ఇప్పటికైనా తెలుసుకోండి. పంచకల్యాణి కసాయి - కయేలా పంపించబడుతూంది. అక్కడ దానిని చంపేస్తారు. ఈ మాటైనా తెలిసిందా పంచకల్యాణికి ఏం జరిగిపోతుందో?” అని ఒక్కపెట్టిన యేడ్చింది. జంతువులు కూడా భయంతోనూ, కోపంతోనూ ఏడ్చాయి. ఒండినాడు, ఒండి తోలుకుపో ఏడ్చాయి. అవన్నీ వెనకాతలపడి పరుగెత్తాయి. జాకీ ముందుకు బండి దగ్గరగా పరుగెత్తి “పంచ కల్యాణీ! పంచకల్యాణీ! పంచకల్యాణీ!” అని అరిచింది. బండి కిటికీలోంచి ముఖం ఒక తల పెట్టి పంచకల్యాణి చూడగానే, “పంచ కల్యాణీ! బైటికి ఉరికెయ్! ఉరికెయ్! చంపడానికి వాళ్లు నిన్ను తీసుకుపోతున్నారు! నామాట విని, ఒక్క తాపుతన్నీ తలుపు తెరచుకుని బైట కురికియ్!” అని జాకీ ఎన్నో విధాల పంచకల్యాణిని వేడుకుంటుంది.

“ఉరికేయ్! మంటూ జంతువులు కూడా మొరపెట్టాయి ఒండి జోరుగా పోతూంది. జాకీ మాటలు పంచకల్యాణికి వినిపించాయో, లేదో తెలియదు. వినిపించినా అర్థమైందో లేదో! కాని కొద్ది నిమిషాల తర్వాత బండి కిటికీలో పంచకల్యాణి ముఖం కనిపించలేదు. బైటికి మాత్రం, బండిలో పంచకల్యాణి గిలగిల దన్నుకుంటున్న శబ్దం వినిపించింది. శక్తిలేక పోయింది. కాని, లేకపోతే, ఆ తన్నులకి, బండి విడిపోయి, పంచకల్యాణి తప్పించుకు బైటపడి వుండేది. జంతువు లేమీ చేయలేక బండి లాగు తూన్న ఎడ్డతో, “సేస్తాలూ! మీతోడి సోదరుణ్ణి మృత్యువుకి బలివేసేందుకు లాక్కుపోకండి. ఆగండి. పంచకల్యాణిని రక్షించండి” అని మొరపెట్టాయి. కాని అవి ఉత్తి ఎద్దు మొద్దు స్వరూపాలవడంచేత తోడిజంతువుల మాటలు అగంచేసుకోలేక, ముందుకు బండిని లాక్కుపోసాగాయి. చివరకు బండిని పోనీయకుండా ఉండేందుకు, నవాణం పెద్దకొలు మాద్దామని ప్రయత్నించినా లాభం లేక పోయింది. జంతువుల మధ్యనంచి పంచకల్యాణి వెళ్ళిపోయింది మళ్లా కనిపించలేదు.

మాడుదినాల తర్వాత, ఆస్పత్రులో పంచ కల్యాణి మరణించినట్లు, రాడీ వచ్చి జంతువులతో చెప్పింది

“ప్రాణం పోయేవరకూ దానిదగ్గర ఉన్నాను. గాలిమర పూరికాకుండా చచ్చిపోతున్నానే అనిపిస్తోంది. ముందంజ నేయండి సేస్తాలూ! విప్లవం పేరు చెప్పకుని ముందుకు నడపండి! చిరకాలం పశువుల దివాణం నిల్చుగాక! గునపం మాట జవదాటకండి! అంటూ మనకి పంచకల్యాణి అంతిమ సందేశ మిచ్చింది.” అంటూ రాడీ కన్నీరు తుడుచుకుంటూ పంచ కల్యాణి చివరి ఘడియల గురించి చెప్పింది. అంతలోనే రాడీ మాఫ్లో నక్కజిత్తుల మారితనం గోచరమైంది. ఏదో అనమానంతో, అటూఇటూ తోక ఆడిస్తూ చూసింది. పంచ

కల్యాణిని కసాయివానికి అమ్మినట్లు కదంతి పుట్టిన సంగతి గ్రహించింది.

“సేస్తాలూ! మీ అంత తెలివి తక్కువ జీవా లు సే నేక్కడా చూడలేదు. మన నాయకుడు గునపం కంటే మీ కెక్కువ తెలుసునా? దేశ భక్తిగల పంచకల్యాణిని ఒక కసాయివానికి అమ్మినట్లు మీరు నమ్ముతున్నారా? అంత చిదమైన, క్రూరమైన పని మన బాగు కోసే నేర్పడం చేయగలదా! బండి మీద కసాయి సాయిబు పేరున్నంతమాత్రంచేత, మన నాయకుణ్ణి అను మానించడం న్యాయమేనా? ఈ మధ్యనే ఆ బండిని పశువుల డాక్టరు గారు కొన్నారు. కొన్నాక ఆ పాతపేరు చెరిపించి నేయడం మరచిపోయారు. పేరు చూసినంత మాత్రంచేత, మన గునపంమీద అటువంటి అస నిందమోపడం తప్పకాదా? ఈ మాటైనా నా మాట నమ్ముతారా లేదా?”

రాడీ మాటలు విని, జంతువులన్నీ సంతృప్తితో పెద్ద నిట్టూర్పు పుచ్చాయి. గునప గురించి పడిన దురభిప్రాయానికి నొచ్చుకున్నాయి.

అదీవారం ఉదయం సమావేశానికి గునపం హాజరై పంచకల్యాణి ఆత్మశాంతికై ప్రార్థనలు జరిపి దారి నుగంజాలను క్షమిస్తూ ఉపన్యసింపించింది.

“సేస్తాలూ! మనకు ఆప్తమైన నేర్పడం అన్ని కలు తీసుకువచ్చేందుకు వీలుపడిందికాదు. కాని ఒక పెద్ద మాల తయారుచేసి దాని సమాధిపై ఉంచమని కబురుచేశాను. కొద్దిదినాలో పంచ కల్యాణి స్మృతిచిహ్నంగా పండులన్నీ కలిసి స్మారకదినం చేయడానికి యత్నాలు సల్పుతున్నాయి. పంచకల్యాణి జీవితాదర్శాలు గాండే! ఇంతకన్నా ఎక్కువ కష్టపడి పని చేస్తాను. నేర్పడం గునపం ఎప్పుడూ న్యాయమే చేస్తాడు!” ఆ రెండు ఆదర్శాలను మీరంతా. మీమీ జీవితాల్లో అలవరచుకుని, అనుసరించండి. అప్పుడే మీరంతా పంచకల్యాణి ఆత్మశాంతి చేకూర్చినవారవుతారు!”

స్మారకదినంనాటి రాత్రి, భవనంలో చాలా అలజడి కల్గింది. గంతుకు చించుకుపోడం విని పంచింది. తర్వాత దెబ్బలాడుకుంటూన్న గొడవ వినిపించింది. డబ్బు నేనోవింగా సంపాదించి పండులు సారా కొనకుక్క తెచ్చుకు తాగి నట్లు పుకారు చెలరేగింది.

యేళ్లు గడచిపోయాయి. పుడు తూన్న జంతువులు పుడు తూనే వున్నాయి. చచ్చిపోతూన్న జంతువులు చచ్చిపోతూనే వున్నాయి జాకీ, వెంకన్నా, మరి కొన్ని పండులూ తప్ప తక్కిన జంతువులన్నీ, విప్లవం ముందునాటి జీవితానభవం మర్చిపోయినాయి. పిచ్చాడు చచ్చిపోయింది; కుక్కలు చచ్చిపోయాయి. రత్నయ్యకూడా చచ్చిపోయాడు. కన్నయ్య బొత్తిగా నా విస్మరణలైపోయింది. పంచకల్యాణికి సన్నిహితిగా ఉన్న జంతువులు తప్ప తక్కినవి దానినిగురించి పూర్తిగా మర్చిపోయాయి. జాకీ ముసలి బైపోయింది. కిళ్ళ వాతంతో బాధపడుతుంది పింఛినీ పుచ్చుకోవలసిన వయస్సుదాటి రెండు సంవత్సరాలై పోయినా, జాకీ పింఛినీ పుచ్చుకోలేదు. గునపం వయస్సు మీరుతూన్న కొద్దీ లావెక్కడం మొదలైంది. రాడీకి నఖశిఖ పర్యంతం కొవ్వపెరిగి పోయింది దవడిలు విపరీతంగా పొంగిపోయి కళ్లు మూసివేశాయి. ఒక్క చంకన్నలోమాత్రం ఎటువంటి మాడ్చూ రాలేదు పంచకల్యాణి చని పోయినప్పట్లోంచి వెంకన్నకి బెంగా, బంటరి తనం పోచ్చిపోయింది.

కాలం గడుస్తూన్న కొద్దీ పశువుల దివాణం లోని పశువుల సంఖ్య హెచ్చింది. కాని ఆ కొత్తిగా పుట్టి పెరుగుతూన్న జంతువులకి, విప్లవం ఒక కట్టుకడైంది. కొన్ని జంతువులు బైటరంచి లోనికి వచ్చాయి. జాకీకొక, మరొక మాడు గుర్రాలున్నాయి. అవి మంచి బాగా వర్ణవంచి పనిచేస్తాయిగాని, తెలివితేటలు నాస్తి ఒక్కగుర్రానికి, ‘ఆ’ తర్వాత మరో అక్షరం, ఎంత నేర్చుకొన్నా వచ్చిందికాదు విప్లవంగురించి విన్నాయి. పశుస్వామిక సిద్ధాంతాలను తెలుసుకున్నాయి. అక్షరాలా వాటిని ఆచరణలో పెట్టాయి. జాకీ అంటే ఆ గుర్రాలకి పరమభక్త, గౌరవమాను.

పశువుల దివాణం సస్యశ్యామల భరితమైంది. మునపటికంటే పనులు బాగా సక్రమంగా సాగుతున్నాయి. పోశురాజు దగ్గరనుంచి, మరో రెండు పొలాలు కొనడమేరింది. గాలిమర నిర్మాణం పూర్తైంది. కుప్పలమార్చే యంత్రం. గడ్డి పోగుచేసే కుప్ప వేసే యంత్రం అమర్చబడ్డాయి. పశువులదివాణం భవనాలకి మరికొన్ని కొత్త భవనాలను జతకూర్చడమైంది. గాలిమరద్వారా విద్యుచ్ఛక్తి పుట్టించేందుకు చేసిన ప్రయత్నాలు సఫలీకృతం కాలేదు. పిండి తయారుచేయడం వల్ల ఆ మరి లాభదాయకంగా తోచింది. మరొక గాలిమర నిర్మాణానికై జంతువులన్నీ కష్టపడ్డాయి. కన్నయ్య కన్న కలలన్నీ అబద్ధమనీ, విద్యుచ్ఛక్తి సహాయంవల్ల కల్లే సుఖాలు పశుస్వామిక సిద్ధాంతంతో సరితూగననీ, నిజమైన సుఖమూ, ఆనందమూ కష్టపడి పనిచేసి, ముక్తసరిగా తీవించడంలోనే ఉందని గునపం తిరిగి విడమర్చి చెప్పింది. జంతువులకి గతం బొత్తిగా జ్ఞాపకం వచ్చేదికాదు. ఐతే, ప్రస్తుత జీవితం, దేంతో పోల్చుకుని బాగోగులు తెలుసుకోగలవు? ఒక్క ముసలి వెంకన్నకిమాత్రం భూతభవిష్యత్ వర్తమానాలగురించి తెలుసుకు ఒక్కలానే జీవితం-ఒడుదుడుకులతో కష్టాలతో ఆకలితో నిరాశతో ఉంటుందని, అది అనుకునేది.

ఐనా సరే జంతువులుమాత్రం ఆశను వీడలేదు. పశువుల దివాణానికి చెందిన సంగతి తెల్పుకు గర్వపడి, సంపాదించుకున్న స్వేచ్ఛ కోసం సమస్తం త్యాగంచేశాయి. బావుటా యెగరవేసి, తుపాకీ పేలుస్తూంటే, ఆనందంతో, గర్వంతో, విప్లవాన్నిగురించి, రత్నయ్య తిరోగమనంగురించి, సప్తవిధులను గోడమీద వ్రాయడం మొదలైన పిరోచిత గాథలను మనస్సుల్లో మననం చేసుకుంటూ బావుటాకింద జంతువులు మోకరిలేమి. స్వర్ణసురాలైన ముసలిపంది కల నెవ్వరూ మరవలేదు. ఎప్పటికైనా విశాల భారతమంతా, ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యంతో, పశువులు ఏలుతాయనే నాటి విశ్వాసం. ఆ శుభదినం, ఎప్పటికో అప్పటికి ఆసన్నమవుతుంది; త్వరలో కాకపోవచ్చు పశువులదివాణంలో జీవించే ఏ జంతువూ, తన జీవితకాలంలో, ఆ కల రూపం తల్పడి మాడకపోవచ్చును. కాని అ శుభదినం రావలసిమాత్ర నిశ్చయం.

‘మూగజాతు’ జాతీయగీతం అక్కడక్కడ రహస్యంగా, ఆ దివాణంలో వినిపిస్తూనేవుంది. వాటి జీవితం అంత సుఖమయంగా లేదని జంతువులకి తెలుసును ఐనా, నరహంతకుల క్రూరత్వం చేతకాదని సంతృప్తి పడ్డాయి. నరదాక్షిణా, మానవులను వెక్కిరించేందుకైనా, ఏ జంతువూ రెండుకాళ్ళమీద నడవలేదు. ఏ జంతువూ మరో జంతువుని యజమానిగా పరిగణించలేదు అన్ని జంతువులూ సమానమనే భావించాయి.

తిరిగి మండువేసంగి వచ్చింది. ఒకనాడు మేకలనన్నిటినీ, పొలంచినర కలుపు పెరిగిన చెక్కలోకి వళ్ళి పనిచేయమని రాడీ ఆజ్ఞాపించింది. రోజంతా ఎండలోపడి అవి కలుపు తీశాయి. సాయంత్రం పడగానే అవి దివాణం చేరవోతూంటే రాడీ, “పని పూర్తయేవరకూ మీరిక్కడే వుండిపోవాలి!” అని అది చీకటి పడగానే తన గది చేరుకుంది. మేకలు కనిపించక పోవడంచూసి జంతువులు ఆశ్చర్యపోయాయి. పూర్తిగా పని అయేంతవరకూ రాడీ మేకలతో ఉండేది. జంతువులు ఆగలేక మేకల వైనం రాడీ నడిగాయి.

“అ! ఎక్కడికి పోతాయి! వాట్లకి కొత్తి పొట నేర్చుతున్నాను ఆ పొట నేర్చుకుందుకు కొంత మాటు కొవాలివుంది. అందుకే వాటిని బాటుగా ఉంచాను.”

మేకలన్నీ, తిరిగి వచ్చేసిన మర్నాడు సాయంత్రం పనిచండి కులాసాగా నడిచి వస్తున్న జంతువులకి గుర్రం సకిలింపు వినబడింది. పొడులైతిపోయి, ఎక్కడి వక్కడ నిలబడి పోయాయి తర్వాత జాకీ సకిలించడానికి కారణం తెలిసింది.

రాడీ వెనక్కొళ్ళమీద నడుస్తూంది. మరో నిమిషానికి, దివాణం భవనంలోంచి పండులన్నీ, వెనక్కొళ్ళమీద నడుస్తూ బైటకొచ్చాయి. పండుల వెనకనే అరుస్తూ కుక్కలూ, కొక్కోకో అంటూ కోడీ, తర్వాత దర్జాగా తీక్షణంగా నలుదిక్కులా చూస్తూ గునపమూ

వచ్చాయి. గునపం, తన ముందటి పాదాల రెంటి తోటి ఒక కొరడా పట్టుకుంది.

అంతా నిశ్శబ్దంగా వుంది. దొడ్డి చుట్టూ కవాతుచేస్తూ నడుస్తూన్న పండులను చూసి, జంతువులు భయపడిపోయి, ఆశ్చర్యపోయాయి. ప్రపంచమంతా తలక్రిందులై నట్లు తోచింది వాటికి, జంతువులు గునపంతో మాట్లాడుదామనకునేప్పటికి, గొర్రెలూ, మేకలూ, “చతు స్వారులు మంచివి, ద్వీపారులు చెడ్డవి” అని అరిచాయి.

ముట్టేతో జాకీ, వెంకన్న చట్ట నాకి, రహస్యంగా ఏదో చెప్పడానికి, సప్తవిధులూ వ్రాసిన గోడదగ్గరికి తీసికెళ్ళింది. ఒక నిమిషం నేపు అవిరెండా గోడపై పు చూస్తూ మాట్లాడకండా నిలబడ్డాయి.

“నాచూపు బొత్తిగా పోయింది వెంకన్నా! ఐనా ఆగోడ మునపటిగోడలూ వుందంటావా? ఇప్పుడున్న సప్తవిధులూ, మునపటిలాగే వున్నాయంటావా?”

వెంకన్న గోడమీద వ్రాసినది చదివి జాకీకి వినిపించింది. పూర్వపు సప్తవిధులకి బదులుగా, ఒకే ఒక సూత్రం వాసివుంది—

“సమస్త జంతువులూ సమానము; కొన్ని కొన్ని జంతువులు మాత్రం, తక్కిన జంతువుల కంటే ఎక్కువగా సమానము.”

పశువుల దివాణంలో సరిగ్గా పనులు జరుగుతున్నాయి, లేదీ తనిఖీ చేసేందుకు నియమించబడిన పండులు కొరడాలు పట్టుకురావడంలోని రహస్యం జంతువులు గ్రహించాయి. ప్రస్తుతం గోడమీద వ్రాసిన సూత్రంలోని అర్థం పండుల జాలుములో కనబడింది.

పండులు ఒక రేడియో సెట్టుకొనకున్నాయి, టెలిఫోనుకూడా అమర్చేందుకు ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. వార్తాపత్రికలను కూడా తెప్పించుకోడం మొదలెట్టాయి దివాణంలో వున్న జమీందారుగారి దుస్తులు వేసుకుని, సిగరెట్లు కాల్చుకుంటూ గునపం వాహాళికి వెడుతూంటే, ప్రక్కనే, జమీందారిణి పట్టుచీరలు ఆభరణాలూ మొదలైనవి ధరించి, గునపం ప్రియురాలు—అడపంది—నడుస్తూండడంచూసి జంతువులు విస్తుపోయేవి

గునపం ఆహ్వానం పురస్కరించుకుని, ఒక నాడు మధ్యాహ్నం, చుట్టుప్రక్కల వున్న గ్రైతులు పశువుల దివాణం చూసే నిమిత్తం వచ్చారు. పండులు వారిని దివాణం చుట్టూ తిప్పి అన్ని వింతలూ చూపాయి గాలిమర చూసి గ్రైతులు చాలా మెచ్చుకున్నారు. ఆ సమయంలో, ముల్లంగి దుంపల మళ్లల్లో పెరిగిన ంలుపుతినే పనిలో నిమగ్నమై ఉన్నాయి జంతువులు. పండులనుచూసి భయపడాలో, మానవులను చూసి భయపడాలో తెలియక, వంచిన తలలై త్తకుండా వాటి మానాన్ని అవి పనులు చేసుకుంటున్నాయి.

ఆ సాయంత్రమే దివాణం భవనంలోంచి పతిదులూ, మానవులూ కలిసి కులాసాగా కబుర్లు చెప్పకుంటూ, మధ్యమధ్య నవ్వుతూ, పాడుతూ వుండడం జంతువులకి తెలిసి, అవి ఆశ్చర్యపోయి, భవనంలోపటికి చూడానికి కుతూహల పడ్డాయి. సమాన పాయాలలో, జంతువులూ, మానవులూ కలియగా చూడడం, జంతువుల కదే మొదటిసారి!

జంతువులూ చప్పడు చేయకండా దివాణం తోటలోకి వెళ్లి, భవనం అరుగులుచేరి మొదలై తికిటికినండా భోజనాల గదిలో ఆసీనమై వున్న పండులనూ, మానవులనూ చూశాయి. పండులకూడా మానవులతోబాటు కుర్చీలో కూర్చున్నాయి. కేకాట ఆడుతున్నాయి, మధ్యమధ్య సారా తాగుతున్నాయి.

నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము

రంగుపూయనక్కరలేదు. ఆయుర్వేదచికిత్స తెల్లని రంగును మార్చి కాళకముగా వెంట్రుకలకు నలుపు విచ్చును. గుణం కానిచో, ఔషధ వాసమచేయబడును. తెలుపు కొంచెమై యుండిన రూ 2.8.0 మధ్యరకమై యుండిన రూ 3.8.0 పూర్తిగాయుండిన రూ 5.0.0. గమనింపు:— ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ విచ్చు ఔషధము.

Kesh Ranjan Aushadhalaya, M. 63. P. O. Raniganj (Burdwan).

పోతురాజు లేచి ఉపనయనం ప్రారంభించాడు:

“కాంతకాలంనుండి మన మధ్య ఉంటూన్న అవిశ్వాసం, అనామనం, అనూయ నేటితో పటాపంచలమైంది. ఒకా నొక కాలమందు— నేను తప్ప—తక్కిన మానవులందరూ, పశువుల దిశానింపట్ల శత్రుత్వం వహించారు. తత్ఫలితంగా, విచారకరమైన సంఘటనలు సంప్రాప్తమయ్యాయి. దానికి కారణం ఇతరుల దుష్ప్రచారమే. పండుల పరిపాలనలో దిశానింపట్ల ఉన్నాడు, చుట్టుపక్కల దిశానింపట్ల ముప్పు వాటిల్లుతుందని, అందరూ అనుకున్నారు. ఇతర దిశానింపట్ల పశువులకూడా తిరుగుబాటు శుల్కుతాయని భయపడ్డారు. చివరకు నేటికి ఈ దిశానింపట్ల చూడకనే భాగ్యం కల్గినందుకు నేస్తం గునపానికి నాకృతజ్ఞత ఇంతవరకూ ఏర్పడిన పరస్పరవైషమ్యానికి నేటితో స్వస్తి! నేస్తాలూ! మీ రంత అద్భుతంగా పరిపాలన పోగొట్టున్నారు! నిజంగా పొరుగు మనస్సు మేమంతా, మీ నుంచి ఎంతేనా నేర్చుకోవాలి వుంది. అంత ఆదర్శప్రాయంగా, మీరు దిశానింపట్ల పరిపాలిస్తున్నారు. తక్కువ అంత గుల్లో నున్న జంతువులు ఎక్కువ కష్టపడుతున్నాయి, తక్కువ ప్రతిఫలం పొందుతున్నాయి. ఈ సూత్రాన్నే, మాదిశానింపట్ల కూడా ఆచరణలో పెడతాము.

“నా ఉపన్యాసం ముగించేముందు, ఒక్కరెండు మాటలు మనవి చేస్తాను. మళ్ళా తిరిగి చెప్పుతున్నా! పశువుల దిశానింపట్ల, పొరుగునున్న దిశానింపట్ల సఖ్యతగా ఉంటాయి. విశ్రాంతి కాని, శత్రుత్వం ఎంతమాత్రం లేదు. మానవులకీ, పండులకీ ఏమిషయంలోనూ పోటీలేదు. ఇక ముందుకూడా పోటీవుండకూడదు. మన సుఖదుఃఖాలు సమానము కార్మిక సమస్య అంతర్జాతీయమైందేగా? ప్రస్తుతం మీరు, మీలో వున్న తక్కువ తరగతి జంతువులతో కలిగి పడుతున్నారు. మాలో మాత్రం తక్కువ తరగతి మానవులు లేరంటారా? వారితో మేము ప్రతిదినం యుద్ధం చేస్తూనే వున్నాము. అని పోతురాజు పండులకందరికీ తన కృతజ్ఞతా తూర్వకవందనా లిప్పించి కూర్చోగానే, కరతాళధ్వనులు చెలరేగాయి. మళ్ళా కొండెంసేపు త్రాగారు. తర్వాత గునపం వెనక్కొల్లమీద లేచి నిలబడి—

“నేస్తాలూ! నేను ఎక్కువసేపు మాట్లాడి మిమ్మల్ని విసిగించను. మానవులకీ, మనకీ మధ్య ఉంటూన్న దురభిప్రాయాలు, అపోహ, నేటితో నశించిపోయినందుకు, నేను చాలా సంతోషిస్తున్నాను. చాలాకాలం బట్టి, నా మైనా, నాబుద్ధిదంపైనా, లేని పోని పుకారులు చెలరేగుతున్నాయి—నేను, ఏదో, పొరుగునున్న జంతువులలో, పశుసామిక సిద్ధాంతాలను ప్రచారంచేసి, విప్లవం తీసుకు రావోమన్నానని—కాని నేస్తాలూ! నామాట సమ్మతికి పొరుగువారితో ప్రాప్తి పెంచుకుందామనే నా అభిలాష కాని శత్రుత్వం వహిస్తామని, ఎంతమాత్రం కాదు. నా స్వాధీనంలో నున్న ఈ పశువుల దిశానింపట్ల సహకార పద్ధతిమీద నడుపుతున్నాను. కవులు కడపాను నన్నిటిని పండులన్నీ కలిసి సమిష్టిగా వ్రాసుకున్నవే. తూర్వం నుంచి వుంటూన్న అనుమానాలను పటాపంచలం చేసేందుకుగాను ఈమధ్యనే పశుసామిక సిద్ధాంతాలను కొద్ది మార్పులతో శ్రోదీకరించాను. ఇకనుంచి, మనందరి మధ్య, ఎటువంటి అపోహలు, మన స్పర్ధలూ ఉండవని నా విశ్వాసము. ఇంతవరకూ తెలిపి తక్కువగా, జంతువులు ఒక దాని నొకటి ‘నేస్తం’ అని పిలుచుకునే అలవాటు, నలవరచుకున్నాయి. ఇకముందునుంచి, ఆ విధంగా పిలుపుకోడానికి వీలు లేదని కాసించబోతున్నాను. ప్రతి ఆదివారం వుదయం జంతువులన్నీ సమావేశమై మసలిపంది తలకాయ చెంత మోకరింపడం అలవాటు. ఆ అలవాటుకూడా తప్పించివేసి, ఆ తలను పాతిపెట్టించి వేస్తాను. ఇంక బావులా విషయం: బావులామీద డెక్టో, కొమ్మా తీయించివేసి ఉత్తజండానే యెగర చేయించ దలచాను. మిత్రుడు పోతురాజు ఉపన్యాస సందర్భంలో పశువులదిశానింపట్ల, పశువుల దిశానింపట్ల అంటూ వచ్చారు. మా సహకార

భారత రాజకీయాలు

(9 వ పేజీ తరువాయి)

శ్రీలక్ష్మ ప్రసూతి సమయంలో, కోజుకి 12 అణాల చొప్పున 12 వారాలకాలంపాటు, (ముందు అరువారాలు, తర్వాత 6 వారాలు) ధనసహాయం చేయటం జరుగుతుంది.

“వర్క్ మన్ను కంపెన్సేషను ఆర్ట్స్” ననుసరించి, అంగవికలత్వం సంభవించినవ్యక్తులకు, ఆశ్రీతులకుంబ విషయంలోనూ, కార్మికుల ని ఇన్వలపిన్ ధనసహాయాలు జరుగుతవి. ప్రస్తుతం ఈ ప్రణాళిక ఢిల్లీ అశ్రిత్ మి ర్బార్ ల లో మాత్రమే ప్రభుత్వం ప్రయోగించి చూస్తుంది. యజమానులు, కార్మికులు అధికోత్పత్తి మూలకంగా సహకారం చేస్తే ఈ విధానాన్ని ప్రభుత్వం దేశవంతటికీ విస్తరింప జేస్తుంది.

హైదరాబాద్

తాత్కాలిక ప్రభుత్వ స్థాపనకన్నా ముందు అవసరంగా రజాకర్, కమ్యూనిస్టు గూండా చర్యలనుంచి ప్రజలను రక్షించి సంస్థానాన్ని భద్రపరచటమే తక్షణసమస్య అనీ, తత్కారణంగా, ఇంకో మూడు నెలలపాటు, మిలిటరీ ప్రభుత్వమే అవసరమై కొనసాగవచ్చుననీ తెలియపడ్డది.

నిజాం కాండీకీరులు చాలమటుకు మళ్ళీ సంస్థానం చేరుకుంటున్నారు.

సంస్థానంలో ఆహారపరిస్థితి అకాశనకంగానే ఉందనీ, పై పంటలలోపుగా ప్రజలకు సక్రమంగా తిండి లభించగలదనీ, గవర్నరు చౌదరి సంస్థాన పర్యటనం చేసి అభిప్రాయపడ్డాడు.

సంస్థాన పరిపాలనలో జరిగిన అవకతవకలను ప్రస్తుతి ప్రభుత్వోద్యోగులు సమీక్షించుకొంటూ వచ్చినకొద్దీ, మనుషటి ప్రభుత్వోద్యోగులంతా క్రెంకర్యం చేస్తూవచ్చిన మొత్తాలు బయల్పడుతున్నాయి. మోర్యాన్ నవాబ్ జంగ్, లండన్ లో పాకిస్థాన్ హై కమిషనర్ పేరుకు మార్చిన 1 కోటి 40 లక్షల రూపాయలు సామ్య విషయం నవాబ్ లండన్ బ్యాంకు వారితో ఫిర్యాదు చేశాడు. సక్రమ చర్యల మూలంగా ఆధనాన్ని మళ్ళీ హైదరాబాదు సంస్థకా పేరు తీసివేసి, పూర్వంనుంచీ ఉన్న ‘దిశానింపట్ల’ అన్న పేరే ఉంచదలచాను.

“మిత్రులారా! మీ రంతా వచ్చి, మమ్మల్ని ఆనందపరచినందులకు, మా పండులతరఫున మీకు నా కృతజ్ఞత తెలుపుతున్నా”నని గునపం సారాగ్లాసు పట్టుకు త్రాగుతూ కూర్చుంది.

గునపం ఉపన్యాసం పూర్తి కాగానే, తిరిగి కరతాళధ్వనులు చెలరేగాయి. బైట నుంచి చూస్తూన్న జంతువులకీ, పండులలో ఏదో మార్పు కనిపించింది. అర్థంచేసుకోలేక, ప్రశ్నార్థకంగా జాకీ, ఒక్కొక్క జంతువు ముఖంకేసి చూసింది. కొన్ని పండుల ముఖాల్లో ఐదేసి గడ్డాలు, కొన్నిటిలో నాలుగూ, కొన్నిటిలో మూడూ కనిపించాయి. కాని అదేమిటి? అలా కరిగిపోతూ మారిపోతూన్న దేమిటది? మళ్ళా భోజనాల గదిలో నిశ్శబ్దం. పేకాట ఆడేందుకు పండులూ, మానవులూ ముందుకు బల్లమీదికి వంగారు. జంతువులన్నీ, తిరిగి నెమ్మదిగా, పాతుకుంటూ బైటకీ వెళ్ళిపోయాయి.

ఇరవై గజాలదూరం వెళ్ళాయో లేదో, జంతువులన్నీ ఒక్కసారి ఆగాయి. భోజనాలగదిలోంచి పెద్ద గొడవ వినిపిస్తోంది. జంతువులన్నీ వెనక్కి పరుగెత్తి, కిటికీలోంచి భోజనాలగదిలోకి తొంగిచూశాయి. మానవులూ పండులూ, బెబ్బులాడుకుంటున్నారు—గట్టిగా కేకలూ, బల్లమీద గుద్దడాలూ అనుమానపుచూపులూ. బెబ్బులాటకీ కారణం ఏమిటంటే, గునపం పోతు, రాజా ఒక్కసారిగానే ఇస్కేటూను ఆడడంచేత.

కోపంతో పన్నెండు గొంతుకలు అరుస్తున్నాయి. అన్నీ ఒకే పోలిక నున్నాయి. పండుల ముఖాలలో కల్గిన మార్పుకీ ఆ గొంతుకలే నిర్ధారణ. బైటనుంచి జంతువులు, పందివైపు ఓ మారూ, మానవునివైపు ఓమారూ చూశాయి. మనిషిని ఓ మారూ, పందిని ఓ మారూ చూశాయి; పందిని చూసి, మళ్ళా మనిషిని చూశాయి: కాని ఏదీపండ్లో, ఏదీ మనిషా పోల్చుకోలేక పోయాయి! (సమాప్తం)

దేవుడెవరు

(8 వ పేజీ తరువాయి)

ప్రచారం చేశారు. రెండవవారు వైష్ణవులుగా వుండి మతప్రచారం చేశారు. యీ పుభయులున్నూ భగవద్భక్తులేకాని వారికి వీరికి ఉత్తర గ్రువ దక్షిణ గ్రువాల కన్నంత సామీప్యం. పురాణాలలో కొన్ని శివునికి, కొన్ని విష్ణువుకు ప్రాధాన్యాన్ని నిరూపిస్తాయి. పురాణసంఖ్యను బట్టి చూస్తే శివుడికి వోక్లెక్కువగా వస్తాయి. దీనికారణం ఆయన పరాక్రమమే అని తోస్తుంది. యీ కాలం లో హిట్లరు పేరు కొన్నాళ్లు వెలిగింది. పూర్వకాలంలో 1. హిరణ్యతుడు, 2. హిరణ్యకశిపుడు, 3. రావణుడు. కొన్నాళ్లు జరిగినతరవాత ఆయీ బలగాలులు వధింపబడ్డారు. వధింప బడ్డతరవాత వారి ప్రతాపం చల్లారింది. రాక్షసులను వదలుకుందాం. దేవతలలోనై నాయెవరు యెక్కువ పరాక్రమం కలిగి వుంటారో వారే దేవులు. “దేబ్బుకు దేయ్యం జంతుకుం ది”. అన్న లోకోక్తికే సర్వత్ర ప్రాధాన్యం పూర్వకాలంలోనే కాదు, యీ కాలంలోనూ కనపడుతూ వుంది పురాణాలన్నీ పరిశీలిస్తే తుట్టతుడకు—“కేశవోవా శివోవా” దగ్గిరకు వచ్చి నిలుస్తుంది. దేన్ని బట్టి అంటే? పరాక్రమాన్ని బట్టి అనాలి. పరాక్రమం రక్షోగుణంతో వుంటుంది. ఆపదతిని సత్త్వంకన్న రజోగుణమే పూజనీయం కావలసివస్తుంది. యే X దీస్తే బ్రహ్మహత్య, ది X దీస్తే గోహత్య. యీపాటు పడలేక అనుకుంటాను—అద్యైతులు అన్యత్ర దేవత్వాన్ని అంగీకరింపక ‘శివోఽనామ్’ అని జపిస్తారు. యిది మహాభూతవిషయం. సర్వ సామాన్యంగా హిట్లరు దేవుడు. “అరయంగా కగుడిత ఆగరిచేత” కనక వానితర్యాతయింకా దేవుడెవడో తేలలేదు. నేనైతే పూర్తిగా ఆస్తి కుణ్ణేగాని, కాస్త నేపు నాస్తికవాదం చేసి చూస్తాను. “దేవుడూ నై, దేయ్యూనై” దేవుడంటూ వుండడమే వస్తే వాని వుద్యోగ మేమిటి? శిష్టరక్షణమూ, దుష్టరక్షణమూ అనేకదా చెప్పాలి. యిప్పుడు లోకంలో జరుగుతూవున్న ఘోరకృత్యాలు చూస్తూ (నైజాం. చూ) పూరుకోవడం వల్ల లేలే దేమిటి? దేవుడు వుంటే గింటేయే వుపనివత్తులలోనో. (శుశిరసి ప్రవిక్రం...చూ.) అంటే కాని సర్వేసర్వత్ర లేడనే నా సిద్ధాంతం. యిది చాలా పెద్ద విషయం, త్వరలో తేలేది కాదు. నేను వొకటే మాట అడుగుతాను గాంధీవంటి నిపథయోగ్యుణ్ణి అహింసాత్రుణ్ణి వృద్ధుణ్ణి దుర్మరణానికి గురి చేసిన దేవుడు యెక్కడో వుంటే మాత్రం యేం ప్రయోజనం? ఆయనకి కోపం వస్తే వస్తుంది. తగినంత నిదర్శనం ప్రజలకు కనపడేదాకా—దేవుడులేడు అనే ప్రచారం సాగిందాం. పిదప యద్భావి తద్భవ త్యేవ. ‘పరైపరిధి’ ప్రాప్తే, మదధీనాతవ స్థితి? యీలాటి ఘోరకృత్యాలు జరుగుతూవున్న లేదా, స్వార్థం కోసం ప్రోత్సహిస్తూవున్న వ్యక్తిని శిక్షింపజాలని దేవుడు వున్నా నొకటే, లేకపోయినా వొకటే!

నరికొత్తపుస్తకము!

ఇప్పుడే వెలువడినది

తెలుగు మెఱుగులు

గ్రంథకర్త: వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు

తెలుగుదనము, తెలుగు సంప్రదాయాలు, తెలుగుభాష అవతరించిన విధము, తెలుగు తేటదనము, తెలుగు కవితా పారమ్యము, ప్రాచీన గ్రంథాల పలుకుబడికి మనవై చెల్లుబడి, విలక్షణమైన మన ఆరసున్న చరిత్ర, వింత వింత నిఘంటువులు, మన గ్రంథాలలోని గ్రంథులు, అవీ ఇవీ, ఇంకా తెలుగులో ఉన్న ఎన్నో మెఱుగులను చూపెట్టుచున్న వ్యాసముల సంపుటి. శాస్త్రీగారి పాతిక ముప్పయి సంవత్సరాల సాహిత్య కృషి ఇందులో మూర్తీభవించియున్నది. ఆంధ్రాభిమానముగల వారందరు అవశ్యము చదువవలసిన గ్రంథము. ప్రతులకు త్వరపడవలెను.

వెల ౨ రూ. తపాలాఖర్చులు 7 అణాలు. ఆంధ్రగ్రంథమాల, పో. బా. 212, మద్రాసు

కూచిపూడి భాగవతుల బాలింతవేషపు జోల

శ్రీ శాంతదేవ బాలకృష్ణయ్య

8-9-'48

తేదీగల సచిత్ర ఆంధ్ర పాఠశాలకు చెందిన "అన్నయ్య జోల" యను జోలపాట యొక్క ప్రకటింపబడినది. కీర్తన వాఙ్మయమున కిది యొక శ్రాస్త్ర తోడవు. సర్కారుమండలముల యందీపాట సేదను వివరములను కలిపి అన్నయ్యజోల పల్లవితోనే ఉపనిషద్భాష్యకంబుగా తేటతెలుగు మాటలతో నొక జోల నేర్పాడెదమున వ్యాప్తిచెంది ఆబాలగోపాలమునకు బలిచయమై యున్నది. అయిన నీ పాటను పూర్తిగా పాడుట కెవరికిని రానేరదు. నాలుగు చరణములు పాడగలవారు "పాటంతయు నింతే" అనెదరు. సంకీర్తన కవుల చరిత్రమునకు విషయనేకరణ మొనర్చు కృషితో "అచ్యుతానంద" జోల రచయిత యెవ్వరని విచారించుచుంటిని. ఆంధ్ర పాఠశాలకు చెందిన మకుటమును గాంచి యత్యుత్సాహమున ఆ పాటను జదువునప్పటికి అది సేదను కాదుకలదు యందున దానితో భేదించి యున్నది. ఈ పాటను సంపూర్ణముగ పాడగలవారు కూచిపూడి భాగవతులు. అట్లుంట, దానిని బ్రహ్మశ్రీ సుప్రసిద్ధ (కూచిపూడి) భరతనాట్య చార్యులగు బ్రహ్మశ్రీ వేదాంతం జగన్నాథ శర్మగారియొద్దనుండి సేను సంపాదించియుంటిని. దాని నీ క్రింద వ్రాయుచున్నాను :

జోల పాట
జో అచ్యుతానంద జోజో సుకుందా
తార పరమానంద రామగోవిందా. జో.
తొలుత బ్రహ్మాండంబు తొట్టె గావించి
నాలుగు వేదములు గొలుసు లమరించి
బలువైన ఫణిరాజు పాను పమరించి
చెలులు దోలకలను చేర్చిలాలించి. జో.
తొమ్మిది వాకిళ్ల దొడ్డిలోపలనూ
మూర్ఖులగు ఆర్థులూ-సాధు లైదుగురూ
అంతటా ముగ్ధులూ మూర్ఖు లున్నారూ
తెలివి దెలిపేవాడు చేపు దున్నాడు. జో.
పట్టనలె ఆర్థుల పదిలంబుగానూ
కట్టనలె ముగ్ధుల కదలకుండగానూ
ఉంచవలె ఒక్కరి పూర్వములమందూ
ఉండవలె పండువెన్నెల నిండగానూ. జో.
విధి నొక బాటలో గీతంబు శాయా
పేటలో భేరిమృదంగముల మ్రోయా
కొట్టలో చెలికొండ్లు కొలాటమేయా
దీటులేనీ ప్రభువు దొరతనము సేయా. జో.
నల్లదారములను మోము చూపేరా
వననీతిహోరు డని పిలిచేర నిన్ను
పమిడిగిన్నెలో పంచదార జోసేరా
వరమాతృ నాచేతిపం డుదుకోరా. జో.
వీలయేడ్చెదవు నీ కేమి కావలెరా
మేలైన గురుభోధ పాలు ద్రావారా
శ్రీలల్లా చేరి దుర్బిద్ధినొందకురా
అలిచి ఆత్మవిధి అనుభవముగనరా. జో.
యొక్కచే యొరుక ముత్యపు నుత్తిపట్టి
పొక్కెటి యింద్రియము లటు త్రొక్కిపట్టి
పట్టెరిగి తన "సోహం" భావన గురిగి
యెత్తుకొని యానందభరితులైనారూ. జో.
ఓంకారమనియేటి యొక తొట్టెలోనూ
"తత్సమసి" అనియేటి చలువలు పరచి
వేడ్కతో పాపణ్ణి ఏర్పాటుచేసి
వీడకు భువనములు వీకమైపాడా. జో.
ఈడుగానీ వాని కూ డుండవలెనూ
జోడుగానీవాని జాడ గనవలెనూ
మేడమీదాయున్న మేలు గనవలెనూ
కొరి యాగోవిందు గురుతుగనవలెనూ. జో.
ఒడ్డునండేడివాని వైపు గనవలెనూ
కంటిపాలలను కాంతి గనవలెనూ
మింట బ్రహ్మానంద మంటుండవలెనూ
వైపు దెలిసియు వాని జాడ గనవలెనూ. జో.
వదినురు ప్రభుల బంగారుమేడా
శుభిలము జూడరే పగడాలవాడా
ఇది మునులు వెలికేరు వేదాలవాడా
నాచానిదోద హరి వనగన్నతండ్రి. జో.

ఖండించి నాల్గింటి చెండిమిండాడి
నిండుపూవులను నీడ పాన్పనమా
పండువెన్నెల దీప్తి బలువైన వెలుగు
ఉండు నాఖండిమున మండలాకృతిని. జో.
ఇదాపింగళగంగయమున లానదుమా
త్రివేణిసంగమముల తీరువై పారా
పరాపత్యతి మధ్య మధ్యరంగమునా
ప్రణవమే పురుషప్రభావమై పాడా. జో.
వాక్యార్థములచేత పరిశీలనారూ
లక్ష్మ్యార్థములచేత రంజితినారూ
వాక్యార్థలక్ష్మ్యార్థ మటు బారదో. జో.
ప్రత్యక్షముగ పరబ్రహ్మమైనారు. జో.
ఇచ్చాక్రియాశక్తి యిరుగడల నిలచి
స్వచ్ఛామృతజ్ఞాన మాతృలూ వలచి
స్వచ్ఛముగ మిశరణజలజములె గొలిచి
సత్తుచిత్రానందవేత్తలైనారూ. జో.
నాద విందుకళాగీతంబు శాయా
సుషుమ్న నాడీమధ్య రమ్య కడుచేయా
భ్రూమధ్యమున పరంజ్యోతి వెలయంగా
సత్తుచిత్రానంద భృత్తులైనారూ. జో.
సకలవేద శాస్త్రపురాణములె చదివి
ప్రకటముగ మిశ్రయ తెలియంగలేక
అకలంకమైన సద్గురుకటాక్షమునా
ఒక్క శ్లోకము చదివి జ్ఞానులైనారు. జో.
దీనిలో గర్వ తన పేరుదాహరింప డయ్యెను.
కూచిపూడివారు సిగ్గేంద్రుని గొల్లక లా పము,
భామకలాపము ప్రదర్శింతురు. ఈ పాటను
వారు, గొల్ల, భామ ప్రకరణముల మధ్య వచ్చెడి
శ్రీ కృష్ణజనన ఘట్టమున బాడింతురు. ఆ సంద
ర్భమున బాలెంత (దేవత) వేషము వచ్చును.
రంగులమున నొక ఉయ్యెల గట్టి యూపుచు
బాలెంత వేషధారి కర్ణవేషముగ నీ పాటయం
దలి కొన్ని చరణములు బాడును. కూచి పూడి
వారి నాటకసంఘమున దు ది ప్ర ద ర్శ న ము
లాసంగి యాంగ్రుల నలరించిన యశస్వీరీరులు
(బహుశా వారు లేరని తలంచి వ్రాయుచు
న్నాను) చింత వేంకటనారాయణ,
అను సోదరులు. వేంకటనారాయణ గారు,
దాదని, బాలెంత, భామ, భూమికలు ధరిం
చెడివారు. శేషయ్యగారు గొల్ల భామ వేషము
ధరించి భాగవతారముల నభివ్యుత్పాదకముగ,
రంగు రక్తిములు పెట్టు ల్లి సిల్ల, పంటా లిచి
యొసంగిన రీతి, చూపజితీయములు ద్రవించి
తనయంత నొంద, దన విద్యాప్రావీణ్యమును బ్రక
టిం చెడివారు. వేంకట నారాయణగారు అభి
నవ భరతాచార్యులు, సంగీత, సాహిత్య,
నృత్య కళావిన్యాసముల సమానాధిక రహితులు.
వారే యీ జోలపాటను పురుటింటి బాలింత
రాలు వేషముననుండి యూయెల నూపుచు,
తమ్ములను నమలుచు, శ్రావ్య స్వరమున
నీపాటలోని కొన్ని చరణములు గానము సేసెడి
వారు. మఱల నట్టి జట్టు ఆంధ్రదేశ సంచారము
నకు రానేలేదు. ఆధునిక నాటకరంగ, ప్రయోగ,
సంబంధమున, సచ్చాటన మంత్రము, ఆ సా
మాన్యమంత్రశాస్త్ర ప్రవీణులగు కూచిపూడి
వారికిని సమ్యాహనాస్త్రమైనది. నేటి సినిమాల
మరల అంతో, ఇంతో "భరతనాట్య" మను
భిక్షాదాన మొసంగుచున్నయిది.
"అచ్యుతానంద" పాట సిగ్గేంద్రచిత్రమా?
కూచిపూడివారు దీనిని ప్రకరణాసంరణముగ,
రసోచితముగ, దమనాటకప్రయోగ సందర్భ
మున సంధానించుకొనిరా? సిగ్గేంద్రులు కొన్ని
కీర్తనలలో దన నామమును కేర్చియున్నారు.
జోలపాటయందు లేదు. వై సుదాహరించిన
జోలయు ససమగ్రముగా దు. సిగ్గేంద్రులు
కానిచో దీని కర్తయెవరై యుండును?
అన్నమాచార్యులవారి జోలకును, దీనికిని నొక
పల్లవి తూ - చా - లు తప్పకుండ సరిపోవు
చున్నది. ఏది ముందని నిర్ణయింప వగును?
మొత్తము మీద నీకూచిపూడివారు గానము
తేయుచున్న జోల చిరకాల మునుండియు

గ్రంథ పరిచయం

పెద్ద కాపు

ఖండికావ్యము. రచయిత "అభినవతిక్కన" శ్రీ తమ్ముల సీతారామమూర్తి చాదరి. శ్రీ సీతారామమూర్తి చాదరి ఆంధ్రసాహిత్య లోకానికి చిరపరిచయులు. పెద్ద కాపు లో "ఆవేదన" అనే శీర్షిక క్రింద నేటి కవుల దుస్థితికి దుఃఖిస్తూ చాదరి గారు "ఇస్సీరో! యేంత దుష్టాల్, మీ తెలుగు జాతిలో జీమ నాంధ్రదేశమున గీర్తింపబడుచుండుట తథ్యము. ఆ బాలగోపాలము - అక్షరాస్యులు - అనక్షరాస్యులు - పైతము దీని పల్లవివై నను స్మరించు చున్నారు. అన్నమాచార్యులు వారి కర్త నము పూర్వమునండియు నే కొంతతో భగవద్భక్తుల కాల తేషముల నుపయోగింప బడి యుండనగును? నేడు అన్నయ్య గారి జోల వెలువడుట ఆంధ్ర సంకీర్తనాభి మా సులకు పెన్నిధి లభ్యమైనట్లు దలంపవలసి యున్నది. తాళ్ల పాక వారి వాఙ్మయము ఇంతటనైనను వెలుతురులోనికి వచ్చుటకు, శ్రీనివాసమూర్తి అనుగ్రహించుగావుత. సే సుదా హరించిన కూచిపూడివారి జోలపాట సంబంధ మగు ఆనుపూర్వి దెలిసినవా రెవరైన నుండి నచో బ్రతికాముఖమున వెలడింప బ్రార్థన. అన్నమాచార్యుల జోల నా "సంకీర్తన కవుల చరిత్ర"మున కమూల్యముగు నుపకృతి యొనర్చినది. తత్సంపాదకులకు గృతజ్ఞుడను.

సందర్భము గానున్నను సిగ్గేంద్రస్వామివారి పద్యములు రెండు వారి శైలి దెలుపుట కిట సుదాహరించుచున్నాను :

"జనులార, వినుడి హరికథ
వినువేడుక గలిగెనేని వినలకొలదిక
వినుడి కథామృతాన్ని
ఘనడగు సిగ్గేంద్రస్వామి కవితారచనా."
ఇది కృత్యానీ పద్యము.
"అక్కరలేని చుట్టము ధ
నాడుకు లేని పురంబు, మిక్కిలిక
మక్కువలేని భార్య, మతి
మంతుడు గాని సుతుండు, చేతిలో
రొక్కములేని బేరమును,
రోషము లేని నరుండు, శ్రీలక్ష్మి
ముక్కరలేని భూషణము,
మోదములే భువనైకసుందరి!"
ఇది శ్రీ కృష్ణవిరహమున బరితపించు సత్య భామ, ఆమె లికత్తెతో బలుకు వాక్యములు గల పద్యము.
సిగ్గేంద్రుని కేయరీతి దెలుపు నొక కీర్తన భాగము—మందుల పట్టులోనిదని శ్రీజగన్నాథ శర్మగారు వ్రాసిపంపిన దానినండి—

ద రు పు

మందులమారినా - సఖితి - ఏమో -
మందులెట్టుటకూ తా నెవతే?
మందయినరొ తనకూ - మరియద కాదనీ
తగదానీమారంతా-తగినట్లు చెప్పారె. మందు.
ఎన్నో మాయలు నేర్చుకొన్నది -
ఆవెన్నుని తా జేర్చుకొన్నది
పిన్న పెద్దల నంటి పిలిపించి చెప్పారే
కన్నెరో యిటువంటి కార్యాముగలదాటె.
.....
.....
వాసిగా సిగ్గేంద్రస్వామిని -
కృపసేలిన సుకుంతలాధామునీ
కేళికి రమ్మని - కిటుకూ
పరాచీ - మందు
లాలించి పతికి తాం -
బూలంబులో నిన్నె. [మందు
జోలకును, పద్య - కేయరీతులకును గల భేద మారముట కివి యుదాహరించితిని. జోలయు, దగువును, శ్రీ శర్మగారి యుత్తరముతోనన్న ప్రతిలో నన్న రీతి నిట వ్రాసి నాడెను. శ్రీ శర్మ గారు నా కోర్కెను మన్నించి యవసర కేయ ములు వ్రాసి పంపినందులకు నమోవాకములు.

నెత్తురులో సచ్చె నొక్కొ" అని, "మెచ్చడు తెల్లబిడ్డ కవిసామ్రాట్టుకు స్వదేశీయునికొ" అని విసుగుకున్నారు. ప్రజానీకంయొక్క అపేక్షలు, ఉపేక్షలు, సాంఘికస్థితి గతులపై ఆధార పడి ఉంటవి. పూర్వకవుల స్థితి వేరు. వారు తాచిన కావ్యవస్తువే వేరు. అనాటి సాంఘిక స్థితి వేరు.

ఈనాడు చదువుకున్న వారు కొద్దిమంది. ఈ కొద్దిమంది ఇష్టయిష్టాలే విమర్శననంబోడి ఉన్నత పుష్పాలుగా చలించుట అవుతున్నాయి. ఈ స్థితి మారాలి. ఈ స్థితిని కవికు మాయ దొక్కడే, అవగాహన చేసికొనగలడు. వినుట చెందిటం ఉదారలక్షణంకాదు.

చాదరిగారి కవితాస్పృహ చాలా సరళంగా ఉంది. వైజ్ఞానికానందానికి ఇలాటి ఖండ కావ్యాలు అవసరం. ఈ పెద్దకాపులోని శివ కర్తకుడు, రచయితయొక్క కవితాపటిమకు చక్కటి నిదర్శనము. కాని "కుకవి" అనే శీర్షిక క్రింద, పెద్దగారవారిని పొందాలని ఆశించే "తెలుపనేర పీపు తెల్లబాపురు నచ్చు లెన్ని గలవో, హల్లు లెన్ని గలవో" బాపతుకవని, "నీ శవంబునే నీద్య దేవడు" అని వ్రాశారు. పెద్దలు సలహా లివ్వటమే సమంజసం. తిట్లను కుకవులకే వదలటం గంభీరంగా ఉంటుంది.

'కృష్ణ'

గ్రామ తత్వము

(మొదటిభాగము)

రచయిత ఉప్పలూరి వెంకటకృష్ణయ్య, ప్రకాశకులు గ్రామస్వరాజ్యసీతము—కోగన్న పారెం, పశ్చిమగోదావరిజిల్లా. వెల 0-8-0. స్వావలంబులకు రెండు చిలపల వడుకునూలుకు దొరకును.

ఈ చిన్న గ్రంథములో గ్రామతత్వము మూల సిద్ధాంతములు, అసలు సంఘనిర్మాణముల నూత్రాలు, గ్రామముల వసతి ఎట్లుండవలెను. గ్రామములు వృత్తు లేవేవి, వ్యాపారవిధాన ములో మార్పిడి పద్ధతుల (barter system) ఆవశ్యకత, పంచాయతీ విధానము, అసలు జీవిత మనస్తత్వాలు మొదలైన పెద్దాచిన్నా విషయాలన్నీ స్వల్పంలో చర్చించి, నిర్ధారణ చేశారు. రచయితలు ఆత్మశోధనా పరులగుటచే, సహృదయుల విమర్శల నాహ్వానిస్తూ, మరెవరైనా, దీనిసానే పనికొచ్చే ప్రజాశిక్షకు తయారుచేసి తమను ఒప్పించుకొని గలిగితే 500 రూపాయలు బహుమానముకూడా వీతము చేత ఇప్పించే ఏర్పాటుకూడా చేయించారు.

శ్రీ కాళహస్తీశ్వర శతకము

మహాకవి ధూర్జటికృతమైన కాళహస్తీశ్వర శతకాన్ని తమ 16 వ పుష్పంగా సాధన గ్రంథ మండలివారు వెలువరించారు. ఈ శతకముపై చక్కని విమర్శగాను, ధూర్జటి కవిత్యలక్షణాలను వివరిస్తూను, సంపాదకులైన శ్రీ బులుసు వెంకటేశ్వర్లుగారు చక్కని పీఠిక వ్రాశారు. ప్రకాశకులు : సాధన గ్రంథమండలి, తెనాలి. వెల. 0-8-0.

నెరసిన వెంట్రుకల ఔషధము

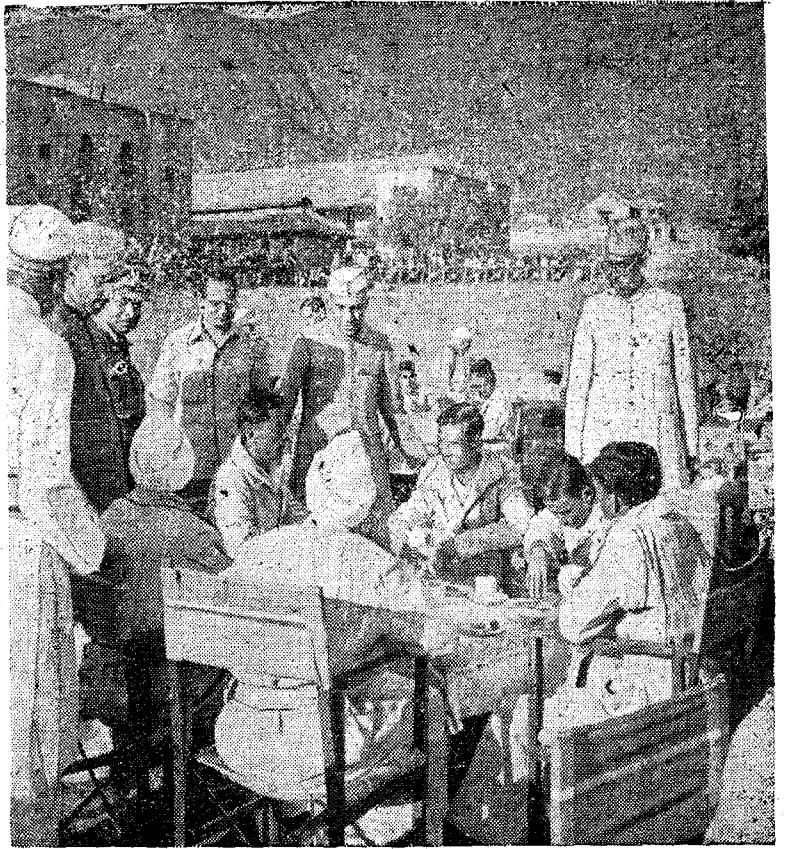
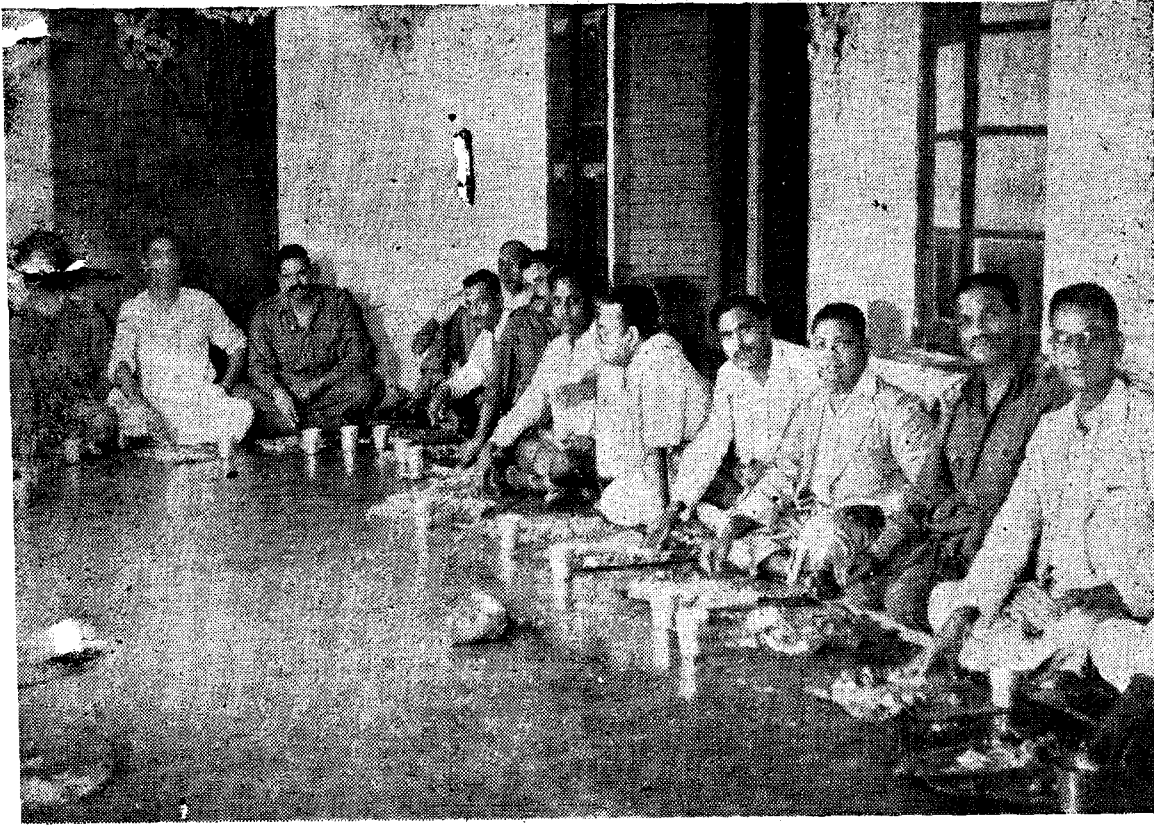
రంగుపూయనక్కరలేదు. ఆయుర్వేదచికిత్స తెల్లనిరంగును మార్చి కాళ్ళతముగా వెంట్రుకలకు నలుపుచున్న గుణం కానిదో డబ్బు వాపసుచేయబడును. తెలుపు కొంచెమైయుండిన దా 2-8-0 మద్యరకమై యుండిన దా 3-8-0 పూర్తిగాయుండిన దా 5-0-0.

గమనింపు:— ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి ఔషధ విచ్చ ఔషధము.

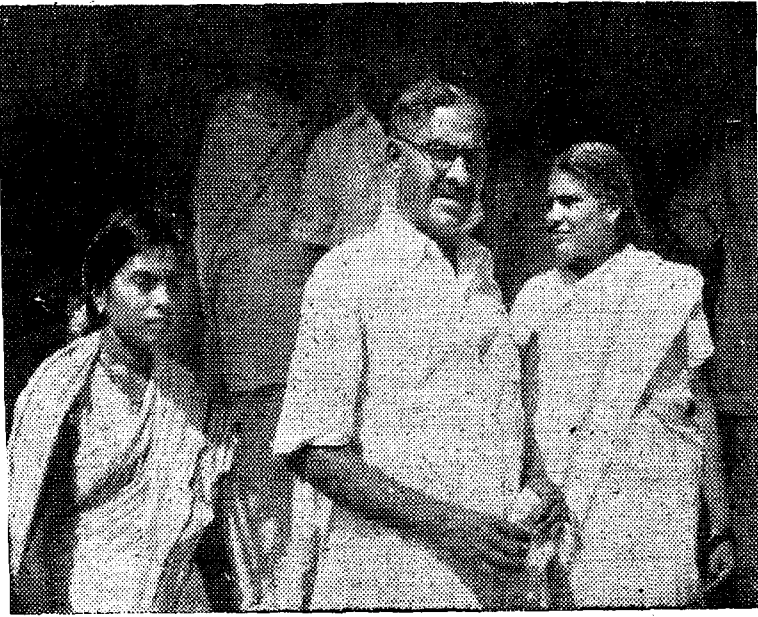

గుడివాడలో మిలిటరీ ఉద్యోగులకు విందు సందర్భమున తీసినచిత్రం. అడుసుమిల్లి సుబ్రహ్మణ్యంగారి కుడివైపున
జేన్ మనోహరసింగు (పంజాబు రెజిమెంటు ఏర్ లియైజాక్ ఆఫీసర్) ఎడమవైపున కర్నల్ క్యూమన్ (8వ
పింటుఆఫీసర్) జిల్లా కలెక్టర్ మలయప్పన్ గారు కూడ వున్నారు.

పతాకదినోత్సవం (ఆక్టోబరు 2-వ తేదీనాడు) భారత ప్రధానామాత్యుడు
పండితజవహర్లాల్ నెహ్రూ శ్రీనగరమందు వాదామిబాగ్ లో, తుదిగాత్రులైన
భారతీయ నికులకు తేనీటివిందు ఏర్పాటుచేసి, పరామర్శ చేయుచున్నపుటి దృశ్యము.

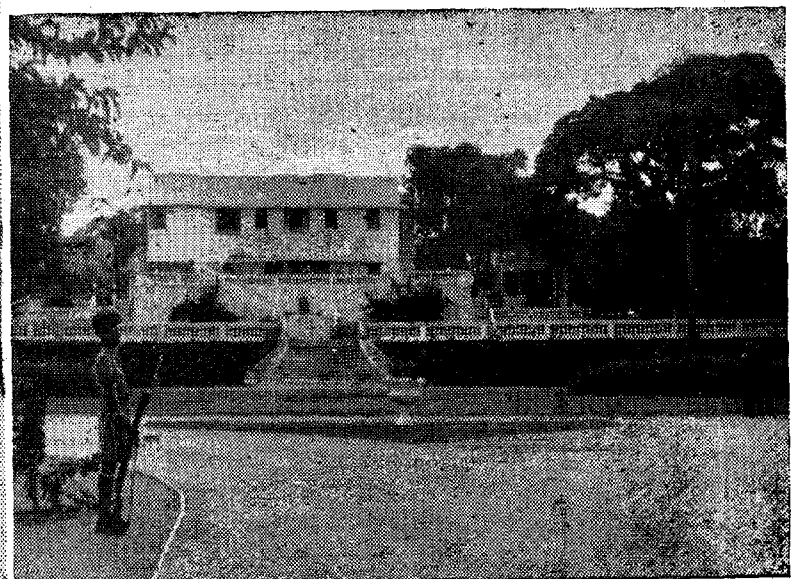
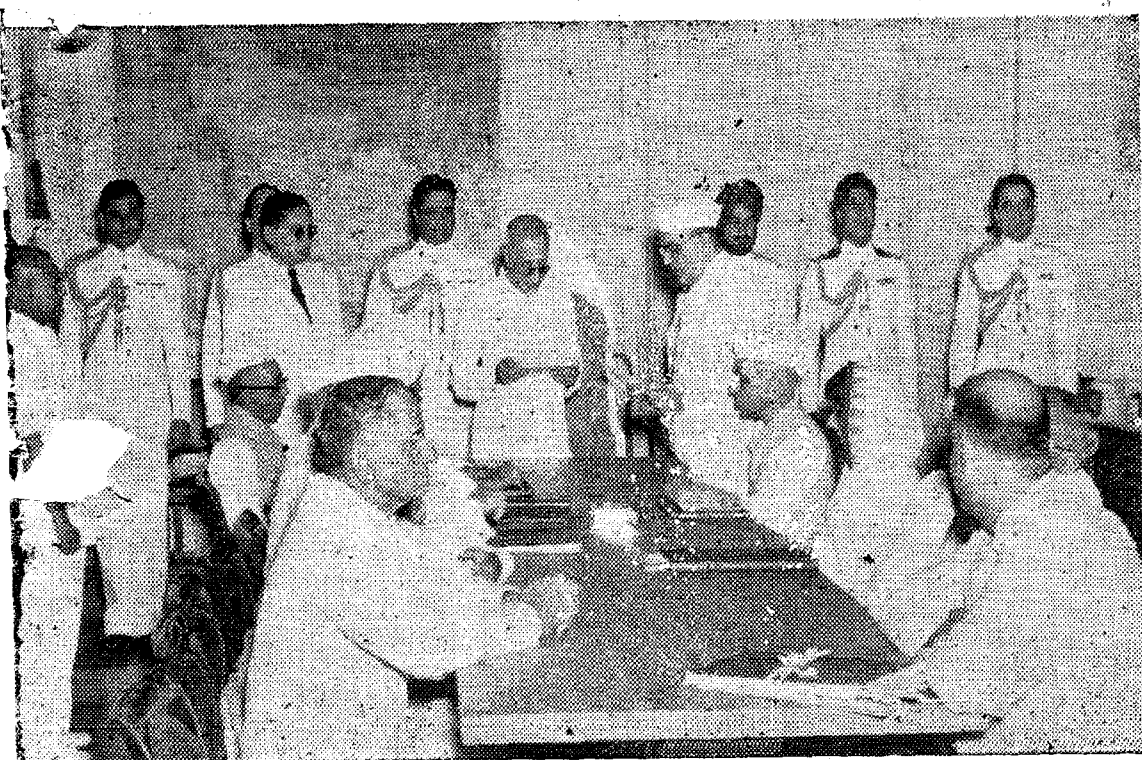

మంత్రి కే మాధవమిన్, వారభార్య కుటిహులుతమ్మ సీతానగరం ఆశ్రమం
భందర్పించినపుటి ఫోటో. మాధవమిన్ గారికి కుడిచేతివైపున ఉన్నవాడు
ఆంధ్రరాష్ట్ర కన్సూరిబా బ్రాహ్మ వీశెంటు శ్రీ దుర్గా విద్యావతి.

మాధవమిన్ దంపతులు రామపాదసాగర్ ప్రాజెక్టు సరిహద్దులు చూచు
చున్నపుటి ఫోటో.

|| వార్తా చిత్రాలు ||

గుంటూరు కళాశాల ప్రథమ భా
రతీయ స్థితిపాలుగా పనిచేసిన కీ||
శే|| జాక్ గారి కుమార్తె, మిస్ వి.
హేమలతాజాక్ M. Sc. ఈమె
ఆంధ్ర బాధరక్ చర్చి ప్రతినిధిగా
అమెరికా వెళ్లి ఉ ప న్నా స ము
లిచ్చుచూ పర్యటనము చేసి ఈ
మధ్యన తిరిగి గుంటూరు వచ్చిరి.

జూలై 30 న ఢిల్లీ ప్రభుత్వభవనములో గవర్నరు జనరలు రాజగోపాలాచారిగారు డెప్యూటీ మంత్రిగా నియమింప
బడిన మర్రి వీలాల్ గారిచేత అధికార ప్రమాణమును చేయించిరి. అంతకుముందు ప్రమాణమును తీసికొనిన కె. సంతానం
గారు ఎడమవైపున చివర కూర్చొని యున్నారు.

హైదరాబాదు సంస్థాన సినిమా పరిపాలకుడు భాగ్లే
కార్యాలయము 'లేక్ వ్యూ'

శ్రీమద్భగవద్గీత

వ్యాఖ్యాత: శ్రీకాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు

ఐదవ ముద్రణము

సంస్కృతమూలము, తెలుగున టీకాకావ్యర్య విశేషార్థ
వివరణములు గల 400 పుటల గ్రంథము. గీతాధ్యయన
పరులకు మిక్కిలి ఉపయుక్తమైనది.

ఖద్దరు బైండు

వెల రు 4-0-0లు.

తపాలాఖర్చు రు. 0-9-0.

పోస్టుబాక్సు 212,

ఆంధ్రగ్రంథమాల

మదరాసు 1.

గాంధీ మహాత్ముని

ఆత్మకథ

రెండు సంపుటములు

[చతుర్థ ముద్రణము]

శ్రీకాశీనాథుని వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారి అనువాదము

ఖద్దరు బైండు

ప్రతిసంపుటము పోస్టేజితో సహా వెల రూ. 5-9-0

ఒకేసారి 2 సంపుటములు పోస్టేజితో రు 10-12-0

కళా ప్రహర్య

శి॥ శే॥ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారి

ఉత్కృష్టరచన

ఆంధ్రవాఙ్మయచరిత్ర

సరికొత్తవర్ణన, సంక్షిప్తమైనదిగా వడిచిన సమగ్రనమిత్తు.

విద్యుద్గ్రహణ వాఙ్మయ చరిత్రకు విశుద్ధదర్శనం. పాఠచరిత్రల సన్నిధిని అవలోదనచేసి,
సమన్వయించి శ్రోదకరించిన సినలయిన చరిత్ర.

శాసనాలలోనూ వాటిలోనూ అవ్యక్తస్వరూపంలో ఉండిఉండి, సన్నయ భర్మమా
అని ఒక్క ఉభయ దివ్యాకారంతో బైటపడి, నానాటికి సవనలో జ్వలంగా వికసించిన మన
వాఙ్మయ పోయిన పలుపాదాలను పోడిమిలో చూపెట్టబడిన ఉత్తమ గ్రంథం

వెల రు 2-0-0లు, తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రగ్రంథమాల,

పోస్టు బాక్సు నం. 212, మదరాసు.

